

FUGLELIVET PAA EINSIDELSBORG GODS

IAGTTAGELSER FRA 1922 TIL 1925

AF

V. HOLSTEIN

SKOVRIDER

Einsidelsborg Gods ligger ved Kattegat, i Luftlinie c. 23 km Nord for Odense og c. 15 km Nordøst for Bogense. Selve Godset er c. 1700 ha stort, og heraf ligger de c. 1500 ha samlede. Paa vedføjede Kort, efter Generalstaben, er Godsets Grænser trukket op med en tyk, mørk Linie. Af Kortet vil det fremgaa, hvorledes største Parten af Godset er beliggende paa en Halvø, der i Nord og Nordvest er beskyttet af Kattegat og i Vest af Næraa Strand.

Syd og Sydøst for Godsets Hovedmasse ligger de to isolerede Ejendomme, nemlig Skoven Bederslev Dale, c. 150 ha stor, i c. 4 kms Afstand fra selve Einsidelsborg, og Baardesø Vestermose, dels Skov, dels Tørvemose, c. 80 ha stor, ogsaa i c. 4 kms Afstand fra Hovedgaarden.

Det er fra det Terræn, som hører til Godset, at de aller fleste af mine Iagttagelser stammer, selv om jeg selvfølgelig paa min Færden til og fra Dalskoven og Vestermosen ikke har undladt at bruge mine Øjne og Øren over for det Fugleliv, som eventuelt kan røre sig paa disse Strækninger, og Iagttagelser herfra er ogsaa medtaget i efterfølgende Beretning. Iøvrigt er det kun 1 Fugleart, som er truffet her, og som hidtil ikke er truffet inden for selve Godsets Grænser, nemlig Toplærken. Til det snævre Iagttagelsesomraade er ogsaa henregnet den Del af Kattegat og Næraa Strand, som gennem Kikkert kan iagttages fra Land. En enkelt Tur har jeg foretaget med Motorbaad i Farvandet mellem Godset og Æbelø, og herfra stammer Iagttagelsen af den Graastrubede Lappedykker.

Terrænet er gennemgaaende meget fladt, svagt stigende mod Syd, hvor det paa Kørups Jorder naar sin største Højde, nemlig indtil 17 m over Havet. Største Parten af Godset ligger fra 0 til 6 m over Havets Overflade. En Undtagelse fra den almindelige Regel danner Dalskoven, som er stærkt kuperet.

Ved en nærmere Beskrivelse af Landskabet falder det naturligt at dele Jagttagesområdet i følgende Afsnit: Skovene, Agerjorden, Inddæmningen, Agernæs Fæled og endelig Stranden.

SKOVENE.

Ved Omtale af disse falder det atter rimeligt at dele dem i tre Afdelinger, nemlig: I. Skovene ved selve Einsidelsborg, omfattende Storskoven, Haveskoven og Fruerlund, II. Dalskoven og III. Baardesø Vestermose.

Skovene ved Einsidelsborg er hovedsagelig Løvskov med usædvanlig afvekslende Bevoksningsforhold. Hovedtræarten er Bøg. Høje, ranke som Søjler, med den blanke, lysegraa Bark og med de smukke, tætlovede Kroner bibringer disse Træer Beskueren Følelsen af at færdes i et Tempel. Selv om denne ranke Bøgeskov ikke hører til Fuglenes kæreste Opholdssteder, saa har den dog sine faste Beboere, som foretrækker dens svale Skygge frem for nogen anden Del af Skoven. Kom en Morgen i Slutningen af Maj, naar den opgaaende Sol kaster sit flammende Skær over de lysegrønne Kroner, og lyt saa til Pirolens Fløjtesolo, akkompagneret af Ringduens Obo og Bogfinkens Triangel, og man vil sande, at skønnere Naturkoncert kan man ikke tænke sig. Men de sluttede Bøgebevoksninger er ikke eneherkende i Skovene ved Einsidelsborg. Snart kommer man til smukke Egebevoksninger, middelaldrende og gamle, med frodig Undervækst af Hassel, Kaprifolium, Brombær, Bregner og den for Distriktet saa karakteristiske Kristtorn; snart træffer man paa en tæt Bøge- eller Egekultur, som byder Smaafuglene kærkomne Redesteder. Ogsaa et Par enkelte Steder, dels i Storskoven, dels i Haveskoven, træffes endnu smaa Rester af den ældgamle Bøgeskov, hvis Kæmper i fordums Dage husede Havørnens, den sorte Storke og Ravnens Reder, men som nu, i sine af Tidens Tand hærgede Stammer, kun bebos af Stære, Spætmejsler og Spætter, og, som Afglans af tidligere Tidens Herlighed, af en enkelt Natugle.

Paa Kortet vil det ses, hvorledes der i Storskovens nordøstlige Del findes en c. 45 ha stor Mose, som sikkert oprindeligt har været en Havarm fra Kattegat, men nu ved et Dige er afgrænset fra Havet. Her har i gamle Dage været skaaret Tørv, og gamle, nu tildels tilgroede Tørvegrave findes spredte overalt. Største Delen af Mosen er bevokset med Tagrør, Siv og Halvgræsser; men Ensformigheden afbrydes smukt af større og mindre Holme af selv-

saaet Birk og Enebær. I Mosens nordvestlige Ende og langs Mose-
randen i Syd og Nord, paa Overgangen mellem den faste Grund
og Mosegrunden findes smukke Bevoksninger af Birk, dels yngre,
dels ældre. Denne Mose er et glimrende Fristed for mange Fugle-
arter. og paa næsten alle Aarets Tider er der et rigt og afvekslende
Liv at iagttage. Kommer man herud en Sommerdag, ser man
Hejrerne i stor Mængde som et Geled Soldater staa ubevægelige
paa Fiskefangst langs Pumpekanalen eller omkring en gammel
Tørvegrav, og mangen en Frø, og sandsynligvis nu og da en Hug-
orm, bliver hentet herudefra til de skrigende Unger i Kolonien,
som findes ved Mosens sydvestlige Ende. Graaanden og Krik-
anden fører her i Yngletiden deres ubemærkede Tilværelse i
de gamle Tørvegrave, og adskillige Kuld dunede Ællinger ser
herude Dagens Lys og tilbringer i Tørvegravens Dyb en sorgløs
Ungdom. Ogsaa enkelte Par Horsegøge slaar sig gerne ned her-
ude, skønt Terrænet egentlig ikke egner sig særlig godt for dem,
og paa de stille Foraarsaftener kan man høre Hannens Æolosharpe
klinge for den rugende Mage. Af Smaafugle er der i Sommertiden
naturligvis en Mængde, selv om Artsantallet ikke er særlig stort.
Rørspurven, Sivsangeren og Løvsangeren hører til de faste Be-
boere; men adskillige andre aflægger længere og kortere Furagerings-
visitter herude.

I Skovene ved Einsidelsborg findes kun Naaletræsbevoksninger
i Storskovens nordvestlige Del. Her findes Plantninger af Rød-
gran, Skovfyr og østerrigsk Fyr og paa den aller tarveligste Jord-
bund nærmest Stranden tillige noget Bjergfyrkrat. De fleste af
Bevoksningerne er unge og mellemaldrende; kun af østerrigsk Fyr
findes, umiddelbart ud til Kysten, en smuk c. 50-aarig Bevoks-
ning. Denne Del af Skoven har ogsaa sit særprægede Fugleliv. Skov-
hornuglen yngler i de mellemaldrende Skovfyrbevoksninger, me-
dens Spurvehøgen undertiden slaar sig ned i de østerrigske Fyrre.
Sortmejsen færdes overalt, ligesom Fuglekongen i Træktiden af-
lægger Visit herude. Fra de tætte Graner hører man i Foraars-
tiden Jernspurvens spinkle Sang, og adskillige andre Fugle, saa-
som Gulspurven, Sangdroslen og Irisken, finder ligesom Jern-
spurven kærkomne Redeadsler i Granernes tætte Skjul.

En Beskrivelse af Skovene ved Einsidelsborg er ikke fuld-
stændig, med mindre Storskovens Udkant mod Kattegat gøres
til Genstand for særlig Omtale. Dette 25—75 m brede Bælte er
nemlig noget af det mest karakteristiske og ejendommelige i hele

Skoven og bestaar af ældgamle, forkrøblede Ege, iblandede enkelte Ælme og Fuglekirsebær. Staar man ude paa Strandbredden og ser ind mod Skoven, har denne Læbæltebevoksning fuldstændig Udseende som et skraanende Tag, hvis Tagskæg naar helt ned til Jorden. Det er Norden- og Vestenvinden, som gennem Tiderne har formet Træerne saaledes. Hver Gang et af de yderste Træer har forsøgt at indtage sin naturlige, opadstræbende Stilling, er Vinden kommet susende, og den formastelige har atter ydmygt bøjet Hovedet og ligesom bønfoldende om Hjælp strakt sine krogede Arme ud mod sine nærmeste Slægtninge, som er født paa en mere beskyttet Plads i Samfundet. Men heller ikke dette Geled eller det næste, eller det næste igen, kan undgaa Stormen, selv om de, for hver Meter man fjærner sig fra Stranden, kan udvikle sig mere og mere i Retning af rigtige Træer. Først naar man har fjærnet sig tilstrækkelig langt fra Stranden, er der ved Hjælp af disse Pionerer skabt tilnærmelsesvis normale Livsvilkaar, og man ser da, hvorledes de mere forfinede Bøge afløser Egene og trives i bedste Velgaaende bag hines skærmende Tag. Kun Egen formaar i Længden at trodse de vrede Vindguders idelige Angreb og at komme derfra, om ikke med hele Lemmer, saa dog med Livet. Disse gamle, krogede Ege er, med alle deres Huller og Revner, selvsagt et Eldorado for de hulebyggende Fugle. Her yngler Gravanden Side om Side med Natuglen, Stærene flyver til og fra for at skaffe Føde til de forslugne Unger, og de forskellige Mejsearter, Musvit, Sump- og Blaamejse, finder hver sit lille Knasthul, medens den lille Træløber lever sit stilsfærdige og lidet iøjnefaldende Liv paa de krogede Egestammer, bag hvis løsrevne Barkflager den finder kærkomne Redepladser. Selv Sol-sorten finder, her er rart at være, og synes, det undertiden kan være praktisk at have Tag over Hovedet, naar den ruger, hvorfor man ikke sjælden finder dens Rede anbragt i Hulheder i de gamle Eges Sider. I Øst er dette Læbælte smallest, fordi Kystlinien her med en Skrænt paa indtil 5 ms Højde falder brat af mod Havet, som her Aar efter Aar bortæder større og mindre Stykker. I denne Skrænt, hvorudover ofte rager de blottede Rødder af en af de gamle Ege, som maaske allerede det følgende Aar afslutter sit lange Liv som Strandvasker i Havstokken, ynder den hvide Vipstjert at have sin Rede.

Inden vi forlader Storskoven, skal blot omtales det yderste Stykke i Nordvest, Flyvesandet. Dette Parti, som er ubevokset,

har oprindelig været Flyvesand, men er nu dækket af Hjelme, Græs, Rensdyrlav og paa sine Steder Lyng, hist og her prydet af en Enebærbusk. I ornithologisk Henseende huser dette Parti ingen Mærkværdigheder; men man har herfra en ypperlig Jagttagelsesplads for, hvad der rører sig paa Havet. Navnlig om Vinteren kan man herfra se store Flokke af Ederfugle, Havlitter, Hvin- og Troidænder, medens Svartbagen og Sølvmaagen i sindig Flugt afpatrouillerer Kystlinien. Rent landskabelig set er her usædvanlig smukt. Her findes Fyens nordligste Punkt, Agernæs, hvorfra man har den herligste Udsigt til Æbelø og Jylland i Vest, til Endelave og Samsø i Nord og til Fyens Hoved og, i klart Vejr, Refsnæs i Øst, medens man i Syd kan se helt ind i Bunden af Næraa Strand.

Medens de hidtil omtalte Skove nærmest maa siges at høre til det fødte Skovaristokrati, hvorved forstaaes, at disse Arealer fra Arilds Tid har baaret Skov, saa er Skoven Bederslev Dale en fuldkommen Parvenu, som først er opstaaet omkring 1870. »Dalene«, som Skoven almindelig kaldes, har oprindelig været et Overdrev; men ved Fæstegaardenes Overgang til Selveje blev dette Overdrev fraskilt og beplantet af den daværende Besidder, Grev Christian Alexander Petersdorff. Her som saa mange andre Steder i Landet, hvor Skov er fremelsket paa Overdrevenes magre Jord, er Naaletræerne, Rødgran, Hvidgran, Skovfyr og østerrigsk Fyr, Hovedtræarterne; men dog er der ogsaa med Held, paa de Steder, hvor den bedste Jord fandtes, frembragt efter Omstændighederne gode Bøgebevoksninger, hvoraf den ældste er c. 50 Aar. Af Birk findes ogsaa en Del, saavel paa et lavtliggende, moseagtigt Parti i Vest, som i smalle Striber langs flere af Vejene, hvor de sikkert oprindelig er plantet for at formindske Brandfaren i de mange Naaletræsbevoksninger. Af de oprindelige Granbevoksninger findes endnu adskillige, hvor Træerne jo nu har opnaaet en anselig Størrelse; men paa store Arealer, navnlig i Syd og Vest, er den første Generation forsvundet, og nye, unge, tætte Gran- og Fyrrebevoksninger, afbrudte paa den bedste Jord af Bøge- og Egekulturer, gør Skoven, i Forbindelse med det stærkt kuperede Terræn, hvorom Navnet »Dalene« ogsaa bærer Vidnesbyrd, meget afvekslende, hvilket atter bevirker et særdeles rigt Fugleliv, navnlig for de mindre Arters Vedkommende. Men ogsaa de gamle Granbevoksninger huser et forholdsvis rigt og afvekslende Fugleliv. Spurvehøg og Taarnfalk yngler her i flere Par; ligesaa Natuglen

og Skovhornuglen, hvilke Arter begge benytter gamle Kragereder til Ynglesteder. Kragen er særdeles almindelig som Ynglefugl, da denne Skov ikke er inddraget under den rationelle Jagtplejes Omraade, hvor Fosformosen ellers nok skal vide at gøre Kaal paa de ynglende Krager. Overalt baade Sommer og Vinter høres Fuglekongens skarpe Stemme, medens Sortmejsen i stort Antal opslaar sine Pauluner i de af Rodfordærveren, *Trametes radiciperda*, udhulede Granstød.

Langs den vestlige Udkant findes, som før nævnt, et moseagtigt Parti, som dels er bevokset med Birk, dels henligger som Tørvemose, opfyldt af ældre og yngre Tørvegrave, hvorimellem findes Pilekrat. Her synger Rørspurven sin ensformige, lille Sang fra Toppen af en Vidiebusk, medens Sivsangeren smutter kvidrende fra Startue til Startue, og den allestedsnærværende Løvsanger udstøder sit ængstelige »hyd-hyd«, naar man kommer dens Boplads for nær. Overalt er der saaledes et frodigt og mangeartet Liv at iagttage, men vil man træffe Skovens Perle i ornithologisk Henseende, skal man begive sig til Skovens østlige Del, hvor den gamle Granskov er nedhugget for 3—4 Aar siden, og hvor nu de spæde Skovfyrrer begynder at stikke deres smaa, stridhaarede Hoveder op gennem Græsset og Dueurterne. Kommer man en solblank Dag i Slutningen af April ud paa denne Plads, omgivet af de gamle Graners dystre Palisademur, og hører den lille Hede-lærke oppe under den blaa Himmel i jublende Klokkesang prise Vaarens Komme, vil man sande, at først nu har man fundet Dalenes herligste Klenodie.

Ligesom Dalene er den Del af Vestermosen, som nu er Skov, af forholdsvis ny Dato. Indtil omkring Aaret 1880 var hele Vestermosen Tørvemose, hvor hver Fæstegaard i Baardesø oprindelig havde sit Skifte til Tørveskæring; men tilslut, da de fleste Skifter var opskaaret, besluttede Grev Petersdorff at forsøge at tilkultivere Arealet med Skov, hvilket takket være en gammel, nidkær Skovfogeds utrættelige Flid er lykkedes over al Forventning godt, saaledes at der nu findes en Skov paa c. 40 ha. Hovedtræarten er Birk, medens Ask, Rød- og Hvidel ogsaa er forsøgt paa sine Steder. Paa et Par Steder, hvor Terrænet er noget højere, er plantet Rødgran og Sitkagran, medens et mindre Stykke gammel Agermark nu bærer en frodig 10—15-aarig Bøgekultur. Birken er saaledes Hovedtræarten hernede og opnaar en udmærket smuk Vækst, men da Grundvandstanden er meget høj, kan denne Træart ikke

opnaa en særlig høj Alder, fordi den saa staar i Fare for at blæse om, hvorfor Bevoksningerne, efterhaanden som de naar 25—30 Aars Alderen, renafdrives, og frodig Ungskov, dels af Stødskud, dels af selvsaaet Birk, El og Pil, afløser derefter den afdrevne, sluttede Bevoksning. Skovens Udseende er saaledes meget afvekslende; sluttede Bevoksninger af tætte, ranke Birkestammer veksler med frodig Kratskov i alle Aldre. Et karakteristisk Forhold for hele Vestermoseskoven, undtagen dens højest liggende Partier, er, at der saavel under de gamle som i de unge Bevoksninger findes en frodig Undervækst af Tagrør. Denne tætte Rørbevoksning, som findes overalt, og som i den unge Kratskov yderligere suppleres med tætte Hindbær- og Nældepartier, giver Skoven et egent, lunt Præg, som tiltaler Smaafuglene i høj Grad. Her træffes saa at sige alle vore Sangfugle, og som særlig karakteristiske for Skoven maa nævnes Nattergalen og Sumpsangeren, hvilken sidstnævnte Art er ganske umaadelig talrig og inden for mit Jagttagelsesomraade kun findes ynglende paa denne Lokalitet. Ogsaa af større Fugle kan man træffe ynglende enkelte Arter, saasom Kragen, Skaden og Ringduen, hvorimod man selvfølgelig ikke træffer nogen af de i Huller byggende Arter. Medens der saaledes Foraar, Sommer og tildels Efteraar findes et myldrende rigt Fugleliv i Vestermosen, skal man til Gengæld lede efter et mere fuglefattigt Sted om Vinteren, idet Skovens Karakter jo er en saadan, at den ikke byder de almindelige Vinter-Skovfugle, som Bogfinke og Mejsler, blot nogenlunde taalelige Livsvilkaar.

Den Del af Vestermosen, som er skovbevokset, findes hovedsagelig Vest for Vejen, som gaar fra Baardesø mod Syd, medens den Del, som findes Øst for nævnte Vej, og som indtager et lignende Areal som den tilplantede Del, fremdeles er Tørvemose. Denne Mose er kun en ringe Del af det mægtige Moseparti, som næsten uafbrudt strækker sig mod Øst indtil Odense Fjord. Det er en herlig Mose, rigtig en af den gamle Slags, hvor endnu benyttede Tørvegrave med stejle, sorte Sider fra sidste Sommers Tørveskæring afveksler med gamle, forlængst afbenyttede Grave, hvor Tiden efterhaanden ved Hjælp af alle Slags Planter mer eller mindre har bygget sin gyngende Bro over Gravens Vand, og hvor Tagrør og Dunhammer i sluttet Geled rykker frem for først at tilbageerobre det tabte Terræn, men derpaa til Slut, naar hele Graven er tilgroet, atter forsvinder til Gunst for andre Planter, som kan fortsætte den aldrig hvilende, opbyggende Proces,

som foregaar i enhver Tørvemose. Rundt omkring over hele Mosen findes spredte Vidiebuske, dels enkeltvis, dels samlede i Smaakrat, og overalt forefindes Tørvemosens smukke og karakteristiske Flora. Mjødurt og Hjortetrøst danner hele Dværgskove, medens Nellikerod, Gøgeurt, Vibefedt, Soldug o. m. a. skjuler sig mere beskedent i Græsset, mén derfor ligefuldt gør deres til at give Mosen dens ejendommelige, eventyragtige Præg. Denne Mose, som dels byder paa saa udmærket Skjul, dels paa et velfyldt Spisekammer, er selvfølgelig et yndet Opholdssted for en Mængde Fuglearter. Mange Par Graaænder ruger i Tørvegravene; Hejren, Hættemaagen og Ternen kommer langvejs fra for hver paa sin Maade at hengive sig til Fiskefangstens Glæder, medens Horsegøgen i svinglende Flugt med sit hæse »ætsch-ætsch« farer op fra de tilgroede Tørvegrave. Men det, som mest karakteriserer Fuglelivet hernede, er dog Smaa-fuglene, af hvilke Rørspurven, Sivsangeren og Tornsangeren er de mest fremtrædende, og saa Gøgen. Af denne er der en utrolig Mængde; fra Morgen tidlig til Aften sent hører man overalt dens Kukken.

AGERJORDEN.

Selv om Agerlandet, c. 800 ha, i Areal udgør den største Del af mit Iagttagelsesomraade, er det til Gengæld i ornithologisk Henseende det fattigste Parti. Den moderne, intensive Drift af Jordan virker ikke fremmende paa Fuglelivet; saa godt som hele Aaret rundt, og da navnlig i Foraarstiden, i Yngletiden, er der alt for megen Uro i Markerne til, at ret mange Fuglearter kan finde sig tilfredse herude og slaa sig ned for at yngle.

Vil man have et samlet Overblik over Godsets Terræn, skal man en Sommerdag begive sig op paa Odense—Bogenselandevejen, hvor den passerer Kørups Jorder. Her findes et af de højeste Punkter, og vender man Blikket mod Nord, har man en stor-slaet Udsigt over Godsets Jord. Herfra ser man, hvorledes Agerjorden som et mægtigt, svagt bølgende Tæppe, mønstret i Firkanter af mange Farver, fra Brakjordens sortbrune, til Roemarkernes irgrønne, fra Nord og Syd skraaner jævnt ned imod Inddæmningen, der, som en grøn Kile, skyder sig ind i Godsets Legeme fra Vest til Øst. Markhegn og Veje med stynede Popler og bredkronede Ælme trækker Konturerne op om Hovmarkernes rudede Mønster, og som store Blomsterbuketter i det mangefarvede Tæppe præsenterer Gaardene Kørup, Agernæsgaard og Fælled-

gaarden sig med deres mange Bygninger, omgivne af store Haver. I Nord fortøner Skovene sig som en mørkegrøn Bort, paa hvis Baggrund Einsidelsborgs hvide Hovedbygning træder smukt frem, flankeret af Avlsgaardens mægtige Bygningskompleks af Stalde og Lader. Og som Baggrund for hele dette mægtige, brogede Tæppe glitrer i Nord Kattedgats blaa Bølger og i Vest Næraa Strands spejlblanke Flade. Naar vi har set os mætte paa denne storslaaede Udsigt, forlader vi Landevejen og gaar en Tur ud over Markerne for at se, hvad disse byder. Som Snese og atter Snese af Sølvklokker hænger Sanglærkerne oppe under den blaa Himmel, medens Viberne i buldrende Flugt og med hidsige Skrig kommer os i Møde fra Brakmarken. Fra Markens Hegn stiger Tornsangeren kvindrende i Vejret, medens Irisk og Gulspurv fra Toppen af en Pilebusk præsenterer deres farvestraalende Sommerskrud. I en Tjørnebusk sidder Tornskadeparret paa Lur efter Rov, og en Gøgehun klipper afsted paa rappe Vinger, fulgt af to bejlende Hanner. Fra Telefontraaden langs Vejen lader Bomlærken sin monotone Sang høre atter og atter, indtil en mussende Taarnfalk paa sin ivrige Spejden efter Bytte kommer dens Stade for nær, og den som en Sten lader sig falde ned i den skærmende Kløvermark. Ofte hænder det os paa Vejen over Einsidelsborgs Marker, at en farvestraalende Fasanhane eksploderer som en Fyrværkerisol for Fødderne af os og lig en Komet haster afsted mod Skovens Skjul. Derimod ser man kun sjældent Agerhønsene, som holder til i Kløver- og Græsmarkerne; men gaar vi ud hen under Aften, skal vi nok faa dem at høre. Da toner over Markerne en gjaldende Lyd »gerik, gerik«; det lyder fra baade Nord og Syd. Det er de Agerhaner, med Skjold paa modigt Bryst, som kalder Flokken sammen med klar og myndig Røst. Omtrent saaledes former Fuglelivet sig i Yngletiden; der er Individier nok, men Artsantallet er ringe.

Ulige mere afvekslende er Fuglelivet paa Markerne om Efteraaret, naar Kornet er høstet og bragt i Lade. Saa lokkes mange forskellige Fugle ud til Stubmarkerne, samtidig med at Godsets Fuglebestand for kortere eller længere Tid forøges ved Nord fra kommende Gæster i stort Antal. Lad os atter gribe Stok og Kikkert og begive os paa Vej en Dag i Oktober. Nu behøver vi ikke, som i Sommer, at følge Veje og Skel; vi kan gaa lige frem, hvorhen vi lyster. Turen gaar hen over Hvedestubben, og herfra letter med Smæld af Vinger Ringduernes vældige Flok. Men de er ikke ene

om den Opdagelse, at Hvede er godt. Paa Afstand ser Stubben ud, som var den oversaaet med en Mængde Muldvarpeskud. Men efterhaanden som vi nærmer os, bliver disse smaa Jordhøje levende og aabenbarer sig som lige saa mange Fasaner, som nu piler afsted mod Markhegnets Tjørn og Hassel. Vi følger Hegnet, og herfra og ned mellem Stubbene er der en ustandselig Flagren frem og tilbage af Bogfinker, Gulspurve, Grønirisker og andre frøedende Smaafugle, medens en Flok Sjaggere under højlydt Protest forlader Tjørnens røde Bær. Fra Hvedestubben kommer vi ud paa en Græsmark. Her er et Mylder af Fugle; en vældig Flok af Viber, Hjejler og Stære har slaet sig ned her og afsøger nu systematisk Marken fra Ende til anden. Græsmarken støder op til Bygstubben, og mellem de to Marker findes en ret høj Jordvold. Vi gaar ned i et Svej af Græsmarken og foretager Fremrykningen mod Volden i sammenbøjet Stilling, og det sidste Stykke maa vi endog tilbagelægge paa Hænder og Fødder. Nu ligger vi forputtede, sammenkrøbne bag Volden. Hatten kommer af, og i Skjul af en Tot Græs eller en Busk vissen Rejnfan løfter vi forsigtig Hovedet saa højt, at Øjnene kan komme op over Volden. I Guder, hvilket Syn for en Jæger! Hele den store Mark er oversaaet med Sædgæs, som i Ro og Mag vralter omkring og søger Føde, dersom de ikke allerede har faaet fyldt Kroen saa godt, at de nu maa puste ud under et lille Hvil. Men kloge og forsigtige er de; blot vore Hoveder kommer lidt for højt op, eller vi foretager en pludselig Bevægelse, bliver alle de 3—400 Halse stive, og hele Flokken bliver forvandlet til en Flok livløse Støtter. Vi rejser os op, og nu bliver der Liv i Forsamlingen. Med Sus fra de mange, store Vinger og under højlydt Kaglen letter hele Sværmen, og i Vinkler, Baand og langstrakte Buer drager de ned til Inddæmningen, hvorhen Farten alligevel skulde være gaet ved Middagstid, for at de kunde faa slukket Tørsten i Kanalernes og Grøfternes Vand. Paa Skelvolden rager en Burreplante op. Som et Kæmpetræ i Liliputformat staar den med Stamme, Krone og Sidegrene, og tilsyneladende ender hver Gren i en mangefarvet, straalende Frugt; men pludselig faar Frugterne Vinger, og i hoppende, vuggende Flugt danser en Flok Stillitser afsted for at opsøge Skelvoldens næste Burreplante. Paa Vejen hen over Bygstubben passerer vi en Mergelgrav, og under Plasken og Rappen gaar en Flok store, fede Graaænder paa Vingerne. Sammen med mange af deres Artsfæller har de i Morges tidlig, inden Sædgæs-

sene indfandt sig, været oppe paa Stubben for at furagere og har, efter at have stillet Tørsten i Mergelgravens Vand, fundet, at her var saa hyggeligt at ligge og dase, at de har afslaaet Kammeraternes Tilbud om Følgeskab ud til Kattegat.

Ogsaa Rovfuglene har vi at glæde os over paa denne Tid af Aaret; endnu gæster en Del os om Efteraaret. Desværre bliver disse Gæster alt for ofte modtaget alt andet end gæstfrit; men her paa Godset har de dog Fred, og derfor kan vi glæde os over Musevaagen paa Ledstolpen og de to »Laaddenben«, som paa brede Vinger, i store Spiraler, fra Skoven kommer sejlene hen over Markerne, hidsigt forfulgte af nogle arrige Krager. Den blaa Kærhøg duver afsted paa lange Vinger lavt hen over Stubben, ivrig spejdende efter Mus, medens Spurvehøgen som en Skygge smutter over Hegnet, hvor Gærdet er lavest. Den stiller sig ikke gerne til Skue, men ynder at komme over Spurveflokken som en Tyv om Natten. Ja! selv om Agerlandet er forholdsvis fuglefattigt, saa er her dog altid et og andet at se og glæde sig over, selv om det i ornithologisk Interesse ikke kan sidestilles med

INDDÆMNINGEN.

Naar man fra Agernæs By begiver sig ad Vejen til Kørup, passerer man paa det Sted, hvor Vejen gaar over Inddæmningens nordre Landvandskanal, en Mindestøtte af Støbejern, hvis For-side har følgende Indskrift: »Gjort nyttig for Baronierne Einsidelsborg og Kjørups Ejer og Beboer. Opført af Ulrich Wilhelm Roepstorff 1803«, medens der paa den modsatte Side læses: »Ære Minde for Joachim Gotske Greve af Moltke, der satte Neptunus Grænser Aar 1781«. Her har man Inddæmningens Historie i en Nøddekal. Før 1781 var den en lavvandet Arm af Næraa Strand, men ovennævnte Grev Moltke saa, hvorledes man ved at forbinde de fire Smaaøer: Askø, Storø, Mellemø og Lillø med en Dæmning og ved at forlænge denne Dæmning mod Nord og Syd, til den stødte paa det højere liggende Terræn, forholdsvis let kunde »sætte Neptunus Grænser«, og derved gjorde han sig ikke alene fortjent af Ejerne og Beboerne paa Einsidelsborg og Kørup, men tillige af utallige Vade- og Svømmefugle, som siden 1781 har fundet et vidunderligt Tilholdssted paa Inddæmningen, hvis Areal er c. 280 ha.

Opriindelig præsenterede Inddæmningen sig som en stor, lav-

vandet Sø med høje, tætte Tagrørsbevoksninger, men de efterfølgende Besiddere begyndte og fortsatte en systematisk Udgrøftning og Afvanding, saaledes at den efterhaanden antog sin nuværende Karakter. Gennem hele Arealet fra Vest til Øst gaar nu en dyb og bred Pumpekanal, som leder Vandet ud til en stor, hollandsk Vindmølle ved Mellemøens Sydspids. Ved Hjælp af en kæmpemæssig Vandsnegl pumper denne Mølle Vandet ud i Næraa Strand. I 1925 er denne Pumpestation yderligere blevet suppleret med en Dieselmotor med tilhørende Vandsnegl, saaledes at der nu kan pumpes paa alle Aarets og Døgnets Tider, hvad enten vi har Storm eller Stille. Set med landøkonomiske Øjne er dette en stor Forbedring, hvorimod Anlægget bedømt af en Ornitholog ikke kan smigre sig med samme hæderlige Omtale. Paa Grænsen af Inddæmningen og det tilstødende højere liggende Agerland findes i Nord og Syd de saakaldte Landvandskanaler, som skal modtage det tilstrømmende Overfladevand og lede det i Stranden gennem Sluseporte, som aabner og lukker sig, eftersom Vandstanden i Næraa Strand er lav eller høj. Foruden disse tre Hovedkanaler findes over hele Inddæmningen mange større og mindre Grøfter, som befordrer Detailafvandingen paa de store Engstrækninger. Hele Inddæmningen henligger nu som Eng, fordelt mellem Godsets Gaarde til Græsning for disses store Kvægbesætninger. Den vestlige Del, Askø- og Storøstrand, har nærmest Karakter af Strandeng med kort, tæt Græs oven paa det rene Strand-sand, hvorimod Underlaget Øst for Kørupvejen er Dynd og derfor betinger en langt frodigere Vækst af Græsset. Om Sommeren er hele dette store, flade Areal tørt; dog kunde der efter stærke Regnskyl, inden Dieselmotoren blev opstillet, samle sig Vandpytter af ret anselige Dimensioner paa de laveste Partier. Om Efteraaret, om Vinteren og i det tidlige Foraar, navnlig ved stærkt Tøbrud, kan der, til stor Glæde for Ænder og Gæs, staa klart Vand paa store Strækninger; men ogsaa dette Forhold vil sikkert ændre sig. Engenes Tørlægning hele Aaret rundt er nu kun et Spørgsmaal om Anvendelse af tilstrækkelig mange Tons Brændselsolie.

I ornithologisk Henseende er Inddæmningen en sand Perle; her er noget at se til alle Aarets Tider. Men dens Glansperiode er Maanederne Maj og Juni med deres Mylder af Vadefugle. Fra November til Januar er Inddæmningens dødeste Tid; da er det Sædgæssenes store Skarer, som liver op. Er det Tø, kan

her ogsaa træffes mange Graaænder. Krageflokkene holder om Vinteren meget af at færdes paa Inddæmningen, og nærmest Stranden kan af og til ses ret betydelige Flokke af Snespurve. Vandrefalk, Taarnfalk og Vintermusevaage aflægger ofte en kort Visit herude, dog vist uden store Resultater paa denne Aarstid. Men allerede i Slutningen af Februar eller Begyndelsen af Marts begynder Trækfuglenes store Hær at indfinde sig; først kommer Viben og Stæren, og derefter tiltager Fuglelivet Dag for Dag, til det i Artsantal kulminerer i Maj.

Lad os foretage en Vandring over Inddæmningen i Begyndelsen af Maj. Vi begynder i den østligste Ende og fortsætter mod Vest indtil Dæmningen mod Næraa Strand. Overalt er vi omsværmet af Viber, hvoraf her findes Hundreder af Par. Fra den klare Luft toner Bekkasinernes Parringslyd ned til os; den østlige Del af Inddæmningen er deres Standkvarter. Her findes flere Steder, hvor det okkerholdige Kildevand siver frem mellem Tuerne, ret Steder, hvor de kan bore med deres lange Næb, og Græsset er højt og tæt, saa den rugende Fugl er fuldstændig skjult for alle uvedkommende. Enkelte Rødbenpar skraaler op, fordi vi betræder deres Enemærker, medens en Rylehan hænger paa stive, dirrende Vinger, daarende sin lille Mage ved sin simple lille »Sang«: »ry-ry-ry«. Fra Kanalerne letter Graaænder, Krikænder og Atlingænder, medens Engpiberne svirrer os om Hovedet, hvor vi gaar. Fra en af Vejenes udgaende Popler kukker en Gøgehan, og i Toppen af en Tidsel sidder en Rørspurv og vipper med sin lange Hale. Saaledes omtrent vil Turen forme sig fra den østlige Ende indtil Vejen fra Agernæs til Kørup. Saa snart vi har overskredet denne Vej, tiltager Fuglelivet i Arts- og Individantal, jo mere vi nærmer os Næraa Strand. Viberne er lige talrige overalt, men Rødben og Ryler forekommer nu massevis. Præstekraverne begynder nu ogsaa at optræde i stort Antal, omsværmende os med deres flagermuseagtige Flugt, saa snart vi nærmer os deres Rede. Paa en Jordvold har Brushanerne Skogreplads, hvor de mangefarvede Riddersmænd Dagen lang udkæmper deres Turneringer, medens Hunnerne i bly Tilbagetrukkenhed ser til. Lige inden for Dæmningen findes baade Nord og Syd for Askø altid Fladvandspartier paa denne Tid af Aaret, og her er vi sikre paa at træffe Atling-, Krik- og Skeandeparrene, undertiden Spidsænder og Pibeænder, som ligger og snadrer i det lave Vand, medens Gravandrikken staar paa en

Tue og spejler sine Yndigheder i det klare Vand. Men ogsaa Vadefuglene holder til ved disse Vande. En Mængde Rødben vader omkring med nikkende Gang, medens Svaleklirer og Mudderklirer færdes mere skjult. Er vi særlig heldige, kan vi faa at se et Par Klyder, som i gratiøse Kast skummer Vandfladen med deres opadbøjede Næb. Strandskaderne kommer paa Visit ude fra Fælleden og ligesaa Hav-, Storm- og Hætte-maagerne.

Efterhaanden som Vadefugleungerne bliver flyvefærdige i Juni, trækker de fra Inddæmningen ud til Stranden, og omkring første Juli kan her en kort Tid være forholdsvis fugletomt; men allerede noget hen i Juli begynder Trækket fra Nord, og saa befolkes Inddæmningen atter af mægtige Fugleskarer. Viberne har holdt til herude hele Tiden og efterhaanden slaet sig sammen til store Flokke, og til disse slutter Brokfuglene sig, naar de kommer i Juli. Men de er ikke ene om at befolke Inddæmningen i Eftersommeren og Efteraaret. Saavel Stor- som Smaaspove i betydelig Mængde tilbringer en stor Del af Dagen paa Inddæmningen, og sammen med dem kommer ogsaa undertiden Kobbersnepperne. Langs de dyndede Kanaler kan vi træffe paa Sortklirer, Hvidklirer, Rødben, Svaleklirer, Mudderklirer, Brushøns og Ryler, medens Ænder af alle Slags hen under Aften kommer trækkende til de forskellige Steder med Sjapvand. Paa den østlige Del dominerer Horsegøgen; efter rigtig gode »Fald« kan her være i Hundredevis. Kort og godt! I ornithologisk Henseende er Inddæmningen den ene af Godsets to Perler; den anden er:

AGERNÆS FÆLLED.

I Modsætning til Inddæmningen, som er et Kunstprodukt og stadig i fremadskridende Udvikling til Skade for Fuglelivet, henligger Agernæs Fælle, som den er fremgaaet fra Naturens Haand.

Agernæs Fælle, eller slet og ret Fælleden, er Navnet paa den store, flade Græsslette eller Strandeng, som ligger mellem Dæmningen, der begrænser Inddæmningen og Fælledgaardens Jord, og Næraa Strand. Det er et Areal paa godt 100 ha, smallest i Syd, bredest i Nord. Foruden den landfaste Strækning regnes til Fælleden alle de mange større og mindre Øer, som ved ganske lavvandede Sunde og Bælter er adskilte fra Hovedmassen.

Terrænet er ganske fladt og saa lavt liggende, at største Delen af Fælleden ved indtrædende Højvande i Næraa Strand forvandles fra Eng til fraadende Hav. Dette indtræder, til Held for de rugende Fugle, hyppigst om Efteraaret og Vinteren. Paa store Strækninger er Fælleden oversaaet med græsklædte Tuer, den ene ved Siden af den anden, medens andre Partier er ganske flade og bevoksede med kort, tæt Græs. Foruden af de paa Kortet synlige Sunde og Indskæringer er største Parten af Fælleden gennemskaaret af Grøfter og Bække, som staar i Forbindelse med Vandet i Stranden, og desuden opfyldt af en Mængde dyndede Vandhuller uden Afløb, som fyldes under Højvande, og som i Lavvandsperioderne efterhaanden udtørres. Fælleden er overhovedet ikke underkastet nogen Slags Kultur, men benyttes i Sommer-tiden som Græsgang for løsgaaende Kreaturer, Heste og Faar.

Som det paa Grund af Fælledens Karakter og nære Nabo-skab med Næraa Strand kan tænkes, er der et usædvanlig rigt Fugleliv herude. Her er Yngleplads for en stor Mængde Fugle, saasom Maager, Terner, Viber, Strandskader, Klyder, Rødben, Ryler, Præstekraver og Hvidbrystede Præstekraver for ikke at tale om Engpipere og Lærker; men de Tider, hvor Fælleden er mest interessant i ornithologisk Henseende, er i Træktidene Foraar og Efteraar. Hen over Godssets Grund gaar et umaadelig stort Vadefugletræk, og det er Fælleden i Forbindelse med Næraa Strand, som er Skyld i, at saa mange, forskellige Vadefugle slaar sig ned for kortere eller længere Tid.

Som Eksempel paa, hvad man kan faa at se paa en Tur ud over Fælleden en Dag i Foraarstræktiden, hidsætter jeg nedenstaaende Dagbogsoptegnelse fra $\frac{7}{6}$ 1925. »En herlig Formiddagstur ud over Fælleden fra Syd til Nord og retur; Vejret straalende. Meget lavvandet i Næraa Strand. Uden for Dæmningen laa en Flæk paa 16 Atlingænder, lige mange af begge Køn, og sammen med dem 3 Krikandrikker. Paa den sydligste af Fælledens Øer blandt andet en Brushane med fuldstændig kobberfarvet Krave; meget smuk. Lidt ude i Stranden laa 3—4 Spidsandrikker og en stor Flok Graaænder, mindst 100 og, saavidt jeg kunde se, næsten udelukkende Hanner. Af Svartbage sad den sædvanlige Flok paa 8—10 Stk., hvoraf 1 gammel, inde paa Kysten; men den lettede, da jeg kom, og slog sig ned ude paa Fladvandet, hvor Ænderne laa. Da jeg kom saa langt mod Nord som ud for Øhuset, fik jeg Øje paa en Klyde. Den var tavs og for-

svandt efter nogen Tids Forløb. Oppe ved de nordlige Øer var der ret fugletomt paa Grund af det stærke Lavvande. Jeg saa 3 Kobbersnepper flyve og flere Smaaaflokke af Strandbrokfugle, hvoraf den største var paa 20. Paa den nordligste Ø fandtes Reder med Æg af Stormmaager og Terner. Jeg gik samme Vej tilbage og lagde mig, da jeg var kommet omtrent ned til den sydligste Ende af Fælleden, ned for at se paa de mange Fugle, som opholdt sig ude paa Fladvandet. Der var mange, da jeg kom, og i Løbet af den Time, jeg laa her, kom der flere, saa at der til Slut var en Masse Graaandriker, 6—8 Spidsandriker og en enkelt Hun og c. 10 Skeandriker. Bedst som jeg laa, kom, sammen med 3 Skeandriker, 3 Pibeandriker i Pragtdragt flyvende fra Nord og smed sig ogsaa derude, ikke særlig langt fra mig. Alle Ænderne laa rigtig og dasede, og sammen med dem sad en Masse Stormmaager og Hættemaager samt de 8—10 Svartbage. Da jeg en Gang saa mig om til højre, blev jeg opmærksom paa en Flok Strandbrokfugle, som gik lige i Vandkanten, og sammen med dem gik 5 Islandske Ryler og 2 Viber. Solen faldt lige paa dem, saa jeg rigtig kunde fryde mig over de skønne Fugle. »Islænderne« var ikke alle lige røde paa Undersiden, ligesom Strandbrokfuglene ikke alle var lige sorte. Flokken lettede og slog et Slag ud over Vandet, men kom atter ind til Kysten og slog sig ned lige ud for mig i c. 20 ms Afstand, hvor de længe gik og søgte Føde eller stod paa et Ben og dasede. Til Slut kom en Brushane og slog sig ned i Flokken, hvor den indtog sin martialske Holdning; det kunde de ikke staa for, men lettede og drog længere nordpaa, efterladende Brushanen, som saa meget »flad« ud.

Saaledes kan en Tur forme sig i Forsommeren; men paa andre Dage og til andre Tider i Foraarstræktiden kan man faa adskillige andre Arter at se, som Storspove og Smaaspove, Rødbrun Kobbersneppe, Stenvender, Sortklire, Hvidklire og flere andre, som slaar sig ned for kortere eller længere Tid. Hele Sommeren ses Gravænderne herude i stor Mængde, og Hejrerne drager frem og tilbage mellem Storskoven og Stranden. Allerede i Juli begynder Tilbagetrækket af Vadefugle, og i August og i September er her endnu flere Fugle end om Foraaret. Nu kommer foruden Forældrene ogsaa alle Ungerne, og desuden er der flere Arter, som kun viser sig om Efteraaret, saasom Krumnæbbet Ryle, Dværgryle og Sandløber.

Om Vinteren er der ret øde ude paa Fælleden; der ses en Del Maager, og en enkelt Snespurv flyver kvidrende omkring. Allerede i Februar kan dog Gravænderne komme, og saa varer det ikke længe, inden de andre Trækfugle begynder at følge efter.

STRANDEN.

Karakteristisk for Godsets Natur er det, at hvor man end færdes, har man Udsigt over Stranden. Hele Nordgrænsen dannes af Kattegat og næsten hele Vestgrænsen af Næraa Strand, hvilket Naboskab i høj Grad præger Godsets Fugleliv; og selv om Stranden jo ikke hører med til Godset, har jeg dog til mit Iagttagelses-omraade medtaget den Del heraf, som kan iagttages fra Landjorden, og vil derfor ogsaa gøre Stranden til Genstand for en kort Forhaandsomtale.

Kattegat er det store, aabne Hav, som kun sjældent er fuldstændig i Ro, og som ved den mindste Anledning kan rejse sig i al sin Magt og Vælde. Det er en skøn, men lunefuld og farlig Nabo, hvis Styrke man gør vel i ikke at undervurdere. I Sommerhalvaaret er der ikke mange Fugle at se i og ved Havet; kun nogle Maager og Terner trækker langs Kysten eller sidder paa Fiskernes Bundgarnspæle; men i Vinterhalvaaret, naar Svømme-fuglene kommer hened fra Nord, kan her være meget at se ude i Kattegat paa en Tur langs Godsets nordlige Kystlinie. Nærmest Land ligger Graaændernes store Skarer, og længere ude ses Hvinænder, Troldænder, Bjergænder, Havlitter, Sortænder og Fløjlsænder i Smaaflokke, ivrig optagne af at dykke, medens Ederfuglene kan træffes i store Skarer, som Regel langt fra Land ude paa det dybe Vand. Den Toppede Skallesluger er en sikker Vintergæst, ligesom den Rødstrubede Lom og Polarlommen heller ikke er sjældent. Alken og den Graastrubede Lappedykker er ogsaa almindelig om Vinteren, men kommer sjældent saa nær ind under Land, at man med Sikkerhed kan bestemme Arten. Er man heldig, kan man undertiden faa en Lille Lappedykker at se, og i klart Vejr kan man langt, langt ude faa Øje paa en Flok Svaner.

Medens Kattegat saaledes kun byder paa noget af Interesse om Vinteren, er det modsatte Tilfældet med Næraa Strand og det Nord for denne beliggende fladvandede Parti, Agernæs Flak, og Grunden hertil er, at Vandstanden i Næraa Strand og paa Flakket er ganske lav, saa lav, at meget store Partier ofte bliver tørlagte, saa at man med almindelige, lange Støvler ofte kan gaa

tværs over Næraa Strand og halvvejs til Æbelø. Saadanne Strandpartier, hvor der ved det mindste Lavvande fremkommer store, helt eller delvis tørlagte Sandflader, er selvsagt et Eldorado for vadende Fugle og for Ænder og Gæs, som ikke er henviste til at søge deres Føde ved Dykning. Om Vinteren er det Knortegæssenes tusindtallige Skarer, som præger Fuglelivet paa Agernæs Flak og i Næraa Strand, men efterhaanden som Foraaret bringer Liv i Trækfuglene, kommer her en Masse andre Arter. Foraar og Efteraar kan her findes Flokke paa mange Hundrede Ænder, bestaaende af Pibeænder og Graaænder, isprængte et Mindretal af Skeænder og Spidsænder. Gravænderne færdes ogsaa herude i stort Antal fra den Dag, de kommer, til den Dag, de rejser, men holder sig gerne for sig selv. Men det, som navnlig er karakteristisk for Næraa Strands tørlagte Sandflader, er det myldrende Liv af Vadefugle, som findes her i Træktiden Foraar og Efteraar, medens selvfølgelig Fælledens ynglende Vadefugle færdes herude hele Sommeren igennem. En Opremsning af alle de Arter af Vadefugle, som kan træffes herude, vilde kun blive en Gentagelse af, hvad der er nævnt under Beskrivelsen af Fælleden. Det er de samme Arter og samme Individuer, som snart træffes paa Fælleden, snart paa »Sandene«, alt eftersom Vandstanden er høj eller lav. Den eneste Vadefugleart, som jeg har truffet ude paa »Sandene« og ikke inde paa Fælleden, er Stor Kobbersneppe; men sandsynligvis beror dette kun paa en Tilfældighed.

Efter bedste Evne har jeg nu søgt at give et Billede af de forskellige Dele af mit Iagttagelsesomraade, som efter danske Forhold maa siges at være endog ualmindelig alsidigt; ved Gennemlæsning af det følgende Afsnit, Omtalen af de enkelte iagttagne Arter, vil man da ogsaa se, at det er et betydeligt Antal af de i Danmark trufne Fuglearter, som jeg i Løbet af kun fire Aar har truffet her paa Godset.

KRIKAND, *ANAS CRECCA*. Som Regel kan de første Krikænder ses omkring 1. April; men er Foraaret særlig tidligt, som i 1925, ses de allerede i Begyndelsen af Februar. Nedenstaaende Ankomsttider har jeg optegnet: 1923, $\frac{8}{4}$, c. 20 laa i Kanalen i Storskovens Mose; 1924, $\frac{3}{4}$, paa Inddæmningen laa c. 15 i noget Fladvand; 1925, $\frac{2}{2}$, i Kanalen i Storskovens Mose en enkelt;

$2\frac{2}{2}$ atter set et enkelt ♂ mellem mange Graaænder; $\frac{7}{3}$, 5 laa i Kanalen i Storskovens Mose.

Efter at de første er set, tiltager Antallet hurtig og kulminerer omkring Midten af April, paa hvilket Tidspunkt de kan optræde i store Flokke. Saaledes laa $1\frac{3}{4}$ 1924 c. 50 i Mosen i Storskoven, og $7\text{--}8\frac{1}{4}$ 1925 var der paa samme Sted flere Flokke paa tilsammen c. 100. Paa Foraarstrækket er denne Kanal i Storskovens Mose deres Yndlingsopholdssted, men ogsaa paa Inddæmningen i Fladvandspytter og paa Agernæs Fællede kan ses Flokke. Derimod hører det til Sjældenhederne at se dem ude i Stranden. Færdes man i Storskoven i April, skal man snart blive gjort opmærksom paa, om der er Krikænder i Kanalen ude i Mosen, for selv om de paa denne Aarstid ligger i store Flokke, er Andrikkerne i fuld Gang med at udvælge sig deres fremtidige Livsledsagerinder, og man hører dem stadig udstøde deres melodiske Parringslyd, der nogenlunde kan gengives ved Stavelserne »blyit, blyit«. Denne Lyd, nærmest som en Fløjten, udstøder Hannerne ustandselig, medens de jager efter hinanden eller efter Hunnerne, baade naar de ligger paa Vandet og ogsaa, naar de, navnlig under Aften, i Smaaflokke foretager Flyviture hen over Skovens Kroner for atter at kaste sig i Kanalen.

Efter Midten af April aftager Antallet jævnt, og i Maanedens Slutning ses kun Ynglefuglene, fordelt parvis omkring ved Ynglepladserne. Der yngler slet ikke faa inden for Godsets Grænser; jeg vil antage 10—20 Par. $\frac{20}{6}$ 1923 saa jeg paa den vestlige Del af Inddæmningen 7 Hanner og $\frac{14}{5}$ 1925 laa i Næraa Strand en Flok paa 20, hvoraf de fleste var Andrikker. I Mosen i Storskoven ruger aarligt 2—3 Par, paa Inddæmningen adskillige, og enkelte Par findes rundt om ved større sivbevoksede Mergelgrave. Reden har jeg ikke fundet, men derimod overraskede jeg $\frac{22}{7}$ 1925, ved en Kanal paa Inddæmningen, en lille Andemoder med sit 2—3 Dage gamle Kuld paa 9 Ællinger. Den $\frac{1}{8}$ 1925 var der i en anden Kanal paa Inddæmningen et andet ikke flyvedygtigt Kuld Ællinger. Disse sent udrugede Kuld hører til Undtagelserne. Naar Jagten gaar ind den 1. August, er de fleste Krikandællinger fuldt udviklede, og adskillige bliver skudt i Løbet af Maanedens. I August og September ses ofte Krikænder i Selskab med Graaænder, saaledes at der i en trækkende Flok Graaænder ses 1, 2 eller 3 Krikænder.

I September begynder Trækket fra Nord at indfinde sig; men dette er ikke tilnærmelsesvis saa talrigt som Foraarstrækket. I

Løbet af første Halvdel af Oktober forsvinder efterhaanden de aller fleste Krikænder. Ved at gennemgaa min Jagtjournal har jeg uddraget nedenstaaende Datoer for de sidst skudte Krikænder: 1921 $\frac{2}{9}$, 1922 $\frac{1}{10}$, 1923 $\frac{14}{10}$, 1924 $\frac{19}{9}$ og 1925 $\frac{13}{10}$. Disse Datoer er en nogenlunde sikker Borgen for, at Krikænder efter de nævnte Tidspunkter i hvert Fald kun træffes meget sparsomt her.

ATLING, ANAS QVERQVEDULA. Saavidt jeg kan skønne, er denne Art ny for Egnen. Jeg bemærkede den første Gang i Foraaret 1924, og den daværende Skytte, hvem jeg viste en Andrik i Pragtdragt, hævdede paa det bestemteste, at han aldrig havde set en saadan And her. Da Atlingandrikken jo er en Fugl, som er ret iøjnefaldende og ikke kan forveksles med nogen anden Art, gaar jeg ogsaa ud fra, at jeg, dersom den havde været her paa Godset i 1921—23, ikke kunde have undgaaet at bemærke den. Første Gang, jeg saa den, var $\frac{16}{5}$ 1924. Et Par, ♂ og ♀, laa i en Kanal paa den vestlige Del af Inddæmningen. Her saa jeg nu i Løbet af Maj Maaned stadig Atlingænder, saaledes $\frac{30}{5}$ 3 ♂ og 1 ♀ og $\frac{31}{5}$ om Aftenen 6 Stykker samtidig i Luften. At Fuglene ynglede her i 1924, er hævet over enhver Tvivl, da jeg lige indtil $\frac{20}{6}$ saa dem paa samme Lokalitet. Rede fandt jeg ganske vist ikke, og heller ingen blev skudt, hverken gamle eller unge, da Andejagten gik ind 1. August. I 1925 har Arten ligefrem været almindelig. Jeg vil anslaa Antallet af ynglende Par til 10—12. De blev set første Gang $\frac{11}{5}$, da 2 ♂ og 1 ♀ laa i en Kanal paa samme Del af Inddæmningen, hvor de holdt til i 1924, og i Resten af Maj Maaned og i Begyndelsen af Juni saas de nu jævnlig paa Inddæmningen, dels liggende parvis i Kanaler og Fladvandspytter, dels i Smaaflokke. Det største Antal iagttog jeg $\frac{7}{6}$; i Næraa Strand ud for Inddæmningen laa da 16, lige mange Hanner og Hunner, og samme Dag havde jeg paa den østlige Del af Inddæmningen set to Par. Da Andejagten tog sin Begyndelse den 1. August, var Atlingænderne ret almindelige, og i Løbet af den første Uge blev der skudt 11 unge Fugle.

En Ting undrer mig, og det er, at Atlingænderne ankommer saa sent her til Godset. Ifølge O. Helms: »Fuglene ved Nakkebøllefjord«, i dette Tidsskrifts 12. Aargang, ankommer Atlingænderne til Sydfyn i første Halvdel af April. Selvfølgelig kan der ikke bygges meget paa kun to Aars Iagttagelser, men paa den anden Side er de to Ankomstdatoer for 1924 og 25, hen-

holdsvis 16. og 11. Maj, meget overensstemmende, og naar det samtidig bemærkes, at jeg i Foraarstiden saa godt som daglig færdes paa nævnte Del af Inddæmningen, kan de ikke være kommet mange Dage før.

Efter min Erfaring er Atlingænderne de mest tillidsfulde af alle vore Ænder. I Foraarstiden, naar de er udparrede, kan man paa Inddæmningen ganske aabenlyst nærme sig dem paa indtil 15—20 m Afstand, førend de flyver op, og naar de endelig bekvemmer sig til at lette, flyver de kun et kort Stykke for atter at kaste sig.

Atlingænderne forlader vist Egnen i Løbet af August. I 1924 blev Arten som nævnt overhovedet ikke set i August, og i 1925 blev den sidste skudt den 26. Saavidt jeg kan skønne, begynder Hunnerne at ruge i anden Uge af Juni. Indtil dette Tidspunkt saa jeg baade i 1924 og 25 Han og Hun ligge sammen.

PIBEAND, *ANAS PENELOPS*. Næst Graaanden er Pibeanden den Andeart, som i hvert Fald paa visse Tider af Aaret optræder talrigst, ikke inden for selve Godsets Grænser, men ude i Næraa Strand, hvor den har sit Standkvarter. Jeg har set den i alle Aarets Maaneder, men i December—Februar kun faa. Som Hovedregel begynder Trækket at indfinde sig i Begyndelsen af Marts, og henimod Slutningen af denne Maaned optræder Arten i vældige Flokke paa mange Hundrede ude i Stranden. I hele April er Antallet uformindsket, og naar Vejret er godt, kan man idelig høre deres pibende Stemme. I sidste Halvdel af April er Pibeænderne optagne af at jage hinanden, og man kan se, hvorledes de smukke Andrikker gør sig stor Flid for at tiltrække sig Hunnernes Opmærksomhed. Efterhaanden som vi nærmer os Maj, kommer der mere og mere Uro i Blodet, og Skare efter Skare forsvinder i den første Uge af denne Maaned. Naar Midten af Maaneden er naaet, er saa godt som alle Pibeænderne forsvundne.

I 1922 og 23 saa jeg ingen Pibeænder i Sommermaanederne, men i 1924 blev en ♀ set paa den vestlige Del af Inddæmningen i Dagene $^{29}/_5$ — $^5/_6$. Den kunde i dette Tidsrum daglig træffes liggende i en Fladvandsansamling lige inden for Dæmningen mod Næraa Strand. I 1925 blev adskillig flere set om Sommeren. Den sidste, større Flok blev set i den sydlige Del af Næraa Strand $^{11}/_5$. Fra denne Dag indtil $^7/_6$ saa jeg ingen Pibeænder, men $^7/_6$ om Formiddagen saa jeg 3 pragtfulde Pibeandrikker komme flyvende

og kaste sig i det lave Vand ud for den sydlige Ende af Fældeden, hvor der i Forvejen laa mange Graaænder samt nogle Ske- og Spidsænder. I omtrent hele Juni kunde jeg nu paa samme Sted være nogenlunde sikker paa at træffe en eller flere Pibeandriker; f. Eks. saas $\frac{8}{6}$ 3, $\frac{25}{6}$ 4 og $\frac{27}{6}$ 1. $\frac{22}{7}$ blev i den sydlige Del af Næraa Strand set nogle, og $\frac{29}{7}$ var der paa samme Sted en Flok paa c. 20, som lettede, da jeg nærmede mig. Hannerne med de hvide Forvinger var let kendelige i Flugten. Som bekendt er Pibeanden jo endnu ikke sikkert konstateret som ynglende i Danmark; men unægtelig taler en saa talrig Optræden som den, hvorom der her er Tale, for den Antagelse, at Fuglen undertiden yngler her i Landet.

I 1924 fandtes i August Sjapvand paa store Dele af Inddæmningen, og hertil trak en Mængde Ænder, hvoriblandt, i sidste Halvdel af Maaneden, adskillige Pibeænder. I de tidligere Aar, 1922—23, er Arten først begyndt at optræde talrigt i Slutningen af September eller Begyndelsen af Oktober. I Oktober—November er Arten meget almindelig i Næraa Strand, men begynder dog i Slutningen af November at aftage stærkt, saaledes at der i December kun ses faa. Som nævnt er Næraa Strand med sit lave Vand Pibeændernes Yndlingsopholdssted; men om Efteraaret er det ikke sjældent at finde dem enkeltvis eller i Smaaaflokke inde i Mergelgravene eller paa Inddæmningen, og der kan ved Aftentide i Oktober være vældigt Træk af dem fra Stranden ind over Agernæs Fælle. Derimod har jeg aldrig i Foraarsmaanederne truffet dem liggende i det ferske Vand, hverken i Mergelgrave eller paa Inddæmningen.

SPIDSAND, *ANAS ACUTA*. Indtil Aaret 1925 hørte denne Fugl, i hvert Fald i Sommermaanederne, til de ret sjældne sete Arter. 1923 saa jeg $\frac{10}{4}$ i den nordlige Del af Næraa Strand en enlig ♂ sammen med en stor Flok Graaænder, og samme Aar blev atter paa den vestlige Del af Inddæmningen i Dagene $\frac{15}{6}$ og $\frac{17}{6}$ en enlig ♂ set, ligeledes flyvende sammen med Graaænder. 1924 blev ingen set om Foraaret; men $\frac{24}{6}$ fløj et enkelt Eksempel, vistnok en ♀, ud fra Strandbredden mellem Have- og Storskoven. Om Efteraaret har Spidsanden derimod hvert Aar ladet sig se i mindre Flokke paa Inddæmningen i September Maaned. Saaledes blev 1 skudt $\frac{20}{9}$ 1923 og et Par Stykker i Dagene 9.—11. September 1924. Selv om disse Jagttagelser af Spidsanden indtil 1925

er ret sparsomme, saa tyder dog Foraars- og Sommeriagttagelserne paa, at Spidsanden i disse Aar har ynglet, om ikke inden for Godsets Grænser, saa dog nogenlunde nær ved dette. Denne Antagelse har ogsaa vist sig at være rigtig, idet jeg har erfaret, at en Spidsand i 1924 blev set med Ællinger i en Mose ved Landsbyen Grindløse, som ligger c. 8 km Sydvest for Einsidelsborg.

1925 bragte en stor Forandring i Spidsandens Forekomst her paa Godset, og at den i dette Aar har ynglet her, anser jeg som ganske givet, selv om det ikke lykkedes mig at finde Reden eller at faa Ællingerne at se. De første, baade Hanner og Hunner, blev set $^{20}/_3$ i den nordlige Ende af Næraa Strand, hvor de laa sammen med Masser af Graa- og Pibeænder. Lige indtil Begyndelsen af Maj kunde der nu ude i Stranden stadig ses adskillige Par, liggende sammen med andre Andearter. $^{11}/_5$ sad et Par, ♂ og ♀, inde paa den sydlige Ende af Fælled, og $^{14}/_5$ blev de set paa samme Sted. $^{25}/_5$ laa ud for den sydlige Ende af Fælled 4 ♂ og 2 ♀, og samtidig blev et Par set i et Vandhul inde paa Inddæmningen, og saaledes kunde jeg Maj Maaned igennem stadig træffe enkelte Par paa den vestlige Del af Inddæmningen. Da Juni blev naaet, var det mest Andrikkerne, jeg saa, hvilket naturligt har sin Grund i, at Hunnerne nu var optagne af at ruge. Flest Andrikker blev set $^7/_6$, da der ud for Fælledens sydlige Ende laa 6—8 Stk. og sammen med dem en enlig Hun. Hele Juni og Juli kunde stadig ses Spidsænder sammen med de store Flokke af andre Andearter, som holder til ved den sydlige Ende af Fælled.

I Yngletiden har den vist sig tillidsfuld, saa at jeg kunde komme Parrene ret nær. Om Efteraaret har jeg bemærket den Ejendommelighed hos den, at den ikke som andre Andearter er tilbøjelig til at slaa af fra sin Kurs, naar den opdager Skytten, men ganske uanfægtet fortsætter i den en Gang valgte Retning.

STOKAND, ANAS BOSCAS. Paa alle Aarets Tider er dette den talrigst optrædende Andearter. I Vintermaanederne ses den i Flokke paa mange Hundrede, maaske Tusinde, ude i Kattegat, hvorfra de Morgen og Aften foretager Furageringsudflugter ind paa Stubmarkerne og samtidig søger til ferskt Vand i Mergelgrave og paa Inddæmningen. Er Vinteren særlig stræng, saaledes at Kattegat bliver tillagt med Is et Stykke ud fra Kysten, indskrænker Stokænderne ikke deres Besøg paa Landjorden til Morgen

og Aften, men kan ses paa Markerne hele Dagen. Grunden hertil maa sikkert søges i, at Ænderne, naar der lægger sig et Isbælte langs Kysten, bliver tvunget saa langt ud paa det dybe Vand, at de ikke ved at »staa paa Hovedet« kan naa Bunden og saaledes skaffe sig det Kvantum animalsk Føde, hvoraf deres Næring under normale Forhold, i hvert Fald om Vinteren, for en væsentlig Del bestaar. I den strænge Vinter 1923—24 var dette Forhold almindeligt. For $\frac{3}{1}$ 24 staar der i min Dagbog: »I de sidste Dage har det været stræng Frost, indtil 12—14°, og Følgen deraf er ikke udeblevet. Graaænderne begynder at blive meget sultne og trækker hele Dagen op paa Stub. Blandt andet i Lillemosen, en Mark under Einsidelsborg, var der Masser i Dag. Selv efter at de var skræmmet bort af et Par Skud, kom de snart igen.« Saasnaart det første, svage Foraarstegn viser sig, begynder Graaænderne at udparre sig, og selv om de endnu paa denne Aarstid færdes i store, samlede Flokke, kan man inden for Flokken se dem ligge parvis. Saaledes staar i Dagbogen $\frac{22}{2}$ 1925: »Ud for Storskoven, helt inde under Land, endog oppe paa Strandbredden, laa en mægtig Flok Ænder, maaske op imod 1000 Stykker. De var alle udparrede og laa Han og Hun sammen.«

Største Parten af disse mægtige Vinterflokke af Graaænder er sikkert Gæster fra Nord, som, saasnaart Foraarsvejret tillader det, forsvinder fra vore Strande. Men mange Graaænder bliver her eller kommer maaske tilbage fra sydligere Egne for at yngle inden for Godsets Grænser. Som Regel i Marts eller i Begyndelsen af April kan man træffe Ynglefuglene fordelte omkring paa Ynglepladserne i Kanalen i Storskovens Mose, i Mergelgravene og paa Inddæmningen. At angive Antallet af de inden for Godsets Grænser ynglende Graaænder er umuligt; men mange Kuld dunede, klarøjede Smaaafyre ser her Dagens Lys. Saasnaart Æglægningen er forbi og Rugningen begyndt, taber Andrikkerne Interessen for Familielivet og slaar sig sammen med andre ligesindede fra hele Omegnen til store Flokke og tilbringer et Par sorgløse Maaneder ude paa Næraa Strands flade Vand, hvor de ret af Hjertens Lyst kan ligge og snadre Dagen lang, medens Hunnerne i det skjulte har travlt med Børneopdragelsens vanskelige Kunst. Efterhaanden som Ællingerne vokser til og faar Luft under Vingerne, søger de fleste af disse ogsaa ud til Næraa Strand, saaledes at der, fra omkring $\frac{1}{7}$ indtil Jagten gaar ind, og der bliver Ufred paa Stranden, findes Flokke af Graaænder paa adskillige Hundrede derude. I denne Maaned ses ofte

store Flokke af Graaænder blandede med andre Andearter ligge oppe paa den sydlige Ende af Agernæs Fællede for at hvile og sole sig. Men ogsaa inde paa den vestlige Del af Inddæmningen ses Ænderne nu ofte færdes om Dagen for at æde Græsfrø, en meget attraaet Spise i Juli og Begyndelsen af August, inden de egentlige Kornsorter er blevet modne. Jeg har i Begyndelsen af August skudt adskillige Graaænder, hvis Spiserør og Kro har været stoppet med Græsfrø. Naar Jagten gaar ind, bringer Skytterne Forstyrrelse i Strandens Andeflokke, og de søger nu i Massevis ind til Mergelgrave, Kanaler og Vandhuller. Det hører ingenlunde til Sjældenhederne i Begyndelsen af August at se Flokke fra 50 til 150 Ænder lette fra en enkelt Mergelgrav. Efterhaanden som Græsfrøet bliver sparsomt, bliver Byg- og Hvedemarkerne modne, og Ænderne kaster sig nu med Begærlighed over disse Kornsorter, baade medens de endnu staar paa Roden, og naar de er høstede, og er Sæden først kørt ind, er der Aften og Morgen livligt Træk paa Stubmarkerne. Hen i Oktober begynder Antallet af Graaænder at forøges, vel suppleret med nordfra kommende Gæster, og Andeflokkene trækker nu atter for største Delen ud i Kattogat, hvor de tilbringer Dagen i kun kort Afstand fra Kysten og Morgen og Aften foretager deres regelmæssige Træk ind paa Land.

At Graaænderne med usvigelig Sikkerhed under Trækket kan slaa ned paa de Marker, som yder dem den bedste Føde, kan i og for sig give en nok at tænke paa; men hvorledes de kan vide, naar Egene bærer Agern, i hvilket Tilfælde de med lige saa stor Sikkerhed kaster sig over de frugtbærende Egebevoksninger for at delikater sig med Agern, det staar for mig som en Gaade. I den Tid, jeg har været her paa Godset, har Egene kun baaret rigelig Frugt i 1921, og det Aar var der Morgen og Aften i November—December et vældigt Træk af Ænder til Storskoven. Det var meget interessant at se, med hvilken Rutine og Elegance Ænderne forstod i strygende Fart at kaste sig ned gennem Egenes Kroner for i Flokke paa indtil 100 at vralte omkring paa Skovbunden og stoppe sig med Agern.

Ifølge min Erfaring har den nye Jagtlovs Bestemmelser for Jagttiden paa Graaænder haft en særdeles gavnlige Indflydelse paa Bestanden, som i de sidste Par Aar øjensynlig er tiltaget ganske betydeligt.

SKEAND, *ANAS CLYPEATA*. Ogsaa denne And yngler inden for Godsets Grænses, men kun 1 à 2 Par aarligt. De indfinder sig i Næraa Strand i første Halvdel af April; men det er vanskeligt at konstatere Skeændernes Ankomst nøjagtigt, da de i den første Tid holder sig ude i Stranden, ofte langt fra Land, sammen med de store Flokke af Pibe- og Graaænder, og paa de store Afstande er det svært i de store Flokke at skelne de enkelte Arter. I 1925 blev de første, 4 Hanner og 1 Hun, set ¹⁹/₄. Først i Begyndelsen af Maj søger de ind til Ynglepladserne paa den vestlige Del af Inddæmningen, og i største Delen af denne Maaned kan man nu til Stadighed se 1 à 2 Par ligge i Fladvandspytterne derude. De er om Foraaret meget tillidsfulde, saa at man kan komme dem ret nær, inden de flyver op. Fra Slutningen af Maj ses kun Hannerne, og hen i Juni Maaned kommer der aabenbart en Del Andrikker trækkende til Næraa Strand fra andre Ynglepladser, thi i denne Maaned hører det ikke til Sjældenhederne at se 10—20 Andrikker sammen; ¹⁷/₆ 1923 laa saaledes ud for den sydlige Ende af Fælleden c. 20 Andrikker, ²⁵/₅ 1924 i Næraa Strand 15 Andrikker og ⁷/₆ 1925 10 Hanner ved den sydlige Ende af Fælleden.

Reden af Skeand er det ikke lykkedes mig at finde, men naar Jagten gaar ind, skydes i Løbet af August nogle unge Skeænder. Paa denne Aarstid har de som Regel slaaet sig sammen med Graaænderne.

Omkring 1. September forsvinder de; det seneste Tidspunkt, paa hvilket jeg har skudt en Skeand, er ²⁸/₈.

GRAVAND, *TADORNA CORNUTA*. Denne smukke Fugl hører til de tidlige Foraarsbebudere; saasnaart den første Vaardag kommer, kan man vente Gravænderne. Trækket strækker sig kun over kort Tid, men Tidspunktet for de førstes Ankomst kan variere meget fra Aar til Aar; i 1923 blev saaledes ⁴/₂ de 3 første set, i 1924 blev ¹¹/₃ de 6 første set, og ¹⁵/₃ var 50 kommet; i 1925 blev ²³/₁ de 2—3 første set, og ⁸/₂ var der kommet mange.

Næraa Strand med sine store, lavvandede Arealer er deres Yndlingsopholdssted, og her ser man dem efter Ankomsten færdes i store Flokke, vraltende snadrende rundt paa det lave Vand, som Regel holdende sig for sig selv. Men efterhaanden som Dagene bliver mildere, begynder Parringsdriften at melde sig, og de gamle, forplantningsdygtige Fugle overlader da det veldækkede Bord til de ansvarsløse Ungkarle og Møer, som hele Sommeren

igennem henlever deres sorgløse Tilværelse herude, medens hine, paa hvem Ansvar for Slægtens Fortsættelse hviler, faar travlt med Frieriets svære og omstændelige Kunst. Fra dette Tidspunkt, c. $\frac{1}{4}$, ses Gravænderne rundt om ved de forskellige Ynglepladser, og morsomt er det at iagttage, hvor Andrikkerne gør sig Umage for at stille sig i det mest flatterende Lys over for den skønne udvalgte. Men Konkurrencen er aabenbart stor. Hvert Øjeblik kommer en forhadet Medbejler anstigende paa det mest ubejlelige Tidspunkt, og saa jager de efter hinanden, indtil den ombejlede Skønjomfru bliver ked af at se paa Forestillingen og letter, fulgt af to, tre Bejlere, som i Flugten, under højtklingende »ga-ga-ga« og med indsmigrende Fløjtetoner, søger at overbyde hinanden med smukke Talemaader. Gaar man i Skoven en solvarm Aprilmorgen, hører man stadig denne Gækken og Fløjten af de bejlende Andrikker, som i hidsig Flugt forfølger Hunnen hen over Trætoppene. Men alt faar jo en Ende i denne Verden, ogsaa et Frieri, og naar den første, grønne Bøgegren viser sig omkring 1. Maj, ser man Gravænderne to og to opholde sig i Nærheden af den valgte Redeplads, og Æglægningen begynder. I 1922 blev de første 2 Reder, med 3 og 4 Æg, set $\frac{20}{5}$, i 1923 den første Rede med 4 Æg $\frac{6}{5}$, i 1924 den første Rede med 2 Æg $\frac{26}{4}$ og i 1925 den første Rede med 2 Æg $\frac{1}{5}$.

Hvor der paa en Lokalitet kun yngler faa Par Gravænder, vil jeg antage, at de til Redeplads helst benytter Jordhuller i Nærheden af Kysten, men naar det, som her paa Godset, drejer sig om et meget stort Antal ynglende Par, bliver der jo ret naturlig Boligmangel, hvorfor man ogsaa her ser, dels at de i Storskoven i stor Udstrækning yngler i hule Træer, baade i meget dybe Huller og i Huller, som er indtil 5—6 m fra Jorden, dels at de trækker saa langt ind i Land som til Dalskoven, c. 4 km i Luftlinie fra Stranden, for at ruge i de der talrige Rævegrave. Den $\frac{18}{5}$ 1924 saa jeg paa en aaben Plads i Dalskoven 15—20 Gravænder sidde paa Jorden, og noget lignende kan ses hvert Foraar. Saalænge der kun er faa Æg i Reden, dækkes disse ved Fuglenes Bortgang med tilfældigt Materiale, saasom visne Blade o. l., som findes i Redehullet; men efterhaanden, som Æglægningen skrider frem, piller Hunnen Dun af sit Bryst, saaledes at det fuldtallige Kuld ligger omgivet af en bred Bræmme af de herligste, bløde, musegraa Dun, hvormed Æggene dækkes, naar Hunnen forlader Reden for at søge Føde. Den rugende Fugl ligger meget fast paa Reden,

saaledes at maa rolig kan staa og betragte den og endog stryge den hen ad Ryggen, uden at den gør mindste Tegn til at forlade Reden; kun hvæser og hakker den efter Fredsforstyrren. Vil man se, hvad Reden indeholder, maa man fjerne Fuglen med Magt. Det Antal Æg, jeg har set i fuldtallige Kuld, har varieret fra 9 til 13. I den Tid, Gravvænderne lægger Æg, hører det ingenlunde til Sjældenhederne, at jeg, naar jeg færdes langs Fælledens Kystlinie eller inde paa Inddæmningen ved Fladvandspytterne, finder Gravvænder, som aabenbart er »tabt« af de drægtige Fugle. Det, at de vilde Fugle saaledes overraskes af Æglægningen og »taber« deres Æg uden for Reden, hører til Sjældenhederne; kun hos Stæren har jeg bemærket et lignende Forhold.

De første Ællinger ses i Begyndelsen af Juni, saaledes 1922 $\frac{3}{6}$, 1924 $\frac{15}{6}$ og 1925 $\frac{8}{6}$; men hele Juni igennem og i Begyndelsen af Juli kan man træffe Dununger, ja endog saa sent som $\frac{20}{6}$ 1922, paa hvilket Tidspunkt saa godt som alle andre Gravvænder var forsvundet, har jeg set et Kuld ret smaa Dunællinger. Saadanne sene Kulds Fremkomst maa selvfølgelig skyldes, at det første Kuld paa en eller anden Maade er forulykket. Saasart Ællingerne er udruget, føres de af Forældrene ud til Agernæs Fælle ved Næraa Strand. Desværre er det aldrig lykkedes mig at se, hvorledes Ællingerne kommer op af de undertiden meget dybe Træhuller, hvori de udruges. I Storskoven findes f. Eks. i en gammel Eg et Hul, som gaar lodret ned i en Dybde af 65 cm, og i hvilket der hvert Aar udruges et Kuld Ællinger. Forhaabentlig skal det ad Aare lykkes mig at faa en »Afrejse« at se og derved blive i Stand til at afgøre, hvorledes Ællingerne kommer op af Redehullet. Naar Ællingerne først er ført ud til Stranden, tilbringer de hele Sommeren derude, nøje overvaagede og skærmede af de vagtsomme Forældre. Rørende er det se, hvorledes de gamle Fugle, baade Han og Hun, ved den mindste Anledning til Fare søger at bortlede Fredsforstyrrens Opmærksomhed fra Ællingerne ved selv at anstille sig syge og næsten ude af Stand til at flyve samtidig med, at de stadig advarer Ællingerne med ængstelige Tilraab; forbløffende er det ogsaa at se, hvorledes Ællingerne forstaar at gøre sig usynlige. Selv efter at Ællingerne er blevet voksne og kan flyve, færdes de stadig med Forældrene.

Medens de forplantningsdygtige Fugle har været optagne af Yngelen, har de etaarige Gravvænder stadig lige siden deres Ankomst levet deres Slaffenliv ude paa Næraa Strands grundede

Vand, og naar de vil hvile eller pusle sig, kan man se dem i Flokke oppe paa Fældens Grønsvær i Nærheden af Strandbredden. Hvor mange Gravænder, der opholder sig inden for mit Iagttagelsesomraade, er det selvfølgelig vanskeligt at udtale sig om; men mange er det. Den $15/6$ 1924 har jeg skrevet i min Dagbog: »Paa den nordlige Ende af Fældeden kunde jeg staa paa et Sted og tælle 70—80 Stk., som i større og mindre Flokke gik ude paa Fladvandet.« Som det vil ses, er det et betydeligt Antal, det drejer sig om, og naar jeg anslaaer Antallet af Ynglefugle og etaarige Fugle til mellem 100 og 200 Stk., vil jeg formode at have bedømt Forholdet ret nøjternt.

I Begyndelsen af August begynder Gravænderne at trække bort. Først forlader sikkert de etaarige, ikke ynglende Fugle os; men de gamle Fugle med deres Ællinger følger snart efter, og i Slutningen af August ses kun faa. Endnu i de første Dage af September kan undertiden ses ganske enkelte, f. Eks. blev $5/9$ 1925 paa den nordlige Ende af Fældeden nogle Stykker set. De Gravænder, som ses i Slutningen af August og Begyndelsen af September, hidrører sikkert fra meget sent udrugede Kuld, som ikke har været flyvedygtige, da Hovedmassen forlod Landet.

SANGSVANE, *CYGNUS MUSICUS*. I Vintermaanederne kan man ofte, ved god Belysning, se Svaner ligge langt ude i Kattegat og undertiden ogsaa inde i Næraa Strand, og i saa godt som alle Tilfælde er det sikkert Sangsvaner. I 1924 var der den $7/1$ ret livligt Træk af Sangsvaner hen over Storskoven; Flokkene kom fra N. Ø. og trak mod S. V. Samme Aar, $1/2$, saa jeg 5 unge Sangsvaner komme fra Næraa Strand, trækkende mod Øst ind over Einsidelsborgs Jord.

TROLDAND, *FULIGULA CRISTATA*. Hvorvidt Troldanden om Vinteren er talrig ude i Farvandet, kan jeg ikke afgøre; ind under Land kommer den undertiden i Smaaaflokke.

BJERGAND, *FULIGULA MARILA*. Ogsaa af denne Fugl er det kun faa, som i Vintermaanederne kommer saa nær Strandbredden, at man fra Land kan konstatere Arten. $13/12$ 1923 laa ud for Haveskoven en mindre Flok af begge Køn. I Dagene fra $18/5$ til $22/5$ 1922 opholdt en ♂ i Sommerdragt sig sammen med en Flok tamme Ænder i Udløbet af en af Inddæmningens Land-

vandskanaler i Næraa Strand. Den var meget tillidsfuld og vilde kun nødig flyve op; men naar den endelig bekvemmede sig dertil, fejlede den tilsyneladende ikke noget; sandsynligvis har den dog været anskudt i Vinterens Løb og er saaledes blevet forhindret i at følge sine Frænder, da de forsvandt mod Nord.

HAVLIT, *PAGONETTA GLACIALIS*. I Vintermaanederne er denne smukke og livlige And særdeles almindelig i Kattegat og kommer ofte tæt ind under Land, saa at man kan iagttage dens Dykkerkunst. Det virker meget oplivende en stille, frostklar Vinterdag at høre Havlitternes ustandselige Snakken, som ret nøjagtig kan gengives med Stavelserne »au-au-li, au-au-li«.

HVINAND, *CLANGULA GLAUCION*. Af Dykænderne er denne Art den, man om Vinteren ser talrigst langs Kattegatskysten. Flokkene, som kan variere meget i Antal, fra nogle faa Stykker til op imod et halvt Hundrede, ligger som Regel tæt inde under Land, ja, det kan hælde, at de ses siddende inde paa Strandbredden. Hvinænderne begynder at indfinde sig i Begyndelsen af November, og hele Vinteren igennem og den første Del af Foraaret, indtil henimod Maj, kan man være sikker paa, naar man gaar langs Storskovens Kystlinie, at faa dem at se. Det seneste Tidspunkt, Hvinænderne er set, er $\frac{1}{5}$ 1924, da en lille Flok laa ud for Flyvesandet. Inde i de ferske Vande, i Mergelgravene og paa Inddæmningen, kommer Hvinænderne ikke ofte; men det kan hælde.

SORTAND, *OEDEMA NIGRA*. Om Vinteren er den almindelig i Kattegat, men som Regel opholder den sig paa dybt Vand, langt fra Kysten. Dog hænder det ikke helt sjældent, at den kommer saa nær til Land, at man i Kikkert tydelig kan se den. Den $\frac{10}{1}$ 1925 laa saaledes en Flok paa en halv Snes ud for Haveskoven. Det var stille, klart og mildt Vejr, og naar de i Leg jog efter hinanden, kunde jeg tydelig høre dem udstøde »Gyvylden«. Endnu hen i Slutningen af April kan der ses Sortænder i Kattegat, og trækkende »Gyvfugle« er hørt saa sent paa Aaret som Natten til 21. Maj 1925, da der ved 12-Tiden trak adskillige Flokke over.

FLØJLSAND, *OEDEMA FUSCA*. Hvad jeg har skrevet om Sortanden gælder ogsaa for Fløjlsanden. Den er almindelig i Kattegat om Vinteren, men kommer kun forholdsvis sjælden

ind i Nærheden af Land. Den $\frac{3}{2}$ saa jeg en enkelt helt inde ved Strandbredden ud for Storskoven. Den fejlede tilsyneladende intet, hvilket derimod var Tilfældet med en ung ♂, som jeg skød $\frac{28}{12}$ 1924 paa den nordlige Del af Fælleden, hvor den vingskudt var søgt op paa Strandbredden. Denne Fugl havde Kro og Spiserør fuldstændig stoppede med Blaamuslinger. Det seneste Tidspunkt, paa hvilket jeg har set Fløjsænder, er 26. April.

EDERFUGL, *SOMATERIA MOLLISSIMA*. I Kattegat optræder den i meget store Flokke hele Vinteren igennem; men som de andre Dybvandsdykkere holder den sig som Regel langt fra Land. I gunstig Belysning kan man dog let faa Øje paa de lyse Hanner. Helt sjældnen er det alligevel ikke at se enkelte Ederfugle helt inde under Kysten, og undertiden har jeg endog set dem sidde inde paa Strandbredden. De første Ederfugle begynder allerede at vise sig i Begyndelsen af August. $\frac{26}{8}$ 1922 laa en enkelt, ikke udfarvet ♂ i Stranden ud for Storskovens østlige Ende, og $\frac{12}{8}$ 1925 laa 5 mørke Fugle ud for Flyvesandet.

TOPPET SKALLESLUGER, *MERGUS SERRATOR*. Langs hele Kattegatskysten fra Haveskoven til Flyvesandet kan hele Vinteren igennem ses Skalleslugere liggende, enten parvis eller i mindre Flokke, travlt beskæftigede med deres Fiskefangst. I Løbet af April forsvinder de fleste; men nogle bliver tilbage, og dem er man nu sikker paa at træffe i Stranden ud for den nordvestlige Del af Storskoven. $\frac{4}{5}$ 1922 laa her 3, $\frac{3}{5}$ 1923 6--7 Stkr., $\frac{1}{5}$ 1924 en Del udparrede og $\frac{25}{5}$ 1924 2 ♀ og 1 ♂, og endelig $\frac{27}{5}$ 1925 en ♂. Ogsaa paa den nordlige Del af Fælleden kan man i Forommeren være nogenlunde sikker paa at træffe et Par.

Dette, at der hvert Aar paa saa sene Tidspunkter ses Skalleslugere, har jeg taget som et sikkert Tegn paa, at i hvert Fald enkelte Par yngler inden for mit Jagttagesomraade; men først $\frac{15}{7}$ 1925 fik jeg min Antagelse bekræftet, idet jeg da i Strandkanten ud for den nordlige Del af Fælleden saa en gammel Hun med 7 kun faa Dage gamle Ællinger. De Par, som yngler her, har, formoder jeg, Rede under de tætte Enebærbuske, som findes lige ud til Kysten paa den Strækning af Storskovens Kystlinie, ud for hvilken man altid ser dem ligge i Maj Maaned. Kun en eneste Gang har jeg set en Skallesluger opholde sig ved Ferskvand, nemlig $\frac{22}{2}$ 1925, da der ved en Dam inde paa Fælleden Syd for Storskoven sad en enlig Han.

SÆDGAAS, *ANSER SEGETUM*. I dette Tidsskrifts 18. Aargang, 1924, har jeg givet en Beskrivelse af Sædgæssenes Liv her paa Godset, hvorfor jeg nu kun fremkommer med nogle supplerende Bemærkninger.

Som nævnt begynder Gaaseflokkene at indfinde sig omkring 1. Oktober. Følgende Ankomsttider har jeg noteret:

1922, ²⁵/₉, blev de 4 første set; 1923, ⁵/₁₀, var de første Gæs kommet med Nordenvind; 1924, ⁵/₁₀, blev de 4 første set; 1925, ⁴/₁₀, blev de første 6—8 set. Trækket strækker sig over det meste af Oktober, og ved Maanedens Slutning tæller den her-værende Gaaseflok 3—400 Individier.

Gæssene forbliver her hele Vinteren, og selv meget langvarige og strænge Frostperioder, som i Vinteren 1924, formaar ikke at fordrive dem. Kun i Vinteren 1925, fra Midten af Januar til Begyndelsen af Februar, forsvandt Gaaseflokken næsten fuldstændig fra Godsets Omraade, men vendte atter tilbage i uformindsket Antal. Grunden til denne pludselige Forsvinden i et Par Uger kan jeg ikke forklare, da der i den milde Vinter 1925 var endog ualmindelig rigelig Føde for Gæssene. I April begynder der at komme Uro over Gæssene, og deres daglige Færd er ikke nær saa regelbunden som i Vintertiden. Grunden hertil er, at Parringsdriften begynder at melde sig. Paa milde Aprilsdage kan man se Gaserne udkæmpe hidsige Kampe, og det er tidt drøje Slag, de tildeler hinanden med de store Vinger. Der er ingen Tvivl om, at Sædgæssene i den sidste Tid, de opholder sig her i Landet, udparrer sig, saa at de ved Ankomsten til Ynglepladserne straks kan gaa i Gang med at yngle. Henimod Afrejsen, omkring 1. Maj, ser man dem inden for Flokken altid holde sammen to og to. I de sidste Dage inden Afrejsen forøges Antallet af Gæs betydeligt med Skarer, som kommer hertil fra andre Vinteropholdssteder, f. Eks. fra Nabogodset Gyldensten, saaledes at her en kort Periode kan være 7—800 Stykker. De enkelte Aar har Gæssene forladt Godset paa følgende Tidspunkter: 1922, i den første Uge af Maj; 1923, i de sidste Dage før ²⁹/₄; ⁴/₅ trak 4 mod Nord; 1924, omkring 6.—7. Maj, og 1925, i sidste Uge af April.

BLISGAAS, *ANSER ALBIFRONS*. Imellem Sædgæssenes store Skarer kan der findes enkelte Blisgæs; men de ses langt fra hvert Aar. I December 1921 blev skudt en smuk, gammel Blisgaas med store, sorte Pletter paa Bugen, og ¹⁸/₁₁ blev ud af en stor Flok

Sædgæs skudt en ung Fugl. Samme Dag har jeg skrevet i Dagbogen: »I de store Flokke af Sædgæs ses flere Blisgæs, som let kan kendes i Flugten paa de lyse Næb.«

GRAAGAAS, *ANSER CINEREUS*. Kun en Gang har jeg med Bestemthed iagttaget Graagæs paa Godsets Grund, nemlig $7/5$ 1922. Paa den nordlige Del af Agernæs Fælle sad da to, som jeg var saa nær, at jeg i Kikkert tydelig kunde se Næbbets og Benenes Farve.

DVÆRGAAS, *ANSER ERYTHROPUS*. Den $5/10$ 1925 kom flere Flokke Sædgæs trækkende over fra Øst. I en Flok paa c. 20, som kom højt oppe over Gyngstrup By, kunde jeg i Kikkert tydelig se 2 meget smaa Gæs. De saa ikke større ud end Ænder, saa det kan sikkert ikke have været andet end Dværggæs. Paa den store Afstand kunde selvfølgelig ingen Farve ses.

KNORTEGAAS, *ANSER TORQVATUS*. Omkring 1. Oktober begynder Knortegæssene at indfinde sig. Deres Yndlingsopholdssted er Farvandet mellem Storskoven og Æbelø; men ogsaa langt inde i Næraa Strand kan de ses i store Flokke. Det Antal Knortegæs, som i Vinterhalvaaret findes her omkring, er kolossalt. Hen i Foraarstiden har jeg set Flokke lette, hvis Antal jeg har anslaaet til c. 1000 Stk. Som Regel opholder de sig langt fra Land; men dog har jeg, navnlig efter langvarige Stormperioder med Vind fra Nord og Nordvest, set Flokken ligge helt inde ved Kysten langs Agernæs Fælle. Allerede i Marts Maaned begynder Knortegæssene at udparre sig, men det varer længe endnu, inden de tænker paa at forlade vore Kyster. Først omkring Midten af Maj er, saavidt jeg kan se fra Land, de sidste Gæs forsvundet. I 1925 blev den sidste, mindre Flok iagttaget $11/5$.

BRAMGAAS, *ANSER LEUCOPSIS*. Tre Gange i Løbet af fire Aar har jeg set enkelte Bramgæs. Paa en Tur ud over Agernæs Fælle $18/6$ 1922 saa jeg en sidde inde paa Kysten. Da jeg nærmede mig, lettede den og kastede sig i Fladvandet ikke langt fra Kysten, og da jeg gik yderligere nær, fløj den langt ud i Næraa Strand. Tilsyneladende fløj den udmærket; men det sene Tidspunkt for dens Forekomst tyder dog paa, at den har været anskudt i Vinterens Løb. Den $26/4$ 1924 trak en enlig Fugl parallelt med Storskovens Kyst, et Par Hundrede m fra Land;

den kom fra Vest og trak mod Øst. Endelig saa jeg ^{19/1} 1925 en Bramgaas komme flyvende i betydelig Højde ude fra Kattegat ind over Haveskoven.

Et ret stort Antal saa jeg ^{23/10} 1925, idet da en Flok paa 30—40 kom trækkende hen over en af Einsidelsborgs Marker fra Øst mod Vest. De fløj ikke i Gæssenes sædvanlige Slagorden, men i en stor, uordentlig Flok. De kaglede uafbrudt, medens de fløj. Efter hvad jeg har bragt i Erfaring, har Arten været ret almindelig her paa Nordfyn i Oktober—November 1925. Adskillige er blevet skudt af Fiskere og Strandskytter.

AGERHØNE, *PERDIX CINEREA*. Inden for Godsets Grænser er den selvfølgelig ingen sjælden Fugl; men Bestanden er gaaet stærkt tilbage i de senere Aar. Heldigvis synes det, som om den korte Jagttid i 1924 i Forbindelse med det særdeles gunstige Vejr i 1925 har forøget Antallet betydeligt, saaledes at der er Haab om ad Aare at faa en god Bestand af dette herlige Vildt.

LILLE LAPPEDYKKER, *TACHYBAPTES MINOR*. Den ^{10/1} 1925 laa en enlig Fugl i Stranden ud for Haveskoven, og ^{12/1} iagttog jeg atter en, sikkert den samme, ud for Storskovens østlige Ende. Begge Gange var den travlt optaget af at dykke.

GRAASTRUBET LAPPEDYKKER, *PODICIPES GRISEIGENA*, er vist ret almindelig i Kattegat om Vinteren, men opholder sig saa langt fra Land, at den undgaar Opmærksomheden. Paa en Sejl-tur, jeg foretog i Farvandet ud for Storskoven den ^{10/12} 1922, blev adskillige set. De laa altid enkeltvis. Hverken denne eller nogen anden Lappedykkerart har jeg nogensinde set inden for Godsets Grænser; men her findes heller ingen passende Lokalteter, hvor de kunde tænkes at yngle.

SORTSTRUBET LOM, *COLYMBUS ARCTICUS*. Efter Strandskytters og Fiskeres Udsagn er baade denne og følgende Art, den store og lille Havgasse, som de kaldes, almindelige i Farvandet om Vinteren. Jeg har med Bestemthed kun set denne Art en Gang, nemlig ^{26/4} 1925, da et Par i fuld Sommerdragt laa ud for Haveskoven. Jeg blev meget imponeret over de forbausende lange Strækninger, de kan tilbagelægge under Vandet.

RØDSTRUBET LOM, *COLYMBUS SEPTENTRIONALIS*, er almindelig i Kattegat om Vinteren og kommer ofte ret nær ind

til Kysten. I Vintermaanederne ligger de altid enkeltvis; men i Foraarstiden søger de sammen og begynder at jage efter hinanden. Saaledes laa den $\frac{1}{8}$ 1925 ud for Haveskoven 3, som meget ivrig jog hinanden, idet de undertiden rejste sig lodret op i Vandet og baskede stærkt med Vingerne. Det seneste Tidspunkt, paa hvilket jeg har set dem, er $\frac{26}{4}$ 1924. I Sommerdragt, med rød Strube, har jeg aldrig set dem.

ENGSNARRE, *CREX PRATENSIS*. I 1921 ynglede et Par i Vestermosen, og i September blev to Fugle skudt ud af Flokken. Det er eneste Gang, Arten med Bestemthed er truffet inden for mit Jagttagelsesomraade.

RØRVAGTEL, *PORZANA MARUETTA*. Naar jeg Eftersommer og Efteraar gaar paa Bekkasinjagt i Inddæmningen, hænder det næsten hvert Aar, at min Hund en Dag pludselig bliver meget interesseret og roder rundt i det høje Græs eller i Sivene og springer omkring paa stive Ben og med rejste Ører, fuldstændig som naar man ser en Terrier paa Rottefangst. Første Gang kunde jeg ikke begribe, hvad det var, som interesserede Hunden saa meget; men efterhaanden ved jeg, at naar den begynder paa sine Rejehop, er det en Rørvagtel, som trækker sin Ariadnetraad gennem Græssets eller Sivenes Labyrint. Det er forbavsende, saa længe den forstaar at sno sig, inden det lykkes Hunden at faa den paa Vingerne, og naar det endelig lykkes, flyver den kun et ganske kort Stykke for atter at kaste sig i det skærmende Skjul, og saa kan Forestillingen fortsættes, dersom jeg ikke fløjter Hunden af.

Jeg har set Rørvagtler paa følgende Tidspunkter: 1923, $\frac{14}{10}$, 1 Stk.; 1924, $\frac{28}{8}$, 1 Stk. og $\frac{23}{9}$ atter 1 Stk.; 1925, $\frac{22}{8}$, 3 paa Inddæmningen og 1 i en Mergelgrav, samt $\frac{11}{9}$ atter 1 paa Inddæmningen. Om den yngler her paa Godset, ved jeg ikke. Den fører en meget skjult Tilværelse, og dens Stemme kender jeg ikke. I April har jeg undertiden fra Sivene i Storskovens Mose hørt en Fuglerøst, som jeg ikke kender, men som jeg er tilbøjelig til at tilskrive denne Art. Endelig er min Mistanke om, at den yngler her, blevet forøget ved, at jeg $\frac{22}{8}$ 1925 saa 3 samtidig paa Inddæmningen i umiddelbar Nærhed af hinanden. Jeg havde i det korte Nu, jeg saa Fuglene, Indtrykket af, at de to var mindre end den tredie og saaledes muligvis har været ikke helt udvoksede Ungfugle.

VANDRIKSE, *RALLUS AQUATICUS*. Kun en Gang har jeg truffet den inden for mit Iagttagelsesomraade, nemlig i Mosen i Storskoven den 27. Januar 1923. Det var min Hund, som fik den til at flyve op fra det tætte Skjul af Siv og Rør.

RØRHØNE, *GALLINULA CHLOROPUS*. Hver Mergelgrav og hvert nok saa lille Vandhul med en Smule Bevoksning af Siv og Rør huser her paa Godset sit Par Rørhøns. De indfinder sig som Regel i Begyndelsen af April og gaar straks i Gang med at yngle. De Reder, jeg har set, findes altid nogle m fra Land og altid anbragt noget over Vandfladen; de er som Regel flettede af Sivblade og ligner en kæmpemæssig Rørsangerrede mellem de staaende Rør og Siv; ogsaa i Spidsen af en over Vandet nedhængende Pilegren, har jeg dog set Reden bygget.

Ifølge de Iagttagelser, jeg har gjort, begynder Rørhønsene at ruge, saasnt det første Æg er lagt. Som Bevis herfor kan blandt andet anføres følgende. Den ²⁹/₆ 1924 fandt jeg en Rede med 7 Æg, hvoraf 1 var spraaet. Den ³⁰/₆ var den første Unge kommet frem, og for hver Dag, jeg tilsaa Reden, var der kommet en Unge mere. Den ⁴/₇ var der kommet 4 Unger frem, og den gamle Fugl rugede endnu paa 3 Æg. Naar jeg ubemærket listede mig hen til Vandhullet, kunde jeg se den gamle Rørhøne ligge paa Reden. Saasnt hun opdagede mig, gled hun sagte ned i Vandet, og de smaa, sorte Unger, vævre som Mus, smuttede øjeblikkelig i Vandet efter Moderen. Denne Scene gentog sig, hver Gang jeg tilsaa Reden, saa det er ganske øjensynligt, at de spæde Unger ruges af Moderen samtidig med, at de sidste Æg udklækkes. De første fuldtallige Kuld findes omkring ¹/₅, men da Rørhønsene yngler flere Gange om Aaret, kan man til langt hen i Juli finde Reder med friske Æg. Æggenes Antal er i de første Kuld fra 9 til 12, medens de senere Kuld oftest kun er paa 5 til 7 Stk.

Det er velkendt, at Rørhønsene kan ses klatrende omkring i Træer og Buske, men ogsaa i Tagrørsbevoksninger har jeg set dem klatre højt op, idet de samtidig omklamrede flere Rørstængler med de lange Tæer.

Rørhønsene bliver her til langt hen paa Efteraaret; men saasnt Frosten begynder at indfinde sig, forsvinder de som Regel. Det er langtfra hvert Aar, enkelte overvintrer.

BLISHØNE, *FULICA ATRA*. Er Rørhønen en særdeles almindelig Fugl paa Godset, saa er Blishønen til Gengæld en stor

Sjældenhed. Kun to Gange har jeg truffet Spor af denne Fugl. Første Gang var den $18/10$ 1923, da jeg paa Inddæmningens vestlige Del fandt Hovedet af en dræbt Blishøne, og anden Gang var $28/9$ 1924, da der fløj en enkelt ud fra en Rørbræmme langs Kysten af Næraa Strand, ud for Kørups Jord.

TRANE, *GRUS CINEREA*. Selv har jeg desværre ikke set Traner her; men Skovfoged Adolf Nielsen, som fra et fleraarigt Ophold paa Møen, hvorover der hvert Aar trækker mange Traner, er velkendt med denne Fugl, saa og hørte i Foraaret 1925 denne Fugl flere Gange, og jeg medtager derfor uden Betænkning Tranen paa Listen over de paa Godset sete Fugle.

Første Gang, Skovfoged Nielsen saa Tranen, var $9/5$. To stod paa en af Fælleddaardens Marker, hvorfra de, da han nærmede sig, lettede og trak ned paa Inddæmningen; herfra fløj de senere ud paa Agernæs Fælledda. Da han hen under Aften kom hjem til sin Bolig i Storskoven, hørte han dem trompete stærkt ude paa Fælleden, og lidt efter kom de flyvende ganske lavt over Træerne ved hans Bolig og videre mod Nord ind over Storskoven. Den $12/5$ saa han atter en paa en af Einsidelsborgs Marker. Den lettede og kom lavt, i Haglskuds Afstand, lige over Hovedet paa ham. Ogsaa denne forsvandt mod Nord. Endelig saa han $25/6$ 4 Traner flyve trompetende ind over Haveskoven; de kom fra Sydvest og trak mod Nordøst.

VIBE, *VANELLUS CRISTATUS*. Ingen Fugl præger Fuglelivet her paa Godset som Viben. Den færdes overalt paa det aabne Terræn og yngler her i imponerende Antal. I milde Vintre kan enkelte overvintre, men de store Skarer begynder som Regel først at indfinde sig i sidste Halvdel af Februar. Ankomsttiden er for denne som for adskillige andre Trækfugle meget mindre afhængig af Vejrliget, end man er tilbøjelig til at antage. Følgende Ankomsttider har jeg noteret: 1922, $18/2$, Viben er kommet; 1923, $6/2$, en Del er kommet; 1924, $11/3$, de første 5 sete; 1925, $28/2$, c. 100 paa Inddæmningen.

Den første Tid efter Ankomsten færdes de i store Flokke, dels paa Inddæmningen, dels paa Markerne; men er Vejret mildt, begynder de meget snart at tænke paa Parring. Faar vi atter Vintervej, forstummer brat deres Parringsskrig, og for-

kuede af Kulden ser man dem krybe i Læ bag Tuer og Plovfurer, dersom de ikke, hvad der undertiden hænder, atter fuldstændig forlader Eggen for først at vende tilbage, naar Vejret bedrer sig. Dette var Tilfældet i 1924. Den $16/3$ var der kommet mange, og man saa dem færdes overalt; men den $19/3$ begyndte en Snestorm fra S.Ø. at rase, og om Natten drejede Vinden i Nord, og Temperaturen gik ned til $\div 7^\circ$. Paa en Tur den 20. ud over Inddæmningen og Fælleden blev ikke en eneste Vibe set, og først den 25., da det havde tøet et Par Dage, indfandt de sig atter i større Antal. Omkring $1/4$ er de fleste Viber udparrede og færdes omkring ved Ynglepladserne ivrig i Færd med at tildanne Reden. Naar der i ornithologiske Skrifter tales om, hvorledes Vadefuglene tildanner deres Rede, staar der næsten altid, at de »skraber« en Fordybning i Jorden eller Sandet. Ifølge de iagttagelser, jeg har gjort over den Maade, hvorpaa Viber, Ryler, Rødben o. a. tildanner deres Redeskaal, er denne Proces langt fra saa enkel, og jeg vil derfor benytte Lejligheden til at gaa lidt nærmere ind paa Sagen, idet jeg som Norm tager Viben, hvilken Art man hyppigst har Lejlighed til at iagttage. Vadefuglenes Rede har saa godt som altid Form som en fuldstændig regelmæssig, halvkugleformet Skaal. En saadan Fordybning kan ikke tildannes ved at »skrabe« i Jorden. Dersom man selv vil prøve med Haanden at tilvejebringe en Fordybning i Jorden af Form som en Vadefuglerede, kan dette kun lade sig gøre ved, at man med den knyttede Haand presset ned mod Underlaget foretager en drejende Bevægelse. Derved vil Fordybningens Vægge faa samme Stejlhed, som findes i Vadefuglerederne, medens man ved at skrabe med Fingrene kun vil opnaa at tildanne en flad Fordybning, hvis Sideflader vil gaa jævnt over i Terrænets Overflade. Der er ingen Tvivl om, at adskillige Fugle bruger deres Haandrod ved Tildannelsen af Reden. Naar man ser en Vibe arbejde paa Reden, sænkes Over- og Underarmen ned i en lodret Stilling, hvorved Vingespidsen kommer til at staa op over Ryggen; samtidig ser man, at Vingen bevæges frem og tilbage i Skulderleddet, hvorved Haandroden kommer til at bevæge sig i et Stykke af en Cirkelbue og derved giver Underlaget en lignende Form. Desuden ser man Fuglen foretage Drejninger om en lodret Akse gennem Redeskaalens Pol, hvorved Forvingens Rand kommer til at udføre en glattende Bevægelse langs Skaalens Inderflade. Umuligt er det ikke, at Fuglen, hvor Bunden er meget haard,

til en Begyndelse skraber Jorden noget løs med Fødderne, men jeg har aldrig set det.

Æglægningen paabegyndes omkring $\frac{1}{4}$. De første Reder med Æg er fundet: 1922, $\frac{5}{4}$; 1923, $\frac{30}{3}$; 1924, $\frac{10}{4}$ og 1925 $\frac{9}{4}$; faa Fugle er dog som Viben saa udsatte for at faa deres Rede ødelagt, saa derfor kan man til langt hen paa Sommeren finde Reder med friske Æg, hvilket selvfølgelig hidrører fra, at de første Kuld paa en eller anden Maade er gaaet tabt. Det store Gros af Vibeunger kommer frem i første Halvdel af Maj, og nu er der en Tumlen, Skrigen og Flagren af de gamle Fugle, saa snart man betræder Parrets Enemærker. Ofte har jeg forsøgt rent skønmæssigt at opgøre Antallet af rugende Vibepar her paa Godset og er derved kommet til ret imponerende Tal. Jeg vil formode, at de rugende Pars Antal er mellem 400 og 600. Vibeungerne vokser meget hurtigt, og allerede omkring Midten af Juni er de flyvefærdige. Paa den Tid begynder Viberne at samle sig, og fra nu af, indtil de lidt efter lidt forsvinder i Løbet af Oktober Maaned, færdes de i mægtige Flokke, som maa tælles i Tusinder, paa Inddæmningen, Fælleden, Græs- og Pløjemarker, ofte sammen med Brokfugle, Maager og Stære. Lige saa dumdristige Viberne er i Parringstiden, lige saa sky og forsigtige er de, saa snart de har samlet sig i Flokke.

I sidste Halvdel af Oktober forsvinder de fleste, men er Vejret mildt, kan man endnu i November se enkelte mindre Flokke, og selv i December har jeg undertiden bemærket enkelte Fugle.

STRANDHJEJLE, *CHARADRIUS SQVATAROLA*. Denne smukke Vader er almindelig baade paa Foraars- og Efteraars-træk. Om Foraaret kommer den ret sent. De første blev set i 1924 $\frac{12}{5}$ og i 1925 $\frac{8}{5}$; men til Gengæld strækker Trækket sig over saa lang Tid, at det kan være vanskeligt at afgøre, naar man ser de sidste paa Optrækket og de første paa Tilbagevejen. Langt hen i Juni kan ses Smaaaflokke, som jeg mener er paa Vej mod Nord, medens de første paa Nedtrækket allerede ses i Slutningen af Juli. I August og September optræder den meget talrig, og langt hen i September kan endnu ses gamle Fugle i Sommerdragt. I Slutningen af September og i Oktober ses kun unge Fugle, og de fleste forsvinder i Løbet af Oktober. Dog kan hen i November enkelte ses, og saa sent som $\frac{14}{12}$ 1924 har jeg truffet en enlig Fugl.

11. Strandbrokfuglens Yndlingsopholdssted er Kysten langs Ager-næs Fælle og Næraa Strands mer eller mindre tørlagte Sandflader. Her ser man dem færdes Dagen lang i Smaaflokke paa 5—10—15 Individuer, ofte i Selskab med andre Vadere. Inde paa selve Strandengene er det sjældent at træffe dem, og det sker kun, naar Vandet i Stranden er saa højt, at de ikke kan vade. Kun en Gang har jeg bemærket Strandbrokfugle oppe paa Agermarkerne, nemlig $^{11}/_{10}$ 1925; paa en Vintersædsmark ved Kørup færdedes da en Flok paa c. 200 Stk.

HJEJLE, *CHARADRIUS PLUVIALIS*, er en sikker og meget talrig Gæst baade Foraar og Efteraar. Om Foraaret kommer den mindst en Maaned før Strandbrokfuglen og forlader Godset, naar denne begynder at indfinde sig. I 1922 blev $^{11}/_{4}$ de første og $^{3}/_{5}$ den sidste Foraarsflok set; i 1923 blev $^{30}/_{3}$ de første 10—15 Stk. og $^{12}/_{5}$ den sidste Flok paa c. 20 set; i 1924 blev $^{7}/_{4}$ de første 20 Stk. og $^{12}/_{5}$ de sidste, nogle faa Stykker, set; endelig blev i 1925, $^{8}/_{3}$, de første 25 Stk. og $^{1}/_{5}$ den sidste Flok set. Det fremgaar heraf, at deres Ankomst om Foraaret er meget regelbunden. Kun i 1925 afveg deres Foraarstræk noget fra det normale, hvilket maa tilskrives den usædvanlig milde Vinter. Hele Tiden fra December til Marts kunde jeg træffe enkelte overvintrende Fugle. I Foraarstiden optræder de i Flokke paa 20—100 Individuer og færdes navnlig paa Pløjemarkerne. Hvor de saa end færdes, ser man dem paa denne Aarstid aldrig blande sig med andre Fugle.

Omkring Midten af 1. Juli begynder de første Brokfugle at vise sig paa Nedtrækket, ja i 1925 blev de første set allerede den $^{2}/_{7}$, og omkring $^{1}/_{8}$ har største Parten indfundet sig. Medens Flokkene om Foraaret kan tælles i Snese, maa Efteraarsflokkene tælles i Hundreder, ja til Tider kan her maaske være Tusinde. Om Efteraaret færdes de næsten altid sammen med Viber og Stære, og det er et imponerende Skue, naar en saadan tusindtallig Fugleskare letter. Medens man om Foraaret Dag efter Dag kan træffe Flokken paa den samme Pløjemark, er de om Efteraaret meget lidt stationære. Snart findes de paa Inddæmningen, snart paa en Pløjemark og snart paa en Græsmark, og i Dagens Løb ser man ofte Flok efter Flok komme jagende med hvinende Vingeslag fra det ene Opholdssted til det andet, medens Viberne i Ro og Mag følger Trop duvende paa deres brede Vinger. I klart,

stille Solskinsvejrs stiger Brokfuglene ofte saa højt til Vejrs, at man maa anstrænge sig meget for at faa Øje paa Fuglene, vejledet af deres »pylrende« Stemme, som de stadig lader høre. Efterhaanden som Efteraaret skrider frem, forlades Brokfuglene af Viber og Stære, og en Del af dem drager samtidig mod Syd; mange forbliver dog her til langt hen i November, ja kommer der ikke stræng Frost, kan der ses Flokke endnu i Begyndelsen af December. Paa denne Tid af Aaret færdes de mest paa Vintersædsmarkerne.

POMERANSFUGL, *EUDROMIAS MORINELLUS*. Denne paa Øerne sjældne Fugl er kun truffet inden for mit Iagttagelsesomraade en Gang, nemlig $\frac{8}{9}$ 1925, da to unge Fugle blev skudt af Skovfoged A. Nielsen paa den nordlige Ende af Agernæs Fæled. De opholdt sig i en stor Sandgrav og var ret tillidsfulde. Der blev ikke set flere end disse to Fugle.

PRÆSTEKRAVE, *ÆGIALITIS HIATICULA*. I første Halvdel af Marts kommer Præstekraverne, selv om Vejret paa denne Tid er nok saa vinterligt med Is og Sne. I 1923, $\frac{20}{3}$, saas de første 3—4 Stk.; i 1924, $\frac{11}{3}$, de første 2 Stk., og i 1925, $\frac{1}{3}$, var adskillige kommet. Til at begynde med færdes de langs Kysten af Agernæs Fæled og paa de tørlagte Sandflader i Næraa Strand. Antallet tiltager hurtigt, og mange slaar sig kun ned for kortere Tid for snart at drage videre mod Nord.

Et Par Uger efter, at de er kommet, har de udparret sig, og omkring $\frac{1}{4}$ ses de parvis paa Ynglepladserne. Det Sted, hvor de fleste Ynglefugle træffes, er den vestlige Del af Inddæmningen, ofte meget langt fra Stranden, ja enkelte Par findes hvert Aar ynglende paa nogle sandede Agermarker et Par km fra Næraa Strand. Adskillige Par yngler ogsaa paa Agernæs Fæled, medens kun ganske enkelte slaar sig ned paa den stenede Forstrand langs Godsets Kattegatskyst. Dette Forhold, at Præstekraverne saa afgjort foretrækker at yngle paa græsbevoksede Arealer langt fra Kysten, forhavser mig, da Fuglens Beskyttelseslighed jo saa afgjort henviser den til at færdes mellem Strandbreddens Sand og Sten. Paa Inddæmningen, hvor der aarlig ruger c. 20 Par, vælger de deres Redepladser meget forskelligt. En Del ynder at anbringe Reden paa Toppen af en Tue, som paa denne Tid af Aaret ofte er helt eller delvis omflydt af Vand, medens andre foretrækker

de ganske flade og jævne Partier af Engen. De Fugle, som yngler paa Tuerne, danner en ret dyb, skaalformet Rede, udforet med en graalig Lavart, medens Parrene paa de flade Partier med Forkærlighed benytter de gamle tørre Kokasser til Redested og saa godt som ingen Redeskaal tildanner. De første, fuldtallige Kuld iagttoges i 1923 $^{20/4}$, i 1924 $^{27/4}$, og i 1925 $^{19/4}$; men i hele Maj og til ind i Juni kan man finde Reder med Æg.

Indtil Ungerne er flyvefærdige, færdes de i Nærheden af det Sted, hvor de er udruget, men saa snart Vingerne kan bære dem, føres de af de gamle ud til Næraa Strand, hvor man nu kan se dem færdes, i Begyndelsen familievis, senere i større og mindre Flokke i Selskab med andre Smaavadere. I Slutningen af Juli har saa godt som alle forladt Inddæmningen og Fælleden og er trukket ud til Stranden. I hele August og Begyndelsen af September er der nu myldrende fuldt af Præstekraver langs Fælledens Kyst; men hvornaar de hjemlige Fugle forsvinder, og Trækket fra Nord begynder at indfinde sig, kan jeg ikke gøre Rede for; jeg har dog Indtrykket af, at Godsets Ynglefugle forsvinder i Begyndelsen af August. I Slutningen af September er de fleste forsvundet, og $^{6/10}$ er det seneste Tidspunkt, paa hvilket jeg har set en Præstekrave.

HVIDBRYSTET PRÆSTEKRAVE, *ÆGIALITIS CANTIANA*, er langtfra saa almindelig som foregaaende, men kan dog ingenlunde henregnes til de sjældne Ynglefugle. Den kommer gerne i første Halvdel af April, og her paa Stedet kommer ikke andre end de Par, som vil yngle her. Nedenstaaende Ankomsttider har jeg opnoteret: 1922, $^{17/4}$, flere Par; 1923, $^{8/4}$, en Del Par; 1924, $^{17/4}$, de to første Par og 1925, $^{9/4}$, nogle Par.

Denne Præstekrave findes kun ynglende paa Agernæs Fæled og fjerner sig aldrig ret langt fra Stranden. Saavidt jeg kan skønne, er de udparrede, naar de kommer, og denne Antagelse bekræftes bl. a. ved, at man kan finde deres Rede med Æg forbavsende kort Tid efter, at de første Fugle er set. 1923 blev saaledes fundet 3 Reder med Æg den $^{29/4}$, og 1925 blev det første fuldtallige Kuld fundet $^{19/4}$. Til Redested vælger den altid de fuldstændig plane Partier af Fælleden, bevoksede med ganske kort Græs, og de Reder, jeg har set, har alle uden Undtagelse været anbragte midt i en gammel tør Kokasse uden Spor af Redemateriale. Æggenes Antal er altid 3. Selv om denne Præstekrave

ogsaa er meget ængstelig for sin Yngel, udviser den dog ikke nær det paagaende Mod som sin store Slægtning. Ligesom den kommer langt senere end foregaaende, forlader den ogsaa Landet langt tidligere end denne. $^{20}/_8$ er det seneste Tidspunkt, paa hvilket jeg har set den.

STENVENDER, *STREPSILAS INTERPRES*. De Gange, jeg har set den, er snart talte; men dog nærer jeg ingen Tvivl om, at der hvert Aar kan ses nogle paa Træk langs Agernæs Fælleds Kystlinie. I 1924 saa jeg 1 Stk. $^{10}/_5$ og atter 1 Stk. $^{12}/_5$, muligvis den samme Fugl. $^{18}/_7$ saa jeg atter en gammel Fugl, som var i Sommerdragt og vel paa Træk mod Syd. I 1925 saa jeg $^4/_6$ to gamle Fugle sammen med en lille Flok Ryler og Præstekraver, og $^{14}/_8$ blev atter en set.

STRANDSKADE, *HÆMATOPUS OSTREOLOGUS*, er en særdeles almindelig Ynglefugl paa Agernæs Fællede. Den gør sig meget bemærket, dels paa Grund af sit statelige Ydre, dels paa Grund af sit noget støjende Væsen.

De første ses som Regel i første Halvdel af Marts; saaledes blev i 1923, $^{27}/_3$, det første Par set; i 1924, $^{11}/_3$, de første set, og i 1925, $^9/_3$, de første 4 set og $^{10}/_3$ atter 6. Men saa er der den Mærkværdighed, at de, efter at have vist sig i Marts, fuldstændig forsvinder fra Egnen i nogle Uger før først at vise sig igen noget hen i April. I 1923 blev saaledes ingen set fra $^{28}/_3$ til $^{14}/_4$, i 1924 blev ingen set fra $^{12}/_3$ til $^5/_4$, og i 1925 var det samme Tilfældet fra $^{11}/_3$ til $^{28}/_3$. Dette Forhold kan ikke forklares paa anden Maade, end at de første Strandskader, som ses, er Fugle, som kun raster en Dag eller to paa Vej mod Nord, medens Godsets Ynglefugle først kommer senere; men mærkelig er denne Periode uden Strandskader, i Særdeleshed da der ogsaa senere i April kan ses mindre Flokke paa 6—8—10 Individuer, som ganske øjensynlig er paa Træk mod andre, nordligere Ynglepladser.

I den første Tid ser man dem færdes i Smaaflokke ude paa de tørlagte Sandflader i Næraa Strand. Deres Hovednæring er sikkert Sandorme, og det er ikke Smaating, de konsumerer. Naar man ved Lavvande færdes paa Sandfladerne, hvor den ene lille Sandormehøj findes ved Siden af den anden, kan man paa store Strækninger se, at der midt i hver eneste af disse Smaahøje findes

et Hul, som var en tynd Stilet jaget ned i Bunden, og nogle rustfarvede Pletter i Sandet vidner om, at Ormen, som har dannet Højen, har maattet lade Livet. Dette er Strandskadernes Værk. I Kikkert kan man se, hvorledes de gaar fra Sandormebo til Sandormebo og med et kraftigt Stød jager deres stiletagtige Næb ned i Sandet lige til Mundvigene, for derpaa med et Snuptag at hale Ormen frem og øjeblikkelig sluge den.

Omkring 1. Maj har hvert Par valgt sig sin Yngleplads, inden for hvilket Omraade det ikke bliver tilladt nogen anden Strandskade at komme. Rederne anbringes som Regel ret nær ved Vandet i det korte Græs eller paa bare Pletter, men dog findes hvert Aar et à to Par, som yngler inde paa Inddæmningen, adskillige hundrede m fra Stranden, et Forhold, som vist er ret sjældent. De fleste friske Kuld Æg findes i de to første Uger af Maj, men endnu saa sent som i Juni har jeg set frisklagte Æg. Antallet af Æg er næsten altid 3, kun en Gang har jeg set 4 Æg i samme Rede. Efter at Ungerne er flyvefærdige, holder Familien stadig sammen og færdes ude paa Sandet, indtil de omkring $\frac{1}{9}$ forlader Godsets Enemærker.

LILLE REGNSPOVE, *NUMENIUS PHÆOPUS*, ankommer i Begyndelsen af Maj paa Vej mod Nord. I 1922, $\frac{9}{5}$, blev den første set, i 1924, $\frac{11}{5}$, de to første set, og i 1925, $\frac{2}{5}$, den første set.

Om Foraaret træffes de som Regel kun enkeltvis eller i Smaaflokke paa 4—8 Stk., og de holder sig paa denne Aarstid altid ude ved Næraa Strand. Foraarstrækket varer højst et Par Uger, og senere end $\frac{29}{5}$ har jeg ikke set dem. Paa Nedtrækket viser de sig atter i Begyndelsen af Juli, i 1924 den 12. og i 1925 den 2., og Antallet tiltager hurtigt, saaledes at der omkring $\frac{1}{8}$ kan ses Flokke paa 10—20 Individuer. Medens de om Foraaret holder sig til Kysten, skal man i Sommermaanederne søge dem paa Inddæmningen, hvor de færdes sammen med Storspover. Om Aftenen trækker de ud til de tørlagte Sandflader i Næraa Strand, hvor de overnatter. Efter Midten af August aftager Antallet jævnt, og inden Maanedens Udgang er de alle forsvundet. 28. August er den seneste Dato, paa hvilken jeg har bemærket dem.

STORSPOVE, *NUMENIUS ARQVATUS*. I milde Vintre kan enkelte overvintre, men Foraarstrækket tager sin Begyndelse før eller senere i Marts. De første blev set, i 1923, $\frac{25}{3}$, i 1924, $\frac{17}{3}$

og i 1925 $\frac{1}{8}$. Det er store Flokke, som slaar sig ned for at raste paa Vejen mod Nord, og endnu større er det Antal som trækker over, uden at man faar dem at se, men som om Natten giver sig tilkende ved deres herlige Fløjten. Ligesom den Lille Regnspove træffes den om Foraaret kun ude ved Næraa Strand, hvor man ser den vade rundt paa det flade Vand i Flokke paa indtil et halvt Hundrede Stykker, ofte i Selskab med Stor Kobbersneppe. I Modsætning til foregaaende strækker Storspovens Foraarsstræk sig over et meget længere Tidsrum. Antallet af Foraarsfugle kulminerer omkring Midten af April, og de sidste ses hvert Aar til hen i Maj Maanedes første Uge, saaledes i 1924 $\frac{5}{5}$ og i 1925 $\frac{8}{5}$.

Saa gaar der en god Maaned, i hvilken man ingen Storspover ser, men allerede omkring Midten af Juni har vi paa Vej mod Syd de første gamle, langnæbbede Hunner. De første paa Nedtrækket har jeg de forskellige Aar set til følgende Tider: I 1922, $\frac{22}{6}$, de første 10 Stk.; i 1923, $\frac{18}{6}$, de første 3 Stk.; i 1924, $\frac{15}{6}$, de første 8 Stk. og i 1925, $\frac{4}{6}$, de første 2 Stk. I den følgende Maaned indtil Midten af Juli er her nu en Masse Storspover, vist alle gamle Fugle, som i Flokke paa 10—20—50 færdes dels paa Inddæmningen, dels paa Fælleden og Næraa Strands Sandflader. Saavidt jeg kan skønne, forsvinder største Parten af denne Fortrop i Slutningen af Juli, overladende Valpladsen til den store Hær af unge Fugle, som begynder at indfinde sig omkring $\frac{1}{8}$. Var der i Juli mange Storspover, saa er her i August Masser. At se Flokke paa 100 Individuer hører til Dagens Orden, og om Aftenen er der en stor-slaaet Koncert paa Agernæs Fælled, naar de efter endt Dagværk paa Inddæmningen eller Græsmarkerne inde i Land kommer trækkende ud til deres Soveplads ved Stranden. I hele August er Antallet uforandret, og først hen i September begynder Skarerne at tynde ud. Endnu langt ind i Oktober kan ses Flokke paa 20 Individuer, og selv i November—December kan træffes enkelte, muligvis Individuer, som paa Grund af lettere Anskydning er blevet forhindret i at drage mod Syd.

KOBBERSNEPPE, *LIMOSA LAPPONICA*, ses i ret betydeligt Antal baade Foraar og Efteraar. Saavel i 1924 som i 1925 blev de første bemærket $\frac{25}{5}$. Om Foraaret opholder de sig kun paa Sandene i Næraa Strand og viser sig kun en kort Tid; omkring $\frac{1}{6}$ er de atter forsvundet. De færdes i Flokke paa 5 til 20 og er paa denne Aarstid umaadelig sky. At komme en Flok nærmere

end paa 100 m hører til Sjældenhederne, og naar den er jaget op, flyver den meget længe omkring, før den atter slaar sig ned. Kun en Gang, nemlig $\frac{4}{6}$ 1925, har jeg i Foraarstiden set 3 ude paa den vestlige Del af Inddæmningen. De var alle i deres pragtfulde Sommerdragt og lod sig komme usædvanlig nær. De første paa Nedtrækket saa jeg i 1924 den $\frac{11}{7}$ og i 1925 den $\frac{28}{6}$. Antallet tiltager stærkt i Løbet af Maaneden, og omkring $\frac{1}{8}$ er de meget almindelige. Paa denne Aarstid holder de sig ikke udelukkende til Sandfladerne i Næraa Strand, vel fordi Vandstanden som Regel er højere end om Foraaret; men man ser dem ofte inde paa Agernæs Fællede og ligeledes paa den vestlige Del af Inddæmningen, ofte i Selskab med andre Vadere, saasom Storspover, Strandbrokfugle eller Islandske Ryler. I denne Tid ses ofte Flokke paa 30—40 Individider. De gamle Fugle er lige saa sky om Efteraaret som om Foraaret, medens de unge undertiden lader sig komme meget nær. Hele August er Antallet uformindsket, og endnu langt hen i September ses Smaaflokke, ja enkelte kan opholde sig her til Midten af Oktober. Kobbersneppen er en meget tavs Fugl og lader kun sjælden en underlig gnækkende Lyd høre.

STOR KOBBERSNEPPE, *LIMOSA ÆGOCEPHALA*, har jeg kun set paa Foraarstræk. Baade i 1924 og 1925 blev de første bemærket den $\frac{13}{4}$. De færdes i Flokke paa indtil 20 Individider langt ude paa Fladvandet i Næraa Strand og er meget sky. Nærmer man sig en Flok, flyver den op, inden man kommer den paa 100 ms Afstand, og er den først lettet, varer det meget længe, inden den atter slaar ned. En opskræmmed Flok foretager Flyveøvelser ligesom en Flok Ryler. Som Regel holder de sig for sig sely, men kan ogsaa ses i Selskab med Storspover. De forbliver her kun kort, og inden April Maanedes Udgang er de forsvundet. Nogen Lyd har jeg aldrig hørt dem udstøde.

MUDDERKLIRE, *ACTITIS HYPOLEUCA*, kommer paa Foraarstræk i Begyndelsen af Maj; i 1923, $\frac{12}{5}$, var saaledes adskillige kommet; i 1924, $\frac{12}{5}$, blev den første set og i 1925 $\frac{8}{5}$ de to første set. I hele Maj Maaned er de derefter almindelige ved Kanalerne paa Inddæmningen og langs Kysten. De færdes næsten altid enkeltvis eller et Par Stykker sammen, og at faa dem at se, uden at de flyver ud, hører til Sjældenhederne, da de som Regel holder

sig skjult under Brinker eller bag store Sten. I Slutningen af Maj er de fleste forsvundet; men dog ses hvert Aar enkelte saa sent som $\frac{23}{6}$, og denne sene Optræden leder jo unægtelig Tanken hen paa, at der her er Tale om ynglende Fugle.

Paa Nedtrækket viste de sig i 1924 den $\frac{10}{7}$ og i 1925 den $\frac{2}{7}$, og fra dette Tidspunkt til omkring Midten af September kan man nu træffe dem overalt, enkeltvis eller et Par Stykker sammen, paa samme Lokalteter som om Foraaret. Sammen med andre Vadefugle er det sjældent at se dem færdes.

TINKSMED, *TOTANUS GLAREOLA*, har jeg kun set en Gang, nemlig den $\frac{20}{6}$ 1924, da 2 gik paa et fugtigt Parti i den vestlige Del af Inddæmningen.

RØDBEN, *TOTANUS CALIDRIS*, er næst efter Viben den hyppigst ynglende Vadefugl inden for Godsets Grænser; mindst 100 Par yngler her hvert Aar. Den er tidlig paa Færde om Foraaret og viser sig allerede i sidste Halvdel af Marts. De første blev set, i 1923 den $\frac{19}{3}$, i 1924 den $\frac{23}{3}$, og i 1925 den $\frac{20}{3}$.

Naar de første har vist sig, tiltager Antallet hurtigt, og i den første Uge af April har alle Ynglefuglene indfundet sig, og samtidig ses langs Næraa Strand adskillige Flokke, som skal videre mod Nord. Efter Ankomsten søger de straks Ynglepladserne, som findes dels paa Agernæs Fæled, dels paa Inddæmningen og ofte meget langt fra Stranden. Det er en noget støjende og urolig Fugl, som i Foraarstiden lader Stemmen høre hele Døgnet igennem.

Omkring den $\frac{20}{4}$ kan de første Reder med Æg findes, men Hovedmassen af fuldtallige Kuld findes i Maj Maanedes første Halvdel. Her paa Godset anbringes Reden med Forkærlighed paa Toppen af en Tue, som oftest meget aabent; men dog kan ogsaa ses den almindelige Form for Rødbenreder med den snoede Græspyramide, som fuldstændig skjuler Reden og dens Indhold. Redeskaalen er dyb og godt udforet med Græs eller Lav. Endnu langt hen i Juni kan findes Reder med Æg, men dette hidrører selvfølgelig fra, at det første Kuld er blevet ødelagt. I Juni er der en Vrimmel af Unger i alle Størrelser, og de gamle Fugles Ængsteligthed og Skrigen op kulminerer. Efterhaanden som Ungerne bliver flyvefærdige, føres de af de gamle ud til Næraa Strand. Omkring den $\frac{1}{7}$ ses saa godt som ingen ude paa Inddæmningen, medens Sandfladerne i Næraa Strand og den tilstødende Agernæs Fæled er myldrende fulde af Rødben. I Slutningen af Juli be-

gynder Godsets Ynglefugle at forsvinde, og omkring 1. August kan der være en kort Tid, hvor der kun ses faa, inden Skarerne fra Nord begynder at indfinde sig i Begyndelsen af August. Disse Gæster fra Nord forbliver her et Par Uger for lidt efter lidt at forsvinde i Maanedens sidste Halvdel. I September er det sjældent at se Rødben.

SVALEKLIRE, *TOTANUS OCHROPUS*. Ogsaa denne viser sig regelmæssigt saavel Foraar som Efteraar. Den første blev set, i 1923 den $^{10}/_4$, i 1924 den $^{28}/_4$ og i 1925 den $^{15}/_4$. I Træktiden er det navnlig ved Vandhullerne paa Agernæs Fællede og ved Kanalerne og Fladvandspytterne paa Inddæmningen, at den træffes, oftest enkeltvis, men undertiden i Smaaaflokke paa indtil 6 Individier. Ved Kanalen i Storskovens Mose og i Vestermosen er det heller ikke sjældent at træffe den, hvorimod man aldrig ser den ved Stranden. Det er meget vanskeligt at afgøre, naar man ser den sidste paa Optrækket og den første paa Nedvejen, da der hvert Aar kan ses Svaleklirer i alle Maanederne fra April til September. Ifølge min Dagbog blev den i 1924 set følgende Dage: $^{28}/_4$, $^{1}/_5$, $^{11}/_5$, $^{12}/_5$, $^{16}/_5$, $^{25}/_5$, $^{2}/_6$, $^{21}/_6$, $^{26}/_6$, $^{28}/_6$, $^{6}/_7$, $^{10}/_7$, $^{1}/_8$, $^{16}/_8$, $^{18}/_8$, $^{25}/_8$ og $^{28}/_9$, og 1925 udviser følgende Data: $^{15}/_4$, $^{16}/_4$, $^{19}/_4$, $^{1}/_5$, $^{2}/_5$, $^{3}/_5$, $^{25}/_5$, $^{25}/_6$, $^{27}/_7$, $^{29}/_7$, $^{1}/_8$, $^{5}/_8$, $^{7}/_8$, $^{17}/_8$, $^{22}/_8$, $^{24}/_9$. Efter dette skulde Optrækket strække sig til over Midten af Maj og Nedtrækket begynde allerede tidligt i Juni, med mindre Forekomsten i Slutningen af Maj og Begyndelsen af Juni kan tyde paa, at enkelte yngler her. Denne Antagelse bliver yderligere styrket ved, at den i Yngletiden altid ses paa samme Lokalitet, nemlig i Vestermosen. I Juli og August er den særdeles almindelig overalt ved Mergelgrave, Kanaler og Vandhullerne paa Fælleden; men som Regel ses kun 1 à 2 Eksemplarer hvert Sted. I Slutningen af September forlader den Egnen.

SORTKLIRE, *TOTANUS FUSCUS*. At se denne Klire i dens herlige Sommerdragt hører til de ornithologiske Oplevelser, som man ikke glemmer. For det første er de gamle Sortklirer jo nærmest sjældne Fugle her i Landet, og for det andet er de umaadelig sky. Ikke desto mindre har jeg haft den Glæde baade i 1924 og 1925 at se dem adskillige Gange paa Op- og Nedtræk. Om Foraaret kommer de i Begyndelsen af Maj; i 1924 saa jeg den $^{10}/_5$, en som gik sammen med 5 Hvidklirer ud for den sydlige Ende af Agernæs Fællede. I 1925 hørte jeg paa Fælleden en

fløjte den $\frac{6}{5}$. Om Foraaret ses den kun meget sparsomt, hvorimod den paa Nedtrækket i August ingenlunde er helt sjælden; men paa denne Tid er det jo mest de unge Fugle, som dominerer. I 1924 og 25 viste de første sig paa Tilbagevejen henholdsvis $\frac{11}{8}$ og $\frac{3}{8}$. I den første Periode af Efteraarstrækket ses flere gamle Fugle i fuld Sommerdragt, men de forsvinder ret hurtigt, og kun de unge bliver tilbage. I August færdes Sortklirerne meget ude paa Inddæmningen langs Kanaler og ved Fladvandspytter; men ogsaa ude langs Kysten af Agernæs Fællede kan man træffe dem. Som Regel slaar de sig sammen med Hvidklirer og Rødben. Efterligner man deres karakteristiske Fløjten »tju-it, tju-it«, lader navnlig de unge Fugle sig ret let lokke hen over Iagttageren, naar man blot ligger skjult. Efter den $\frac{1}{8}$ har jeg ikke set den.

Som nævnt er de gamle Fugle meget sky, og saa meget mærkeligere forekommer mig den Adfærd, der udvistes af en gammel, udfarvet Sortklire, som jeg traf paa den vestlige Del af Inddæmningen den $\frac{20}{6}$ 1924. Herom har jeg noteret følgende: »Da jeg var kommet lidt ind paa Inddæmningen, hørte jeg en Fuglerøst, som jeg studsede lidt over; men snart blev jeg klar over, at det var en Sortklire, og ganske rigtig, snart fik jeg den i Kikkerten. Den var i sin herlige Sommerdragt. Den blev ved med at kredse omkring mig, udstødende sit karakteristiske Skrig og undertiden en anden mærkelig, knurrende Lyd. Navnlig naar den kom over et bestemt Sted, var den meget ængstelig og opførte sig nærmest som en Rødben med Unger. Jeg stod i mindst 10 Minutter og iagttog den, og efter at jeg havde fjærnet mig, hørte jeg den stadig skringe.« Efter mit ringe Kendskab er dette en meget mærkelig Optræden af en Sortklire, ligesom dette Tidspunkt for dens Forekomst her i Landet jo heller ikke er helt almindeligt. Om denne Fugl har været paa Vej mod Nord eller Syd, kan det være vanskeligt at afgøre.

HVIDKLIRE, *TOTANUS GLOTTIS*, viser sig sammen med foregaaende i Begyndelsen af Maj, men optræder selvfølgelig i meget større Antal. At se Flokke paa indtil 25 Individuer vade ude i Fladvandet i Næraa Strand hører ingenlunde til Sjældenhederne. Om Foraaret holder de sig udelukkende til Kysten langs Agernæs Fællede. Foraarsstrækket varer til omkring 1. Juni, og allerede i denne Maanedes Slutning ses de første paa Tilbagevejen. I Juli—August er Arten almindelig og færdes langs Stranden ved

Fælleden i Selskab med Rødben. Dog holder den sig paa denne Tid af Aaret ikke udelukkende til Stranden, men færdes meget hyppigt langt inde paa Inddæmningen ved Kanaler og Oversvømmelser, ofte adskillige km fra Kysten. I September aftager Antallet stærkt, og i Oktober ses kun enkelte Fugle. Den $^{20}/_{10}$ er det seneste Tidspunkt, paa hvilket jeg har set den.

BRUSHANE, *MACHETES PUGNAX*, optraadte som Ynglefugl første Gang i 1924. I de foregaaende Aar havde jeg kun set ganske enkelte ved Strandkanten i August. I 1924 saa jeg det første Par den $^{4}/_{5}$, og i Løbet af Maj kom der flere til, saaledes at jeg den $^{30}/_{5}$ saa 12, lige mange af begge Køn. Til Yngleplads havde de valgt den vestlige Del af Inddæmningen, og paa en Vold, som gaar tværs over denne Del af Inddæmningen, var Skogrepladserne at finde. Her kunde man fra Slutningen af Maj til hen i Juni være sikker paa at træffe de kæmpende Hanner. Æglægningen fandt Sted i Begyndelsen af Juni; den $^{9}/_{6}$ fandt jeg en Rede med 4 friske Æg; men selv efter denne Tid mødte Hannerne op, og først langt hen i Juni var deres vilde Mod afsvalet, hvorpaa de i samlet Flok forlod Ynglepladsen og drog ud til Stranden eller Vandhullerne paa Agernæs Fæled. Brushønen er en ualmindelig stilfærdig og fredsommelig Fugl; den skriger ikke op som Rødben og Viber, men passer beskeden og uanselig sin Dont og er en kærlig og omsorgsfuld Moder for sin Yngel. Først i Slutningen af Juli var Ungerne flyvefærdige, og paa dette Tidspunkt havde Brushønsene næsten Inddæmningen for sig selv; Viber, Rødben, Præstekraver og Ryler var trukket ud til Næraa Strand med deres store Unger. Saa længe Ungerne ikke var sikre paa Vingerne, færdedes de langs Inddæmningsens Kanaler, helst paa Steder med meget Dynd; men saa snart de kunde flyve, blev de ført ud til Stranden, ikke som de fleste andre Vadefugleunger til Sandfladerne ud for Agernæs Fæled, men til Kysten helt inde i Bunden af Bugten, hvor der altid findes et Bælte af gammel raadden Tang. Men ogsaa paa de fugtige Partier af Inddæmningen langt fra Stranden kunde træffes Flokke af Brushøns paa 10—12 Stykker, ja selv oppe paa en ganske tør Stubmark saa jeg dem færdes sammen med Viber. Den $^{9}/_{9}$ blev den sidste set. Saaledes var Forholdet i 1924, og 1925 bragte ingen Forandring i Brushønsenes Liv og Færden, blot var Antallet af rugende Par forøget til c. 10. De første kom den $^{2}/_{5}$. Rede med friske Æg

blev fundet den $\frac{8}{6}$, flyvefærdige Unger den $\frac{22}{7}$, og den sidste blev set den $\frac{7}{9}$.

KLYDE, *RECURVIROSTRA AVOCETTA*. Denne Fugls Optræden inden for mit lagttagelsesomraade er saa uregelmæssig, at jeg, for at give et anskueligt Billede af dens Optræden, vil fremdrage de enkelte Data for dens Forekomst for hvert Aar. Første Gang, jeg saa den, var den $\frac{23}{4}$ 1922, da 2 gik paa den sydlige Ende af Fælleden. I den følgende Tid kunde Parret daglig træffes paa samme Lokalitet, men de blev her kun en Maaned og forsvandt uden at have ynglet. Sidste Gang, jeg saa Klyder i 1922, var den $\frac{23}{5}$, og den Dag saa jeg 3. I Spænding ventede jeg deres Ankomst i 1923, men de udeblev helt dette Aar. I 1924 viste et Par sig paa den sydlige Del af Fælleden den $\frac{10}{5}$ og kunde i den følgende Tid træffes her eller paa Inddæmningen ved en Fladvandsansamling. De var tillidsfulde, saa jeg ret kunde nyde Synet af deres gratiøse Bevægelser, naar de gik paa det lave Vand og søgte Føde ved at »skumme« Vandet med deres opadbøjede Næb. Efter nogen Tids Forløb forsvandt de fra denne Lokalitet, og jeg havde allerede opgivet at se dem mere dette Aar, da jeg den $\frac{25}{5}$ traf dem paa Fælleden længere mod Nord. De teede sig nu meget ængstelig og kom mig i Møde paa lang Afstand under højlødt Protest, saa jeg snart blev klar over, at de havde Rede i Nærheden. Efter meget Besvær og forgæves Afluring lykkedes det mig den $\frac{9}{6}$ at finde Reden med 4 Æg. Reden var ret stor og foret med Tang. Samme Dag, jeg fandt Reden, opdagede jeg til min Glæde, at der var 4 Klyder, og jeg nærer ingen Tvivl om, at der i 1924 rugede 2 Par paa Fælleden, selv om jeg kun fandt den ene Rede. Den $\frac{15}{6}$ tilsaa jeg Reden, og da var alle Æggene spraaede, og jeg kunde høre Ungerne pippe. Den $\frac{26}{6}$ fangede jeg en endnu dunet Unge ved et Vandhul paa Fælleden, hvor hele Familien opholdt sig, og samme Dag saa jeg foruden de to ynglende Par 5 andre Klyder, som ganske aabenbart var paa Træk. Den $\frac{18}{7}$ var Ungerne fuldvoksne, og den $\frac{25}{7}$ var sidste Gang, jeg saa Familien. I 1925 blev de første 3 set allerede den $\frac{5}{4}$, og den $\frac{22}{4}$ blev atter 1 set; men desværre var der ingen, som ynglede her dette Aar. Først den $\frac{7}{6}$ saa jeg atter 2 Klyder ude ved Næraa Strand, og indtil den $\frac{15}{7}$ kunde nu ses Klyder i vekslende Antal fra 2 til 14 Stykker vade omkring paa det lave

Vand langs Agernæs Fæled. Disse Fugle har aabenbart været paa Træk mod Syd. I 1926 ynglede her 3—4 Par.

DVÆRGRYLE, *TRINGA MINUTA*. Om Foraaret har jeg ikke set den, hvorimod den hvert Aar viser sig mer eller mindre talrig paa Efteraarstræk. Den færdes saa godt som altid sammen med andre Rylearter, og i disse ofte store Flokke af Smaaavadere kan det være vanskeligt at skelne de forskellige Arter, hvorfor jeg ikke med Sikkerhed kan afgøre, naar de første kommer. Den tidligste Dato, jeg med Bestemthed har set den, er den $\frac{26}{8}$ og seneste Dato den $\frac{1}{10}$. Navnlig i 1925 synes den at have været særlig talrig. I August—September kunde man mange Steder træffe indtil 10—15 Stykker i Flok sammen med Almindelig Ryle og Krumnæbbet Ryle. De opholder sig altid ude ved Kysten, enten paa de tørlagte Sandflader, eller hvor der findes Smaabugter med raadden Tang.

TEMMINCKS RYLE, *TRINGA TEMMINCKII*. Med Bestemthed har jeg truffet den en Gang, nemlig den $\frac{10}{9}$ 1924, da 1 Individ sammen med en mindre Flok Almindelige Ryler gik inde i Bunden af Næraa Strand.

ISLANDSK RYLE, *TRINGA CANUTUS*, ses paa Træk baade Foraar og Efteraar. Paa Foraarstrækket viser den sig ikke før c. $\frac{1}{6}$, og som rimeligt er, naar den kommer saa sent, raster den kun faa Dage ved vore Kyster. I 1924 blev de første set $\frac{25}{5}$, men i 1925 først $\frac{7}{6}$. Om Foraaret ses den i Smaaflokke paa 5—15 Individier, ofte i Selskab med Strandhjejler. Paa denne Aarstid er de alle i deres smukke Sommerdragt. Saavel Foraar som Efteraar færdes de paa Sandfladerne i Næraa Strand nærmere eller fjernere fra Kysten, alt efter som Vandstanden er høj eller lav. De gamle Fugle er altid meget sky og flyver op paa lang Afstand.

Allerede i Slutningen af Juli viser de første sig paa Nedtrækket, alle gamle Fugle i fuld Sommerdragt. I 1924 kom de første $\frac{25}{7}$ og i 1925 $\frac{29}{7}$. Antallet tiltager hurtigt, og midt i August begynder de unge Fugle at vise sig. Paa denne Tid kan man ved Næraa Strand se Flokke paa 40—100 sammen med Strandhjejler, Kobbersnepper og andre Vadere. Naar en saadan Flok har slaet sig ned paa en af Fæledens Smaaøer, kan denne paa Afstand skinne

helt rød. De islandske Ryler forbliver her hele August og September, men i den sidste Tid ses kun unge Fugle. Endnu saa sent som $\frac{8}{9}$ har jeg skudt gamle Fugle i Sommerdragt. Omkring $\frac{1}{10}$ forlader de os.

RYLE, *TRINGA ALPINA*. Omkring Midten af Marts kommer de første Ryler, hvad enten de strænge eller milde Vejrguder paa dette Tidspunkt har Kommandoen. Nedenstaaende Ankomsttider har jeg noteret: I 1923, $\frac{21}{3}$, var der nogle paa Fælleden; i 1924, $\frac{11}{3}$, traf jeg 6—7 ved Flyvesandet, og i 1925, $\frac{10}{3}$, traf jeg 6 paa Fælleden.

Disse første Blækere for Ryletrækkets store Hær fører ofte en kummerlig Tilværelse i den første Tid, de er her; men de holder tappert Stand trods Is og Sne, og saa snart Vejret i Slutningen af Marts bliver nogenlunde mildt, kommer Hærens første Batailloner, og Flokke paa et Par Hundrede kan nu ses dels langs Agernæs Fæled paa de tørslagne Sandflader, dels ved Fladvandsansamlingerne paa den vestlige Del af Inddæmningen. Men Hæren er kolossal og Opmarchen tager lang Tid, saa at man i hele April og største Delen af Maj stadig kan se vældige Flokke paa Vej mod Nord, længe efter at Godsets Ynglefugle har fordelt sig paa Ynglepladserne. Naar Rylerne færdes i Flokke, er de meget snakkesalige. Nærmer man sig en af de store Flokke, som løber omkring paa Sandfladerne for at søge Føde, hører man en ustandselig Kvidren, som meget minder om den Kvidren, som slaar en i Møde, naar man i Zoologisk Have træder ind i et Hus, fuldt af tropiske Smaafugle. Ofte kan man komme Flokken forbavsende nær, og morsomt er det at se paa de rastløse Smaafugle. De er i ustandselig Bevægelse; som Mus piler de afsted, standser op et Nu, roder et Øjeblik med Næbbet i Bunden og farer saa afsted igen, stadig under ivrig Smaasnakken. Ofte letter de bagest i Flokken og kaster sig igen lidt fremme, og hele deres Færd minder ikke saa lidt om den Maade, hvorpaa en Stæreflok afsøger en Græsmark. Pludselig, tilsyneladende uden nogen Foranledning, er der en eller to, som stopper op i deres Dont, staar ubevægelige et Øjeblik med Hovedet paa Siden og saa udstøder et kort »ry-ry«, og paa denne Kommando letter hele Flokken, som blev der trukket i en Snor, og med Vindens Fart jager den afsted, snart højt oppe, snart helt nede ved Vandfladen og snart foretagende en lynsnar Drejning, saa de hvide Undersider blinker

i Solen. Som en levende Sky jager de omkring, undertiden saa langt ude i Horisonten, at man tænker, at nu har man set dem for sidste Gang, men nogle Øjeblikke senere ses de igen, og som en Stormvind kommer de jagende tilbage og slaar sig pludselig ned omtrent paa samme Sted, hvorfra de lettede.

Medens de trækkende Skarer fører deres fornøjelige og livsglade Tilværelse ude ved Stranden, søger Godsets Ynglefugle omkring $\frac{1}{4}$ ind til Ynglepladserne, som findes saavel paa Fælleden som navnlig paa Inddæmningen og ofte flere km fra Strandbredden. Her ser man nu Dagen lang Hannerne foretage deres Parringsflugt, hængende paa stive, dirrende Vinger og atter og atter gentagende deres ensformige Parringsraab »ry-ry-ry«. I Parringstiden er Rylen den mest tillidsfulde af alle vore ynglende Vadefugle. Ofte har jeg nærmet mig et Par paa faa Skridts Afstand. De staar i Reglen paa en lille Tue, og naar man nærmer sig, tripper de lidt omkring, lægger Hovedet paa Siden og ser polisk paa en med deres lille, klare Øje, tripper atter nogle Fjed og løfter Vingerne op over Ryggen, medens de udstøder et lille fortroligt »ry-ry«, som om de vilde sige: »Dertil maa du komme, men saa heller ikke nærmere«. De første Reder med Æg findes c. $\frac{1}{5}$, saaledes i 1922 $\frac{9}{5}$, i 1923 $\frac{4}{5}$ og i 1924 $\frac{27}{4}$, men Reder med friske Æg kan ogsaa findes saa sent som $\frac{5}{6}$. Redeskaalen, som er meget dyb, findes enten paa Toppen af en Tue eller godt skjult i højt Græs og er altid godt udforet med Lav eller tørt Græs. Mindst 40—50 Par yngler aarlig inden for Godsets Grænser. Saasnart Ungerne kan flyve, føres de ud til Stranden langs Agernæs Fællad, hvor de færdes i større og mindre Flokke, ofte i Selskab med Præstekraver. Saavidt jeg kan skønne, forlader de fleste Ynglefugle Godsets Enemærker i Løbet af Juli, saaledes at der i Slutningen af denne Maaned kan være en kort Tid, hvor der kun ses forholdsvis faa; men omkring $\frac{1}{8}$ begynder Trækket fra Nord at indfinde sig, og i denne og næste Maaned er det kolossale Flokke, som kan træffes ved Næraa Strand, ofte i Selskab med andre Smaaavadere. I Slutningen af September og Begyndelsen af Oktober forlader de fleste os; men dog kan der træffes Smaaflokke baade i November og December. Saaledes saa jeg den $\frac{14}{12}$ 1924 en Flok paa c. 10 ved den nordlige Ende af Fælleden.

KRUMNÆBBET RYLE, *TRINGA SUBARQVATA*. Om For-aaret har jeg ikke med Bestemthed set den, hvorimod den paa

Efteraarstrækket ikke er sjælden; dog er det mest unge Fugle, som ses. I Slutningen af Juli kan træffes nogle gamle i Sommerdragt, og i sidste Halvdel af August og første Halvdel af September kan her være store Flokke af unge Fugle. Ofte kan det være vanskeligt at skelne de unge Fugle fra Almindelige Ryler, sammen med hvilke de ofte færdes, men Stemmen afgiver et godt Skelnemærke, ligesom den hvide Overgump under Flugten gør dem kendelige fra Rylerne. Deres kæreste Opholdssted er Kysten langs Agernæs Fæled, men ogsaa paa oversvømmede Partier af Inddæmningen langt fra Kysten har jeg truffet mindre Flokke.

SELNING, *CALIDRIS ARENARIA*. Den $16/8$ 1925 skød jeg en gammel Fugl ud for Agernæs Fæled, hvor den opholdt sig sammen med nogle Ryler. Det er eneste Gang, jeg med Sikkerhed har konstateret Arten.

ENKELT BEKKASIN, *LIMNOCRYPTES GALLINULA*, ses ikke ofte paa Foraarsstræk, hvilket let kan forklares ved, at den »holder« umaadelig stærkt og først flyver op, naar man bogstavelig talt er ved at træde paa den. Jeg har set en den $17/4$ 1924 og atter en den $5/4$ 1925. Efteraarstrækket begynder som Regel c. 1. Oktober; dog har jeg set den saa tidligt som $18/9$. Om Efteraaret ses den ret almindelig, dels fordi der sikkert kommer flere Fugle paa denne Aarstid, dels fordi jeg i denne Periode færdes meget paa Inddæmningen med min Hund, som nok skal faa dem til at lette. Det er altid paa de fugtigste Partier af Inddæmningen, man træffer dem, og saadanne Steder kan der paa et forholdsvis lille Areal ligge 5—6 Stykker. De bliver her til langt hen i November, og er Vinteren mild som i 1924—25, overvintrer adskillige.

HORSEGØG, *GALLINAGO SCOLOPACINA*. I Januar og Februar ligger den østlige Del af Inddæmningen hen som et øde Land. Den store, jævne Flade er efter Arten af det visne Græs brun i alle Nuancer fra lyst gulbrun til mørk havanabrun. Hist og her brydes den brune Flade af Partier med Sjapvand, af hvilket kun de længste Græstotter rager frem. Vandet er blygraat og lige saa trøstesløst som alt det andet, og som Understregning af det øde kan man se en enlig Krage sidde sammen-

krøben i en af Inddæmningens udgaaede Popler. Men en Dag i Marts med Sol og høj, blaa Himmel, hen over hvilken de hvide Skyer jager afsted for en rask Foraarsblæst, medens de spejler sig i Fladvandspytternes krusede Overflade, synes man pludselig, at Inddæmningen helt har skiftet Karakter, og det, som bibringer en denne Overbevisning, er det æggende Skrig »ætsch, ætsch« af en Dobbeltbekkasin, der som en Lynstraale skyder ud fra det brune Græs. I bratte Kast fra højre til venstre jager den hen over Græsset, visende sin hvide Bug i de bratte Sving. Ja, Bekkasinerne er kommet, Inddæmningens ædleste Fuglevildt! Følgende Ankomsttider har jeg noteret: i 1923, $\frac{29}{8}$, blev de første set paa Inddæmningen; i 1924, $\frac{5}{4}$, blev de 4 første set; i 1925, $\frac{8}{3}$, blev de første set.

Nogle af de Fugle, som viser sig om Foraaret, er sikkert paa Vej længere mod Nord, men største Delen er Godsets Ynglefugle. Paa den Del af Inddæmningen, som ligger Øst for Vejen fra Agernæs, ruger mange Par, ligesom enkelte slaar sig ned i Mosen i Storskoven, og i Vestermosen findes ogsaa adskillige Par. I Slutningen af April, i hele Maj og ind i Juni hører man baade Dag og Aften Hannernes brægende Parringslyd oppe fra Luften, og paa Inddæmningen kan man ofte staaende paa et Sted se 10—12 bejlende Hanner i Luften paa en Gang. Før midt i Maj har jeg ingen Reder fundet, men det er ingen Garanti for, at ikke enkelte kan lægge Æg tidligere, da Rederne er vanskelige at finde, godt skjulte, som de er, i det tætteste Græs. Langt hen i Juni kan frisklagte Æg endnu findes, ja, saa sent som $\frac{2}{8}$ har jeg set en Bekkasin ruge paa 4 Æg.

Hos Kjærbølling staar, at Horsegøgen er tavs, naar den forlader Reden. Efter min Erfaring passer det ikke; mange Gange har jeg hørt den udstøde sit sædvanlige Skrig, idet den fløj op fra Reden.

Naar Jagten gaar ind den 1. August, er der mange Bekkasiner paa Inddæmningen og ofte endnu ikke flyvefærdige Unger; men allerede i Slutningen af August trækker mange af Ynglefuglene bort, saaledes at der paa den Tid kan være en Periode, hvor der kun findes forholdsvis faa Fugle. I September begynder Trækket at indfinde sig, og nu kan der til hen i November være myldrende fuldt af Bekkasiner paa Inddæmningen. Ofte kan man paa denne Tid lette op imod et Par Hundrede i Løbet af en Time, og at se 20—30 i Luften paa en Gang er ingen Sjældenhed. Trækket

kommer ikke paa en Gang, men i mange Afdelinger. En Uge kan der være Masser, medens der den næste kun findes faa, og saa kan der atter komme en Periode, hvor der er fuldt op af dem. Det er saaledes i Efteraarets Løb en kolossal Mængde Dobbeltbekkasiner, som passerer over Godset. De træffes da ikke alene paa Engene, men ogsaa meget almindelig i Roemarken; ja, endog paa Stubmarker har jeg set dem opholde sig. Som Hovedregel kan man sige, at Bekkasinerne forbliver her, til Frosten indfinder sig, men Reglen har som alle andre sine Undtagelser, saaledes at jeg, selv efter langvarige Frostperioder, har set enkelte endnu langt ind i December. Er Vinteren mild som i 1924—25, overvintret adskillige.

Et mærkeligt Træk har jeg bemærket hos Bekkasinerne. Den $\frac{4}{9}$ 1925 var jeg om Aftenen paa Andetræk paa Inddæmningen; Vejret var mildt og sommerligt, og til min store Forundring hørte jeg flere Bekkasiner foretage Parringsflugt, fuldstændig som om Foraaret.

TREDÆKKER, *GALLINAGO MAJOR*, har jeg kun to Gange i Løbet af 5 Aar truffet inden for mit Iagttagelsesomraade. Den $\frac{11}{8}$ 1923 skød jeg en paa Inddæmningen, og den $\frac{5}{9}$ 1925 skød jeg atter en paa nøjagtig samme Sted, som altsaa maa virke særlig tiltrækkende paa den.

SKOVSNEPPE, *SCOLOPAX RUSTICULA*. Baade Foraar og Efteraar gæstes Godsets Skove regelmæssig af Snepper, men som Regel ikke i særlig stort Antal. Foraarstrækket begynder c. $\frac{20}{8}$ og varer til Slutningen af April, ja i 1925 saa jeg en enkelt saa sent som $\frac{5}{5}$. At se 5—6 Snepper paa en Dag er her paa Godset store Ting. Kun i 1925 var Foraarstrækket usædvanlig talrigt, navnlig den $\frac{7}{4}$, da der i Storskoven blev set mellem 30 og 40 Stykker. Efteraarstrækket, som er endnu sparsommere end Foraarstrækket, begynder midt i Oktober og varer til langt hen i November, ja enkelte Aar, som i 1924 og 1925, var det ganske øjensynligt, at der kom mindre Træk i December. »Overliggeren« kan næsten træffes hvert Aar, selv om Vinteren er nok saa stræng.

HÆTTEMAAGE, *LARUS RIDIBUNDUS*. Paa Agernæs Fællede og paa Fladvandet i Næraa Strand er den en meget hyppig Fugl, og fra disse Opholdssteder trækker den Foraar og Efteraar, naar

Markerne pløjes, i store Skarer ind paa Land for at følge Plov og Harve, ofte i Selskab med Stære og Viber. I Slutningen af April kan man paa Fælleden, hvor der yngler mange Par, se dem sidde parvis, ivrig optaget af Frieriet, som gaar for sig under de særeste Vridninger af hele Kroppen. Hvert Aar, naar Yngletiden begynder, slaar de sig ned paa en Ø ved den sydlige Ende af Fælleden, men saasnart Æglægningen er begyndt midt i Maj — de første Reder med Æg er fundet: i 1922 $16/5$, i 1923 $20/5$, i 1924 $18/5$ og i 1925 $11/5$ — kommer de fæle Ægrøvere fra den anden Side af Fjorden og plyndrer alle de Reder, de kan overkomme. Dette fører til, at saavel Hættemaagerne og Havmaagerne, som Kyst- og Havterneerne, efterhaanden som det første Kuld Æg berøves dem, opgiver deres Tilbøjelighed til at yngle i Koloni og fra Juni Maanedes Begyndelse yngler enkeltvis og spredt over hele Fælleden fra Syd til Nord. Dette er en meget klog Foranstaltning, da disse Reder let undgaar »Røvernes« Opmærksomhed, og Resultatet er da ogsaa, at de aller fleste faar Held til at udklække deres andet Kuld. Hen i Yngletiden, i Slutningen af Maj og Begyndelsen af Juni, kan der undertiden træffes mægtige Flokke af Hættemaager ude i Næraa Strand. Disse Fugle yngler ikke paa Godsets Grund, men er sikkert Skarer, som ved hensynsløs Ægplyndring er fordrevet fra andre Kolonier.

Hættemaagen forbliver her hele Vinteren og kan til Stadighed træffes ude ved Næraa Strand i store Flokke, i Vintertiden gerne i Selskab med Stormmaager.

STORMMAAGE, *LARUS CANUS*, er knap saa talrig som Hættemaagen, men c. 100 Par yngler dog hvert Aar paa Agernæs Fæled. Havde den Fred, vilde den sikkert indskrænke sig til at yngle paa to Pladser, en paa den sydlige og en paa den nordlige Ende af Fælleden; men som ovenfor beskrevet opgiver den, naar de første Æg tages, sin Tilbøjelighed til at ruge i Koloni og agerer i endnu højere Grad end Hættemaagen »Udflytter«. I Begyndelsen af Juni kan man ved Hjælp af Kikkert se Stormmaager ligge og ruge, spredte over hele Fælleden. Ogsaa Stormmaagen begynder Æglægningen i første Halvdel af Maj; de første Reder med Æg er fundet: i 1922 $16/5$, i 1923 $12/5$, i 1924 $12/5$ og i 1925 $6/5$. Hos denne ligesom hos Hættemaagen og Ternearterne kan man finde Reder med Æg langt hen paa Sommeren, hvilket selvfølgelig er et Resultat af Ægplyndring. Normalt indeholder Reden 3 Æg,

men ofte kan ses baade 5 og 6 Æg i en Rede, hidrørende fra, at to Fugle har benyttet den samme Rede.

SØLVMAAGE, *LARUS ARGENTATUS*, er ikke særlig talrig, men kan dog ses hele Aaret rundt. Efteraar og Vinter er her flest, og paa denne Aarstid ser man dem flyve frem og tilbage langs Kattegatskysten, enkeltvis eller et Par sammen, ivrig spejdende efter Føde. Paa det lave Vand i Næraa Strands Munding kan paa samme Tid ses 10—15 Stk. sammen med Svartbage. Om Foraaret træffes 1 à 2 Par paa Fælleden, hvor de yngler. Reden har jeg kun fundet en Gang, nemlig ²⁹/₅ 1924. Et Par havde slaaet sig ned paa den sydlige Ende af Fælleden sammen med Storm- og Hættemaager. Reden, som var meget stor og bygget af tør Tang, indeholdt 3 friske Æg. Tilsyneladende var de mindre Maagearter meget misfornøjede med dette Naboskab og jog meget hidsigt efter Sølvmaagerne, naar disse kom trækkende til og fra Redestedet. Selv om jeg kun har fundet Reden denne ene Gang, nærer jeg, i Betragtning af de gamle Fugles ængstelige Adfærd, naar jeg i Maj færdes paa Fælleden, ingen Tvivl om, at her yngler 1 à 2 Par hvert Aar.

SILDEMAAGE, *LARUS FUSCUS*. Den ⁵/₁₂ 1925 saa jeg en gammel, udfarvet Fugl flyve frem og tilbage over en af Einsidelsborgs Marker. Det er eneste Gang, jeg har set denne Art her.

SVARTBAG, *LARUS MARINUS*, ses mer eller mindre talrig hele Aaret rundt. I Maj og Juni ses den sparsomst; men dog kan man langs Fælledens Kystlinie eller ude i Næraa Strand være sikker paa at træffe en mindre Flok paa 8—10 Stykker, hvoraf de fleste er unge Fugle, men ogsaa enkelte er udfarvede gamle. Allerede i Juni tiltager Antallet, og nu ses ofte 30—40, hvoraf adskillige gamle. Juli og August bringer endnu flere; saaledes traf jeg ²⁶/₈ 1925 over 100 i en Flok, som sad og soled sig inde paa Fælledens Kyst. Paa denne Aarstid ses flest gamle. Fra September til April er Antallet uforandret, medens største Parten forsvinder i April. Deres Standkvarter er Næraa Strands Munding; her ses de i Flok ude paa de lavvandede Arealer mellem Fælleden og Æbelø, men ofte slaar de sig ned inde paa Fælledens Kyst for at sole sig og gøre Toilette.

Svartbagen optræder i sit Rige som suveræn Enehersker, uden

Skaansel afkrævende Tribut af sine Undersaatter, de mindre Maagearter. Naar disse har gjort en eller anden Fangst, som en Svartbag har kastet sit Øje paa, maa de uden Barmhjertighed aflevere Byttet til Eneherskeren.

DVERGTERNE, *STERNA MINUTA*. I Begyndelsen af Maj kommer Dvergterne, og langs Kysten af Agernæs Fællede kan nu træffes indtil 5—6 Par. Deres Optræden er dog meget uregelmæssig; ofte kan der gaa lang Tid, hvor man saa godt som ikke ser dem. I Begyndelsen af Juli har jeg truffet et Par med næsten flyvefærdige Unger. Det er derfor givet, at de undertiden yngler paa Godsets Grund; jeg tror dog ikke, at dette finder Sted hvert Aar. I Begyndelsen af August forsvinder de. Den seneste Dato, jeg har set dem, er den $19/8$, da jeg saa 6, hvoraf de fleste var unge Fugle.

TERNE, *STERNA HIRUNDO*, og HAVTERNE, *STERNA MACRURA*. Indtil $5/7$ 1925 gik jeg i den Tro, at her kun fandtes Almindelige Terner, men nævnte Dag fandt jeg en død Havterne, og ved flittig Brug af Kikkert lykkedes det mig derefter at konstatere, at her var flere Par Havterner; jeg fandt ogsaa Reder med Æg og Unger. Kun ved gunstig Belysning og ved Brug af Kikkert er jeg i Stand til at skelne de to Arter fra hinanden. Stemmen, Flugten, Fjerbeklædningen og hele deres Maade at færdes paa synes mig ganske ens, hvorfor jeg i efterfølgende Beskrivelse ogsaa har slaaet de to Arter sammen, da det er umuligt for mig at afgøre, hvilke Data der er at henhøre til den ene Art og hvilke til den anden.

I Slutningen af April ses de første Terner; saaledes blev i 1923, $29/4$, de to første set, i 1924, $27/4$, var flere Par kommet, og i 1925, $22/4$, blev den første set.

Det er paa Agernæs Fællede, man træffer Ternerne, og her yngler adskillige Snese Par. Som de andre Arter, der er udsatte for Ægplyndring, opgiver Ternerne, om end ikke i saa høj Grad som Maagearterne, Kolonilivet og spreder sig efter det første Yngleforsøg nogenlunde jævnt over største Delen af Fællede. Æglægingen paabegyndes i første Halvdel af Maj. De første Reder med Æg er fundet: i 1922 $16/5$, i 1923 $20/5$, i 1924 $18/5$ og i 1925 $14/5$. Antallet af Æg er enten 2 eller 3. Om Rede kan man egentlig ikke tale, da Æggene som Regel ligger paa det korte Græs uden

Spor af Underlag og ikke i nogensomhelst Fordybning. Saalænge en Terne færdes i Luften, skal man søge dens Lige i Elegance, men skal den færdes paa Jorden paa sine latterlige, korte Ben, er den nærmest klodset, og man ser derfor ogsaa, at Ternerne det mindst mulige gør Brug af Benene som Bevægelsesredskaber. Saaledes gaar en Terne aldrig til sin Rede som de fleste andre Fugle; skal den ned og ruge, lader den sig fra Luften med opstrakte Vinger dumpe lige ned paa Æggene, ligesom den ved Forstyrrelse svinger sig i Luften direkte fra Reden.

Paa de Terræner, hvor der yngler Maager og Terner, findes i Yngletiden ofte løsgaaende Kreaturer, og tidt maa man undre sig over, at disse ikke ødelægger langt flere Reder, end Tilfældet er. Den ⁵/₇ 1925 blev jeg imidlertid Vidne til, hvorledes en Terne skaffede sig af med en Flok Kvier, som opholdt sig i betænkelig Nærhed af Reden. Fuglen fløj ned og stod flagrende i Luften lige foran Mullen af den nærmeste Kvie, og det kunde denne ikke staa for, men fjærnede sig skyndsomst et Stykke i kort Galop med Halen lige i Vejret. Samme Medfart blev efter Tur tildelt de andre Kvier, og til Slut var Arenaen ryddet, og Ternene dalede gratiøst ned paa sine Æg og fortsatte sin afbrudte Rugning. Paa Grund af Ægplyndring findes Ternereder med Æg langt hen i Juli.

Midt i August er de fleste Terner forsvundet, og den ⁷/₉ er den seneste Dato, paa hvilken jeg har set en Terne.

SPLITTERNE, *STERNA CANTIACA*. Hvert Aar kan fra hen i April til i Slutningen af August træffes fra 2 til 6 Splitterner, trækkende langs Kysten ud for Haveskoven og Storskoven. Antagelig er det Fugle, som stammer fra Kolonien i Odense Fjord, og som trækker hertil for at fiske. Enten ses de siddende paa Bundgarnspæle, eller de afpatrouillerer det samme Stykke Gang efter Gang, ofte styrtende sig paa Hovedet i Vandet efter Smaafisk. Ind i Næraa Strand kommer de sjældent, men dog kan det hændes. ²⁰/₆ 1925 fløj et Par omkring over den nordlige Del af Fælleden og teede sig meget ængstelige, som om de havde Yngel i Nærheden; jeg kunde dog ikke konstatere noget.

De enkelte Aar er de første Splitterner set paa følgende Tider: i 1923, ¹⁸/₄, sad 5 paa Bundgarnspæle; i 1924, ²⁸/₄, fløj 2 langs Stranden, i 1925, ¹¹/₄, opholdt 5—6 sig ved et Bundgarn.

KJOVE, *LESTRIS PARASITICA*, har jeg kun set en Gang, nemlig $15/6$ 1924, da jeg laa paa den nordlige Ende af Fælleden og iagttog Fuglelivet paa det lave Vand. Fra Dagbogen hidsætter jeg følgende: »En stor Flok Ænder, c. 150, laa langt ude paa Fladvandet. De fleste var Graaænder, men nogle ogsaa Skeænder. Ud for mig sad en Del Svartbagmaager, og 10 Strandbrokfugle løb rundt og søgte Føde, og langt ude gik 6—8 Storspover. Desuden var der mange Storm- og Hættemaager, som ogsaa gik og søgte Føde. Pludselig blev der Uro i Lejren. Strandbrokfuglene og Maagerne fløj forskræmte op, og da jeg skulde se efter, hvad der var i Vejen, saa jeg en stor, mørk Fugl, som jeg først tog for en Rovfugl, komme flyvende langt ude. Den jog efter Maagerne, som skyndsomst tog Flugten. Da jeg fik set nøje efter, blev jeg imidlertid snart klar over, at det var en Kjove; dens Silhouet, med de lange, midterste Halefjer, var ikke til at tage fejl af. Da den havde forfulgt Maagerne en kort Tid, fløj den lavt, langt ud over det aabne Vand og forsvandt i Nord.«

TEJSTE, *CEPPHUS GRYLLE*. Den $4/8$ 1924 blev en ung Fugl skudt ud for den østlige Ende af Storskoven, ganske nær inde under Land. Det er eneste Gang, jeg har set Arten.

ALK, *ALCA TORDA*. I Vintermaanederne er den almindelig ude i Kattegat, men holder sig i Reglen saa langt ude, at den ikke kan ses fra Land. $11/1$ 1925 laa en Alk lige inde under Land ud for Haveskoven. Af Fiskere og Strandskytter kaldes den »Marsvinsfugl«.

HEJRE, *ARDEA CINEREA*, findes i Storskoven i en Koloni paa 70—80 Reder. Enkelte Fugle overvintrer næsten hvert Aar, men Hovedmængden er Trækfugle og hører til de aller tidligste Foraarsbedudere. 1923 viste de første 9 sig ved Rederne den $4/2$; 1924 var der 20 ved Rederne den $14/3$, skønt det frøs indtil 7° om Natten, og Sneen laa højt paa Skovbunden, og i 1925 saas c. 30 ved Rederne den $8/2$. Saa snart de er kommet om Foraaret, gaar de i Gang med at udbedre Rederne eller bygge nye. Efteraars- og Vinterstormene blæser nemlig hvert Aar mange Reder ned. Rederne findes her i 120-aarige Ege og i enkelte Bøge, og 5 er det højeste Antal, jeg har set i et Træ. Næsten alle Rederne er anbragt i Træernes øverste Top og har meget spinkle Grene som

Underlag. Æglægningen finder for mange Pars Vedkommende Sted i Slutningen af Februar eller i Begyndelsen af Marts; men paa den anden Side er der adskillige, som ikke har Reden færdig før sidst i April og saaledes først lægger Æg c. $\frac{1}{5}$. De første Unger har jeg hørt skræppe: i 1922 $\frac{4}{4}$, i 1923 $\frac{10}{4}$ og i 1925 $\frac{24}{5}$. Ungerne er meget støjende allerede som ganske spæde, og i den Periode, hvor der er Unger i de fleste Reder, er der et forfærdeligt Spektakel i Kolonien.

Hejrerne kæreste Spisekammer er Næraa Strand. Derude kan man fra den første Dag, de er kommet tilbage om Foraaret, se dem staa opmarcheret i lange Geledder paa det lave Vand. I den første Tid efter Tilbagekomsten kan de tilbringe halve Dage ad Gangen ude ved Stranden, men naar Reden er fuld af skrigende Unger, faar de gamle særlig travlt og ses da i en ustandselig Strøm frem og tilbage mellem Kolonien og Stranden. Ogsaa Tørvegravene og Kanalerne i Storskovens Mose er en yndet Fangstplads, saa snart Frøerne er vaagnet af deres Vinterdvale. Ungerne bliver flyvefærdige fra Midten af Maj til Midten af Juni, og efterhaanden som de mærker, at Vingerne kan bære dem, foretager de deres første Jagtudflugt til Mosen i Storskoven. I Slutningen af Juni begynder Koloniens Befolkning at aftage, og hen i Juli ses kun ganske faa ved Rederne, medens man nu til Gengæld kan træffe unge Hejrer alle Vegne ved Næraa Strand, ved Fælledens Vandhuller, rundt omkring ved Markernes Mergelgrave og paa Inddæmningen. Navnlig paa dennes vestlige Del har de i Juli og i Begyndelsen af August et yndet Opholdssted. Her kan Dag efter Dag træffes adskillige Snese, ja enkelte Dage op imod 100 Stykker. Hvad de foretager sig her, har det ikke været mig muligt at opdage. Stedet er paa denne Aarstid ganske tørt, men formodentlig efterstræber Hejrerne her Insektlarver eller Insekter — muligvis Skarnbasser i de mange løsgaaende Kreaturers Efterladenskaber. Om Aftenen søger Hejrerne til Skoven, men slaar sig ned, hvor det kan falde, uden med Forkærlighed at vælge Kolonitræerne til Soveplads.

Allerede i August begynder Antallet af Hejrer at mindskes ganske betydeligt, i September forsvinder endnu flere, og i Oktober — Januar ses kun ganske faa.

STORK, *CICONIA ALBA*. Her, som saa mange andre Steder, er Storken snart blevet en forholdsvis sjælden Fugl. I Lands-

byen Baardesø findes paa en Bondegaard den eneste beboede Rede, som inden for et meget stort Omraade findes her i Nærheden. Enkelte trækkende Storke kan ses i Slutningen af April, og om Sommeren ses ikke sjældent nogle paa Inddæmningen, vel sagtens ovennævnte Redes Beboere. Flere Gange har jeg jagtaget, hvorledes Storkene lægger sig ned paa Jorden for at hvile.

Naar jeg nu kommer til Omtalen af Godsets Rovfugle, kan jeg ikke lade være at udbryde: »Ak, hvor forandret!« For blot 30—40 Aar siden ynglede her Havørn, Glente, Rørhøg og Musevaage — af de to sidstnævnte endog flere Par. Nu er de fuldstændig forsvundet som Ynglefugle; Gift, Pælesaks og Schuhu, brugt med Tankeløshed og Uforstand, blev deres Bane her som de fleste andre Steder i Landet. Endnu gæstes Godset hvert Foraar og Efteraar af mange forskellige Rovfugle, som er paa Træk; men selv om de har Fred — og her er ikke skudt Rovfugle de sidste 5 Aar —, aflægger de kun en længere eller kortere Visit uden at tænke paa at slaa sig ned for at yngle. Og hvor længe kan vi vente at se disse aarlige Gæster? Ogsaa de gaar deres sikre Undergang i Møde. I Danmark findes mindst 60,000 »Jægere«, og af denne Hær er de 59,000 rede til at rykke i Marken, saa snart de faar Øje paa en Rovfugl. Hvad hjælper det, at adskillige af disse herlige Fugle efter Loven er fredede i kortere eller længere Tid af Aaret, saa længe Autoriteterne savner baade Evne og Villie til at haandhæve Loven. Vi, som til daglig færdes herude paa Landet, kender jo af Erfaring, hvor lidt Respekt den store Hob har for Jagtloven og navnlig for dens Fredningsbestemmelser angaaende Rovfuglene. Skal vi gøre os Haab om at beholde den sidste, sørgelige Rest af vore Rovfugle, er det ikke nok at skrive Love til deres Bevarelse; der maa tillige træffes Foranstaltninger til, at Lovene bliver overholdt, og først og sidst maa der gøres noget for hos den opvoksende Slægt at vække Kærligheden til vort Fædrelands Fauna samtidig med, at det maa indprentes Børn og Ungdom, at hver enkelt har Ansvar for, at vi ikke mister mere af det lidt, vi endnu har tilbage.

TAARNFALK, *FALCO TINNUNCULUS*. Kun to Dagrovfuglearter yngler nu inden for Godsets Grænser, og heraf er Taarnfalken den ene. I Storskoven yngler gerne to Par, i Haveskoven

et Par og i Bederslev Dale to à tre Par. Nogle bliver her hele Vinteren; Resten kommer tilbage i Marts—April, og i Slutningen af April og Begyndelsen af Maj har hvert Par udvalgt sig sin Yngleplads, som Regel en gammel Kragerede i en Gran i Skovens Udkant. Den $\frac{8}{5}$ 1922 havde et Par i Storskoven valgt sig en ganske ejendommelig Redeplads; i Stedet for en gammel Kragerede benyttede de nemlig en »Heksekost« paa en Birk. Som Hovedregel ernærer Taarnfalken sig sikkert af Mus og Insekter; men naar den har Unger i Reden, søger den ofte ud paa Inddæmningen for at hente sig en Vadefugleunge, af hvilke der jo paa den Tid er en Mængde. Flere Gange har jeg her overrasket en Taarnfalk, som bar et Bytte i Kloen og var omsværmet af en skrigende Skare af Viber og Rødben. Saasnart Ungerne kan flyve, opholder hele Familien sig Dagen lang ude paa Markerne eller paa Inddæmningen, ivrig optagen af Musefangst.

DVÆRGFALK, *FALCO ÆSALON*, har jeg kun en enkelt Gang set om Foraaret, nemlig $\frac{5}{4}$ 1924, hvorimod den om Efteraaret ses ret hyppigt. Navnlig i September—Oktober 1925 var her en Del. Det er altid paa Inddæmningen eller Fælleden, jeg ser den; til Skoven kommer den ikke.

LÆRKEFALK, *FALCO SUBBUTEO*, har jeg med Bestemthed kun set en Gang, nemlig $\frac{27}{8}$ 1925, da en enlig Fugl fløj over den vestlige Del af Inddæmningen.

VANDREFALK, *FALCO PEREGRINUS*. Denne stolte Flyver gæster Godset hvert Aar, og som Regel er her to. De kan vise sig meget tidligt, i 1924 f. Eks. den $\frac{15}{7}$; men i Almindelighed ses de ikke før Slutningen af August eller Begyndelsen af September. De bliver her hele Vinteren og forsvinder først langt hen i April, undertiden, som i 1922, først den $\frac{5}{5}$. Saavidt jeg har kunnet se, er det i Regelen gamle Fugle, som gæster Godset. Efteraar og Vinter færdes de enkeltvis, hvorimod det i Foraars tiden ikke er sjældent at se Parret flyve sammen. Et Par Vandrefalke kræver et stort Revir. Overalt paa Godsets Grund kan man træffe Spor af Falkenes Virksomhed; snart finder man en pillet Bekkasin eller Vibe paa Inddæmningen, snart Skelettet af en Graaand paa Agernæs Fælle, snart en Dyrge Fjer og Dun af en Ringdue i Storskoven. En Foraarsdag i 1924 blev jeg Vidne

til, hvorledes en Vandrefalk paa en af Einsidelsborgs Marker gjorde Forsøg paa at faa en Flok tamme Høns, som lokkede af den nysaaede Byg havde vovet sig langt ud paa frit Felt, til at flyve. Falken blev ved med at slaa ned efter Hønsene og stod svævende lige over dem, men Hønsene var den for kloge; de pilede afsted hjemad, saa stærkt Benene kunde bære dem, og skulde ikke have noget af at forsøge sig som Flyvere, hvad man jo ellers ofte ser forskræmte Høns gøre. Gang efter Gang slog Falken ned for at skræmme de sidste i Flokken til at bruge Vingerne, men da det ikke lykkedes, og den saaledes blev snydt for sin Frokost, trak den sig fornærmet tilbage overladende Valpladsen til Hønsene.

MUSEVAAGE, *BUTEO VULGARIS*, yngler ikke mere her, selv om enkelte eller et Par undertiden kan træffes her i Yngletiden i Slutningen af April og Begyndelsen af Maj, ja et enkelt Aar endog saa sent som den $\frac{26}{6}$. I Træktiden baade Foraar og Efteraar ses derimod adskillige trække over, selv om de her ikke kommer i saa store Skarer som mange andre Steder i Landet. I Vintermaanederne, fra Oktober til Marts, opholder næsten aarlig 2—4 Stykker sig i Storskoven og Haveskoven, hvorfra de foretager Fourageringsudflugter ud paa Markerne.

VINTERMUSEVAAGE, *BUTEO LAGOPUS*. I Oktober ses hvert Aar nogle trække over, og enkelte slaar sig ned i vort velfyldte Spisekammer og bliver her hele Vinteren til langt hen i April. $\frac{24}{4}$ er den seneste Dato, jeg har set den. I 1924 var her saaledes hele Vinteren igennem 3, som holdt til i Storskoven og paa de tilgrænsende Marker. Vintermusevaagen er adskilligt mere glubsk end den Almindelige Musevaage og lever vist ikke nær saa meget af Mus og andet Smaakryb som denne. Flere Gange har jeg set den delikatere sig med Haresteg, og den $\frac{25}{1}$ 1924 blev jeg Vidne til, at den ikke var bange for at angribe en vingskudt Sædgaas. Herom meddeler Dagbogen følgende: »Da Skovfogeden og jeg i Eftermiddags skød Sædgæs paa Træk i Langeløkken, havde Skovfogeden vingskudt en Gaas. Medens vi var optagne af en ny Flok, som nærmede sig, hørte vi noget suse og saa da en Vintermusevaage slaa ned paa den vingskudte Gaas, som med den raske Vinge gav Vaagen en ordentlig Sinkadus, saa den røg hen ad Sneen. Gaasen hvæsende og huggede

med Næbbet efter Angriberen. Da Vaagen var slaaet til Jorden, opførte den en hoppende Krigsdans omkring Gaasen, lettede atter og forsøgte et nyt Fremstød, som dog ikke blev ført til Bunds, hvorpaa den forlod Slagmarken. Alt dette foregik i kort Afstand fra os, som laa i en Dynge Halm.«

KONGEØRN, *AQVILA FULVA*. Kun to Gange i min Tid har Godset haft kongeligt Besøg. Den $17/3$ 1925 kom Skovfogeden og meddelte mig, at han havde set en Ørn i Have-skoven og fundet en Hare, som aabenbart var slaaet af Ørnen. At jeg lod Regnskab være Regnskab og straks fulgte med til Aastedet, kan vist enhver forstaa. Vi naaede Haren, som med opreven Bug endnu havde levet, da Skovfogeden fandt den, og vi kunde i de Par Tommer Tøsne, der laa, tydelig se Ørnens Kloaftryk, som havde en Spændvidde af 18 cm. Efter saaledes at have konstateret, at her virkelig var en Ørn paa Reviret, gik jeg en Tur for at faa den at se, og $1\frac{1}{2}$ Time senere fik jeg Øje paa den ude paa en af Einsidelsborg Marker. Jeg kom den nær paa c. 100 m og saa i Kikkert, hvorledes den sad og flensede i en ny Hare. Saasnart den fik Øje paa mig, lettede den, og jeg gik hen til Stedet. Denne Hare, som næsten var fuldstændig ædt, laa lige ved Siden af sit Sæde og har altsaa faaet en brat og pludselig Død. At Ørnen saaledes kan faa Øje paa en trykkende Hare paa en Pløjemark vidner om, hvilket eminent Syn den maa have. Ørnen, som var en gammel Fugl, opholdt sig paa Godset indtil den $6/4$, og i denne Periode saa jeg den næsten hver Dag svævende over Storskoven og de tilgrænsende Marker, hvorimod det aldrig mere lykkedes mig at overraske den ved sit Bytte. Den holdt meget af at sidde i Skovens Udkant, og som Regel blev man i lang Afstand gjort opmærksom paa, hvor den sad, ved at Kragerne holdt et syndigt Spektakel omkring den. Den $10/12$ 1925 saa jeg atter en Kongeørn, som opholdt sig her en kort Tid.

HAVØRN, *HALIAËTUS ALBICILLA*. Fra den $19/12$ til den $31/12$ 1921 og ligeledes fra den $4/1$ til den $15/2$ 1926 opholdt en Havørn sig i Storskoven og blev iagttaget flere Gange.

HVEPSEVAAGE, *PERNIS APIVORUS*. I Slutningen af Maj ses undertiden enkelte trække over; men det er ikke hvert Aar.

En Gang, nemlig $24/6$ 1924, har jeg set den flyve ud fra et Træ i Storskoven, men om nogen Ynglefugl var der ikke Tale. Om Efteraaret har jeg ikke nogensinde set den.

RØRHØG, *CIRCUS ÆRUGINOSUS*. Længe har jeg blandt de trækkende Fugle spejdet efter denne Kærhøg, og i Efteraaret 1925 blev omsider min Spejden belønnet. Fra 8. til 29. Oktober opholdt en gammel Hun — at dømme efter Størrelsen — sig paa Godset, og i denne Periode kunde man daglig se den i duvende Flugt afpatrouillere Markerne. En Dag, da jeg var ude med en udstoppet Schuhu for at skyde Krager, slog den Gang efter Gang ned paa Uglen, selv efter at den havde set mig.

ENGHØG, *CIRCUS CINERACEUS*. To Gange har jeg set den her. Første Gang, $14/5$ 1923, fløj et Par gamle, udfarvede Fugle frem og tilbage over Mosen i Storskoven. Jeg havde saa smaat haabet, at Parret vilde slaa sig ned i Mosen for at yngle, da deres Adfærd slet ikke tydede paa, at de skulde videre, men desværre var det kun et forføngeligt Haab; allerede næste Dag var de forsvundne og lod sig ikke se mere det Aar. I 1924 blev ingen set, men $4/5$ 1925 saa jeg atter over Storskovens Mose en smuk, gammel, udfarvet Han. Ogsaa denne lod sig kun se denne ene Dag.

BLAA KÆRHØG, *CIRCUS CYANEUS*, er den af de tre Kærhøgearter, som hyppigst ses paa Træk. Det er mest om Efteraaret, den viser sig. Om Foraaret har jeg kun set Arten en Gang, nemlig $14/4$ 1923; to, hvoraf den ene var en gammel udfarvet Han, den anden en brun Fugl, vel en Hun, trak da hen over Storskoven. Om Efteraaret ses den derimod saa godt som hvert Aar, ofte flere Eksemplarer samtidig. Det er i Oktober—November, den viser sig. Ikke sjældent ses gamle Hanner om Efteraaret; men de fleste er brune Fugle, vel unge. De opholder sig mest paa Markerne, hvor de er ivrige Musefangere, men dog kan de ogsaa træffes i Skoven.

SPURVEHØG, *ACCIPITER NISUS*. Den anden af de paa Godset ynglende Dagrøvfugle er Spurvehøgen. I Storskoven yngler undertiden et Par i en Bevoksning af gammel Fyr; men

dens kæreste Yngleplads er Bederslev Dale, som med sine mange Granbevoksninger ret er en Skov efter dens Ønske. Reder har jeg fundet adskillige Gange. Æglægningen finder som Regel Sted fra Slutningen af April til midt i Maj. Æggenes Antal er 3—5. Foruden de ynglende Spurvehøge ses adskillige paa Træk; navnlig om Foraaret i første Halvdel af April er den almindelig.

Spurvehøgens væsentligste Føde er Smaafugle som Spurve og Finker; men ogsaa større Fugle, som Stære, Solsorter og Viber, bliver ofte dens Bytte. Som Regel holder den sig til de vilde Fugle, men undertiden kan den ogsaa overfalde Unger af det tamme Fjerkræ.

DUEHØG, ASTUR PALUMBARIUS, har jeg bemærket 2 Gange i Storskoven. Første Gang var den ^{11/7} 1922, anden Gang den ^{30/12} 1923. Den første var en ung Fugl med tydelige Længdepletter paa Bugen, den anden en gammel.

FISKEØRN, PANDION HALIAËTUS. Da jeg den ^{29/9} 1925 hen under Aften kørte langs Mosen i Storskoven, fløj en Fiskeørn ud fra en Bøg i Mosekanten og kredsede i nogen Tid ude over Mosen. Det er eneste Gang, jeg har set den her.

KIRKEUGLE, ATHENE NOCTUA. Af Uglerne er denne ubetinget den hyppigst forekommende, og mange Par yngler paa Godsets Grund. I Vejpoplernes »Hoveder« har de deres Tilholdssteder, og navnlig i April og Maj ses de hyppigt, naar man færdes paa Vejene. De sidder ofte fremme, selv i klart Sollys, og naar man nærmer sig Træet, smutter de ned i deres Hul. Kirkeuglen er absolut ingen udpræget Natfugl, men færdes gerne ude om Dagen. De fleste yngler i de hule Vejtræer; men ogsaa under Tagsten paa et Husmandshus har jeg fundet dens Rede. De samme Redehuller bliver trolig benyttet Aar efter Aar. I Foraarstiden lader de hen under Aften ofte deres Stemme høre, medens de den øvrige Tid af Aaret er meget tavse.

NATUGLEN, SYRNIUM ALUCO, er næst Kirkeuglen den almindeligste Ugle. Den yngler i alle Skovene undtagen i Vestermosen. Helst vælger den et hult Træ til Redeplads; men hvor saadanne ikke findes, forstaar den at hjælpe sig paa anden Vis. I Bederslev Dale, hvor jeg har fundet den ynglende hvert Aar

næsten paa samme Sted, benytter den altid en gammel Krage- eller Spurvehøgerede til Underlag for Æggene. Andre Steder i Landet har jeg flere Gange set baade 4, 5 og 6 Æg i samme Natuglerede; men her paa Godset har jeg aldrig set mere end 3 Æg. Æglægningen finder Sted i Slutningen af Marts eller Begyndelsen af April.

Natuglerne lader om Aftenen og langt ud paa Natten deres Stemme lyde hele Aaret rundt, selv om de vel nok høres hyppigst i Parringstiden. En Duet mellem et Par Natugler er ingenlunde umelodisk; navnlig Hannen kan frembringe en trillende Kurren, som er ligefrem velklingende. Om Dagen ser man aldrig Natuglen færdes ude, men det er ingen Sjældenhed at høre den midt paa Dagen.

MOSEHORNUGLE, *OTUS BRACHYOTUS*, ses hvert Aar, men ofte paa vidt forskellige Tidspunkter. I 1922 saa jeg 1 paa Inddæmningen den $^{20}/_4$. I 1923 kunde fra 14. Oktober til henimod November daglig 1 à 2 træffes paa et ganske bestemt Parti af Inddæmningen, hvor Græsvæksten var særlig lang; i 1924 blev 1 set $^{14}/_2$, og fra 6. til 27. August kunde 1 atter træffes paa samme Sted i Inddæmningen, hvor den opholdt sig i 1923. I 1925 blev 1 set paa Flyvesandet $^{7}/_{11}$ og 1 i Storskoven $^{8}/_{11}$. Heraf fremgaar det, at det, som naturligt er, mest er paa Inddæmningen, den træffes. Den sidder altid godt skjult i højt Græs og flyver først op, naar man er den ganske nær. Naar den har lettet, flyver den kun et kort Stykke med svinglende Flugt for snart at slaa ned i Græsset igen. Den eneste Gang, jeg har truffet den i Skoven, sad den ogsaa paa Jorden.

SKOVHORNUGLE, *OTUS VULGARIS*, er ikke særlig talrig, men findes dog sikkert ynglende baade i Storskoven, i Bederslev Dale og i Vestermosen. De to sidstnævnte Steder har jeg ganske vist ikke fundet dens Rede, men begge Steder har jeg set gamle Fugle i Juni, hvilket vel tør tages som Bevis for, at den yngler der. I Storskoven har jeg fundet dens Rede hvert Aar. Her holder den til i en Naaletræsplantning i den nordvestlige Del af Skoven. Den bruger altid gamle Krage- eller Duereder som Yngleplads, og Aar efter Aar findes Rederne i umiddelbar Nærhed af hinanden, ja, i 1923 og 24 benyttedes endog samme, gamle Kragerede. Er Parret i Storskoven saaledes meget konstant i

sit Valg af Ynglested, saa er Tidspunktet for dets Ynglen og Antallet af Æg til Gengæld meget variabelt. I 1921 fandt jeg midt i Maj 5 spæde Unger, i 1922, $^{15}/_5$, 2 friske Æg, i 1923, $^3/_5$, 6 Unger, fra 5—10 Dage gamle, i 1924, $^6/_4$, 3 Æg, hvoraf 1 Unge kom frem $^{13}/_4$, og i 1925, $^{20}/_3$, 2 friske Æg. Vejrliget har tilsyneladende ingen Indflydelse paa Tidspunktet for dens Ynglen. I 1924 var saaledes Æggene lagt senest midt i Marts, og paa dette Tidspunkt var det meget stræng Vinter med megen Sne, medens den i 1922, da Foraaret kom meget tidligt, først ynglede midt i Maj.

Skovhornuglen ligger, navnlig naar Æggene er noget rugede, meget fast paa Reden og forlader ikke denne, førend man er et godt Stykke oppe i Træet. Selv om den »holder« stærkt paa Reden, hører det dog til Sjældenhederne, at den opfører sig saaledes, som jeg i Dagbogen for $^3/_5$ 1923 har optegnet: »I Skovfyrrenerne Vest for Skovfogedboligen fandt jeg Reden af Skovhornuglen med 6 Unger. Fuglen »holdt« meget fast paa Reden og fløj først af, da jeg var halvvejs oppe. Ungerne modtog mig meget unaadigt med Knebren og vrede Gebærder. De var af meget uens Størrelse; den mindste var som en nyfødt Kylling og fuldstændig dunet, den største havde begyndt at faa Fjer og var mindst tre Gange saa stor. Begge de gamle var meget ængstelige, medens jeg var oppe ved Reden og fløj omkring Træet udstødende nogle underlige, mjavende Lyde. Da jeg kom ned og stod under Træet, forsøgte den ene af de gamle Fugle at bortlede min Opmærksomhed paa samme Maade som saa mange Svømme-, Vade- og Hønsfugle. Den satte sig paa Jorden foran mig, baskede med Vingerne og teede sig i det hele taget, som om den var meget syg og ude af Stand til at flyve.« I den første Tid, efter at Ungerne har forladt Reden, kan de træffes rundt om i Nærheden af Redetræet; men hvad der bliver af dem, naar de er helt udvoksede, har jeg ikke kunnet opdage; formodentlig trækker de bort fra Godset, hvilken Antagelse støttes ved, at der Aar efter Aar kun findes det ene ynglende Par i Storskoven.

Naar lige undtages Yngletiden, ser man Resten af Aaret meget lidt til Skovhornuglen. I Marts—April har jeg undertiden set enkelte, som øjensynlig har været paa Træk.

SLØRUGLE, *STRIX FLAMMEA*. Paa Agernæsgaarden findes i Regelen et Par ynglende i Laden. Midsommer 1921 erindrer

jeg at have set dens Rede med 3 Æg i en Krybbe, men desværre har jeg undladt at notere Datoen. I Laden paa Einsidelsborg har jeg en Vinterdag set 1; men her yngler den ikke. I det hele taget er det den Ugle, man ser mindst til, dels fordi den optræder sparsomt, dels fordi den om Dagen opholder sig inde i Bygningerne, hvor den let unddrager sig Opmærksomheden.

HULDUE, *COLUMBA OENAS*. Enkelte Aar kan en mindre Flok opholde sig her om Vinteren. I Selskab med Ringduer trækker de da fra Storskoven og Haveskoven ud paa Markerne for at søge Føde. Saaledes traf jeg ¹⁸/₁₂ 1924 en mindre Flok i Storskoven. Den Tid, hvor man ellers navnlig ser Hulduer, er under Foraarstrækket i Marts og Begyndelsen af April. I denne Tid kan, paa Dage med mildt Vejr, den ene Flok efter den anden ses i støt Rejseflugt hastende paa Vej mod Nord. Bliver Vejret ugunstigt for Trækket, slaar de sig ned i Skovene for nogen Tid og slutter sig til de store Flokke af Ringduer, som findes her om Foraaret. Enkelte Dage kan saa ses indtil 30—40 Hulduer, enten siddende i Skovbrynet for at sole sig eller gaaende paa de upløjede Stubmarker for at søge Føde. De enkelte Aar har jeg noteret følgende om deres Forekomst. I 1923, ³/₃, trak flere Smaaflokke mod Nord, og ²⁶/₃ var der i Storskoven mange sammen med Ringduer; i 1924, ¹⁶/₃, saa jeg nogle sammen med Ringduer; i 1925, ²⁴/₃, gik der Træk mod Nord, ²⁹/₃ var der en Flok paa 30 i Storskoven, og ³¹/₃ og ²/₄ stadig nogle; ⁴/₄ hørte jeg en kurre i Storskoven, og ¹⁵/₅ var der en ret stor Flok sammesteds.

Den ³/₅ 1923 hørte jeg en kurre i Storskoven, og dette sene Tidspunkt for dens Forekomst leder jo uvilkaarlig Tanken hen paa, at der kunde være Tale om en ynglende Fugl. Desværre lykkedes det mig ikke at faa konstateret, hvorvidt det var Tilfældet; men umuligt er det jo ingenlunde. I Hindsgavls Skove ved Middelfart yngler hvert Aar flere Par Hulduer.

Om Efteraaret har jeg kun set den en Gang, nemlig ¹⁹/₁₀ 1925, da en ung Huldue gik paa en af Einsidelsborgs Marker; den var meget tillidsfuld og lod mig komme meget nær.

RINGDUE, *COLUMBA PALUMBUS*, er baade som Ynglefugl og som Trækfugl meget talrig. Her er Ringduer hele Aaret,

men om Vinteren er det i meget forskelligt Antal. Enkelte Vintre, som i 1923, kan her være Flokke, bestaaende af over 1000 Individer, medens der et andet Aar, som 1925, kun findes ganske faa. Det sidste hører imidlertid til Undtagelserne; som Regel ses i Vintermaanederne store Flokke, der mest færdes paa Udlægsmarkerne, hvor de æder Spildekorn og Kløverspire. Hen under Aften søger Flokkene til bestemte Sovepladser i Skoven. Hertil foretrækker de unge Stangbøge, hvorover findes spredte, gamle Ege. Naar de kommer trækkende i Smaaflokke fra Markerne, slaar de sig først ned i Egenes Kroner for derfra at flytte ned i Bøgene, naar det er blevet helt mørkt. Først hen i April, længe efter at Ynglefuglene er udparrede og har begyndt Æglægningen, forsvinder disse overvintrende Ringduer fra Godset. Saaledes var, i 1923, $28/4$, endnu Smaaflokke paa Vej mod Nord, men de hjemlige paa Rede; i 1924, $9/4$, saas endnu store Flokke, og i 1925, $8/4$, var der en vældig Flok i Storskoven, medens de lokale var parrede. Saa snart der kommer Antydning af Foraars i Luften, kan man høre Ringduerne kurre, undertiden i Slutningen af Februar, men hyppigst i Begyndelsen af Marts, og omkring 1. April findes de første Reder med Æg. Fuglen er meget lidt kræsen med Valget af Redeplads; helst bygger den i Gran, baade højt og lavt, men ofte findes ogsaa Reder i Løvtræer og her som Regel meget højt til Vejrs. I Juli er de fleste Unger flyvefærdige, ogsaa de af andet Kuld, og nu, naar Sæden begynder at modnes, trækker de i større Skarer ud paa Markerne. Tidligere paa Aaret har de mest søgt deres Føde i Skoven, hvor der i Skovbunden er fuldt op af unge Spirer af forskellige Urter. Ogsaa de saakalde »Præstelus«, altsaa Frugten af Burresnerre, er en meget attraaet Spise. Af Kornsorterne er det Hvede og Rug, som hjemsesøges, for ikke at tale om Vikker og Ærter. Hen i Efteraaret forsvinder efter min Formening en Del af Ynglefuglene og erstattes af de nordfra kommende Gæster.

NATRAVN, *CAPRIMULGUS EUROPÆUS*, yngler ikke her, men saa godt som hvert Aar ses enkelte paa Foraarsstræk; saaledes blev, i 1922, $21/5$, en set i Storskoven, i 1923, $27/5$, en set i Haveskoven og i 1925, $27/5$ en set i Storskoven. Den sidder altid paa Jorden, hvor den falder fuldstændig sammen med Omgivelserne, og flyver først op, naar man er den ganske nær. Efter at være »stødt« flyver de i Regelen op paa en vandret Gren, paa

hvilken de anbringer sig paa den for Arten karakteristiske Maade, nemlig paa langs ad Grenen.

MURSVALE, *CYPSELUS APUS*, yngler heller ikke inden for mit Iagttagelsesomraade eller i den nærmeste Omegn; men nogle ses hvert Aar, trækkende over Foraar og Efteraar. Om Foraaret viser den sig i Slutningen af Maj; i 1923, $\frac{25}{5}$, blev saaledes de første set, i 1924, $\frac{23}{5}$, trak en Del over, og i 1925, $\frac{26}{5}$, saas nogle paa Vej mod Nord. Paa Tilbagevejen ses den som Regel i Slutningen af Juli og i Begyndelsen af August. Herfra danner Aaret 1923 en Undtagelse; i Dagene fra 20. til 26. September saa jeg daglig adskillige Mursvaler paa Vej mod Syd. Naar man under normale Forhold ser dem paa Efteraarstræk, giver de sig god Tid og kan i længere Tid kredse omkring paa Jagt efter Føde, men dette var ikke Tilfældet med Efterløjerne i 1923; de kom i støt og jævn Rejseflugt og fløj ad den lige Linie direkte mod Syd.

ISFUGL, *ALCEDO ISPIDA*. Denne straalende Juvel blandt de danske Fugle har jeg kun set en Gang her, nemlig $\frac{2}{10}$ 1925; den opholdt sig ved en af Kanalerne paa Inddæmningen.

GØG, *CUCULUS CANORUS*, er en meget talrig Fugl paa Godset. I Forsommeren hører man dens fornøjelige Kukken overalt, paa Inddæmningen, fra Markernes Hegn, i Skovene, baade Løvskovene ved Einsidelsborg og i Naaleskoven Bederslev Dale, og først og sidst i Vestermosen, hvor der findes en utrolig Mængde.

I de første Dage af Maj melder den sin Ankomst ved højlydt Kukken, saaledes hørtes den i 1922 første Gang den $\frac{3}{5}$, i 1923 den $\frac{4}{5}$ og i 1924 den $\frac{9}{5}$; i 1925 blev den set den $\frac{29}{4}$, men hørtes ikke før den $\frac{6}{5}$.

Hvilke Fuglearter den her paa Godset vælger til Plejeforældre, er det desværre ikke lykkedes mig at konstatere endnu; imidlertid har jeg en begrundet Formodning om, at den paa Inddæmningen hjemsøger Engpibernes Reder, medens den i Markhegnene, i Skovene og ogsaa i Vestermosen overlader sine Ægs Udrugning til Tornsangeren. I hvert Tilfælde ser jeg ofte disse to Arter følge de flyvende Gøge. I sidste Halvdel af

August forlader den Eggen; dog har jeg endnu den $7/9$ set enkelte unge Gøge.

VENDEHALS, *IYNX TORQVILLA*. Om Foraaret viser den sig meget regelmæssigt paa Træk i den første Uge af Maj; saaledes i 1922 den $6/5$, i 1923 den $2/5$, i 1924 den $7/5$ og i 1925 den $5/5$. Trækket strækker sig kun over en god Uge, og senere end $16/5$ har jeg ikke bemærket den. Det er ikke i særligt stort Antal, den viser sig; flere end 4 har jeg ikke set paa en enkelt Dag. De fleste ses i Træerne i den Allé, som fører op til Ein-sidelsborg, men ogsaa i Skoven kan den træffes, omend mindre hyppigt.

Vendehalsen, hvis Stemme jeg aldrig har hørt, er er dorsk og dum Fugl, som kan sidde ubevægelig paa sin Gren i lange Tider. Om dens Indolence har jeg blandt andet den $6/5$ 1923 noteret følgende: »Den ene af de 4, som jeg i Dag saa i Storskoven, sad paa Jorden, da jeg kom, men fløj op i et Træ ved Siden af Vejen. Jeg gik helt hen under Træet og saa paa den, uden at det generede den. Derpaa kastede jeg min Stok op efter den; det rørte den heller ikke. Den lagde sig blot hen ad Grenen, rejste Top og saa meget forundret ud. Først efter at jeg gentagne Gange havde kastet Grene op i umiddelbar Nærhed af den, fløj den hen i det nærmeste Træ, et Par Alen borte, hvor den roligt blev siddende, medens jeg krøb op i det første Træ, i hvilket min Stok var blevet hængende.«

Om Efteraaret har jeg ikke bemærket den.

GRØNSPÆTTE, *GECINUS VIRIDIS*. Næsten hvert Aar ses enkelte, omstrefjende Individuer, enten i Haveskoven eller i Storskoven. I 1922 saa jeg den $5/8$ en i Storskoven, og den $28/8$ saa Skovfogeden en, som sad og hakkede i Ændernes Ædetrug ved hans Bolig. I 1923 var der en i Haveskoven og en i Storskoven hele Februar, Marts og Begyndelsen af April. Disse to var sikkert Hanner. I Begyndelsen af April kunne man Dagen lang høre deres kaldende Skrig, som paa Afstand minder meget om et Føls Vrinsken. De kunde blive ved at skrigte i timevis, ganske øjensynlig for at hidkalde en Mage. Da en saadan ikke indfandt sig, forsvandt de hen i April. I 1924 blev den $14/2$ en hørt i Storskoven og atter en den $24/6$. At Grønspætten før eller senere vil slaa sig ned for at yngle her paa Godset, anser jeg slet ikke

for usandsynligt. I Skovene ved Middelfart er den en ret almindelig Ynglefugl, og Afstanden fra Middelfart til Einsidelsborg er jo kun en Sviptur for et Væsen med Vinger.

STOR FLAGSPÆTTE, *DENDROCOPUS MAJOR*, yngler baade i Storskoven og Haveskoven, omend kun i faa Par hvert Sted. Det er en smuk og fornøjelig Fugl, som navnlig i Foraarstiden gør sig bemærket ved at optræde som Trommeslager i Vaarens store Orkester. Allerede midt i Februar kan man, naar Vejret er mildt, høre den tromme, og det fortsætter den med i hele Marts og i største Delen af April, indtil den har fundet sig en Mage. I Begyndelsen af Maj har den travlt med at indrette sin Rede. Tilsyneladende nærer den ikke Forkærlighed for nogen bestemt Træart, naar det gælder om at udvælge sig et Redetræ; jeg har saaledes set dens Redehul i Bøg, Eg, Bævreasp, El og Birk; derimod stiller den som Betingelse, at den inderste Del af Stammen skal være frønnet. Ofte kan det for menneskelige Øjne være umuligt at se, om dette eller hint Træ er frønnet eller friskt indvendigt; men Flagspætten skal nok vide at vælge det rette. I første Halvdel af Maj lægger den Æg, og i Begyndelsen af Juni er Ungerne udrugede. Har man ikke før kunnet opdage, hvor Spætten har sin Rede, skal man nok blive gjort opmærksom herpaa, naar Ungerne først er kommet frem, idet de altid røber Reden ved deres ustandselige Skrigen. De aller fleste Fugles Unger er tavse, naar de ligger i Reden, og giver kun Lyd fra sig, naar Forældrene kommer hjem med Føde. Foruden hos Flagspætten og Grønspætten kender jeg kun hos Hejren og Pirolen saadanne støjende Unger, og hos sidstnævnte ved jeg ikke en Gang, om det er Regelen.

Efteraar og Vinter strejfer Flagspætten omkring, og det er da ingen Sjældenhed at træffe den i Haverne, selv langt fra Skoven.

SKOVSKADE, *GARRULUS GLANDARIUS*. I alle Godsets Skove, undtagen Vestermosen, er den en ret almindelig Fugl, omend talrigst i Skovene ved Einsidelsborg. Her er lige mange Aaret rundt. Den er en urolig, støjende Fugl, som man ikke kan undgaa at lægge Mærke til, naar man færdes i Skovene. En Undtagelse herfra danner dog Yngletiden, Maj—Juni, da den fører en saa skjult og stilfærdig Tilværelse, at man næsten kan betvivle, at den findes i Skoven. Omkring 1. Juli er Ungerne

flyvefærdige, og Familien færdes nu rundt om i Skoven i samlet Flok.

Dens Evne til at efterligne andre Dyrs Stemme er velkendt; oftest hører man den efterligne Musevaagens Skrig, men den kan ogsaa tude som en Ugle, mjave som en Kat og gø som en Hund.

NØDDEKRIGE, *NUCIFRAGA CARYOCATACTES*, har jeg kun bemærket en Gang, nemlig den ²⁶/₁₀ 1924, da 3 sad i et Markhegn i Nærheden af Storskoven.

SKADE, *PICA CAUDATA*, er her paa Nordfyn en sparsomt ynglende Fugl. Paa Godsets Grund yngler kun 3 Par, nemlig 1 i en lille Lund ved min Bolig, 1 i Storskoven og 1 i Vester-mosen. Reden, som er et vældigt Bygningsværk, anbringes snart meget højt oppe, baade i Løv- og Naaetræer, snart meget lavt. I Storskoven fandt jeg ¹⁸/₄ 1925 en Rede anbragt i en Risbøg i kun god Mandshøjde fra Jorden. Fuldtallige Kuld findes c. ¹/₅.

Det daarlige Ry, som Skaden har faaet som Kyllingerøver, har jeg længe ikke villet tro paa; baade det Par, som yngler i Nærheden af min Bolig, og det, som har Rede ved Skovfogedboligen i Storskoven, havde indtil 1925 aldrig forgrebet sig paa Kyllingerne, som gik frit omkring. I 1926 fik min gode Mening om Skaderne dog sit Grundskud; »mine egne« Skader stjal i Løbet af faa Dage 10—15 Kyllinger i min Have.

Naar Ungerne er flyvefærdige, færdes de en Tid lang i Flok sammen med Forældrene. Inde i Skoven ser man dem næsten aldrig; de holder sig til Udkanterne, til Markhegnene og til Træerne omkring Huse og Gaarde. Ved Einsidelsborg findes op til Forpagterens Have en Svinegaard, og naar Grisesøerne færdes ude i denne, kan man undertiden se Skaderne slaa sig ned paa Ryggen af Svinene, hvor de spankulerer omkring og piller Utøj af, en Venskabstjeneste, som Søerne finder sig i med stort Velbehag.

ALLIKE, *CORVUS MONEDULA*. Her i Nærheden kender jeg kun en Yngleplads for Alliker, nemlig den under Godset hørende Bederslev Kirke, hvor der hvert Aar yngler nogle Par, som er Genstand for hidsig Forfølgelse, fordi de ynder at tilstoppe Skorstenen med deres Redemateriale. Selv om den saaledes er

en sparsom Yngleflugl paa Eggen, ses dog mange Alliker paa Træk baade Foraar og Efteraar. Saasnart vi har den første Foraarsdag med højt, klart Vejr, kan man se Allikerne komme i sluttet Trop under højlydt Pludren i støt Rejseflugt højt oppe under den blaa Himmel med Retning mod N. Ø.

I 1923, den $\frac{3}{3}$, blev saaledes de første Flokke set paa Træk; i 1924, $\frac{13}{3}$, var der livligt Træk og i 1925, $\frac{13}{2}$, var der jævnt Træk mod N. Ø. Foraarstrækket varer til hen i April, og kommer der i Træktiden ugunstigt Vejr, slaar en Del sig ned inden for Godsets Grænser for at oppebie bedre Rejsevejr. Disse Flokke ses sammen med Krager og Raager omkring paa Markerne eller paa Inddæmningen. Om Sommeren ses her i Regelen kun ganske faa Alliker. En Undtagelse dannede Sommeren 1925, da i Begyndelsen af August en Flok paa c. 100 daglig opholdt sig paa et bestemt Parti af Inddæmningen, hvor de færdedes sammen med en Del Krager. Om Efteraaret kommer Allikerne tilbage i Oktober Maaned, og paa gode Trækdage kan ses en Del, men dog ikke nær saa mange som om Foraaret.

RAAGE, *CORVUS FRUGILEGUS*. For c. 20 Aar siden skal der have været en ret stor Koloni i Storskoven; som Yngleflugl er Raagen imidlertid for længe siden forsvundet fra Godset, og i den nærmeste Omegn findes, saavidt jeg ved, ingen Koloni. Om Foraaret, i Slutningen af Marts og Begyndelsen af April, ses en Del trække over sammen med Krager, medens kun ganske faa bemærkes paa Træk om Efteraaret. I Juni Maaned indfinder sig derimod aarlig en Del Raager, gamle og unge, som i 8—14 Dage færdes omkring paa Inddæmningen og paa Markerne, og som i 1925 kastede sig over nogle Egebevoksninger i Storskoven, som var stærkt angrebne af Maalerlarver. Disse Sommerflokke maa aabenbart stamme fra en Koloni her paa Nordfyn, men hvor denne findes, ved jeg ikke.

KRAGE, *CORVUS CORNIX*. I Bederslev Dale og Vestermosen yngler Krager i Mængde, og det samme vilde sikkert være Tilfældet i Skovene ved Einsidelsborg, dersom der ikke af Hensyn til Vildtet blev gjort alt for at holde dem borte i Yngletiden. Ved Hjælp af Schuhu og Fosformos lykkes det ogsaa hvert Aar saa godt som fuldstændigt at rense disse Skove for rugende Krager. Over for Fuglevildt og Harer er Kragen en frygtelig

Svøbe i Yngletiden, langt værre end baade Ræv, Maar og Rovfugle.

Foruden de Standfugle, som yngler paa Godset, gaar der Foraar og Efteraar, navnlig Foraar, et mægtigt Træk hen over Godsets Grund. Om Foraaret har det Retning mod N.Ø. og om Efteraaret den modsatte Vej. Foraarstrækket begynder som Regel c. 20. Marts og varer til midt i April. Indtræder der i denne Periode ugunstigt Vejr for Trækket, kan en Mængde Krager i nogle Dage slaa sig ned paa Godset, hvor de da ses i Massevis langs Kysten af Agernæs Fællede, paa Markerne og paa Inddæmningen; men saasnart Vejret atter bliver godt, forsvinder de igen. Som Regel foregaar Trækket livligst i Formiddagstimerne fra 7—10 og kan saa atter, naar Vejret er gunstigt, fortsættes nogle Timer om Eftermiddagen. Paa de gode Trækdage er det en utrolig Mængde Krager, som trækker over. I Skovene ved Einsidelsborg, paa Markerne og Inddæmningen hører det, som ovenfor nævnt, til Sjældenhederne at se en Krage i Maj, Juni og Juli, men allerede i August kan man begynde at se mindre Flokke paa Inddæmningen og de tilgrænsende Marker, hvilket sikkert er Omegnens Ynglefugle med Familier. Efteraarstrækket begynder midt i Oktober og varer til noget ind i November. Fra denne Tid og indtil Foraarstrækket atter begynder, findes store Skarer paa Godset. Dagen lang færdes de paa Markerne og paa Inddæmningen, og hen under Aften ser man dem trække i Smaaflokke til Sovestederne i Bederslev Dale og Vestermosen, hvorfra de atter vender tilbage ved Daggry. Underligt nok bliver Skovene ved Einsidelsborg aldrig benyttede til Sovepladser.

SORTKRAGE, *CORVUS CORONE*. Den $\frac{5}{4}$ 1925 skød jeg en Bastard mellem Graakrage og Sortkrage. Der var meget lidt graat paa den, og den nærmede sig saaledes meget til den fuldt udprægede Sortkrage. Fuglen kom sammen med en Del Graakrager og slog paa en Schuhu.

TORNSKADE, *LANIUS COLLYRIO*. Langs Godsets beplantede Veje, i Markhegn og lignende Steder er Tornskaden en ret almindelig Fugl. Om Foraaret kommer den sent, sjældent før omkring $\frac{20}{5}$. I 1924 saa jeg en enlig Han den $\frac{10}{5}$, hvilket er en usædvanlig tidlig Ankomst. I første Halvdel af Juni har den sine 5 à 6 Æg, hvis Farve altid kan henføres til to Grund-

typer, nemlig en grønlig og en rødlig. De fleste Tornskader forsvinder hen i August; men undertiden sker det, at et enkelt Par forbliver her noget længere; i 1925 opholdt et Par sig saaledes her til den 7/9, et usædvanlig sent Tidspunkt.

I dette Tidsskrifts 18. Aargang, Pag. 39, har O. G. Petersen opkastet det Spørgsmaal, om Tornskaderne bærer deres Bytte enten i Næbbet eller i Kløerne. Som et lille Bidrag til Besvarelsen heraf kan følgende Iagttagelse tjene. Den 22/5 1925 saa jeg en Tornskadehan komme flyvende fra min Have med en underlig, vaklende Flugt. Da jeg skulde se nærmere efter, hvad der var i Vejen, opdagede jeg, at den i sine Kløer bar en ret stor Fugleunge. Den fløj kun korte Stykker ad Gangen og maatte foretage adskillige Mellemlandinger paa Vejen hjem til sin Rede; men stadig beholdt den Byttet i Kløerne. Følgende Dag iagttog A. Koefoed og jeg det samme. Tornskaden kom atter flyvende paa samme besværlige Maade med en Fugleunge i Kløerne. Under en Nødlanding gik vi den nærmere paa Klingen og fik den til at slippe sit Bytte, som viste sig at være en ret stor Grøniriskunge, som var dræbt ved et kraftigt Hug i Hjernen. Dette er den eneste Lejlighed, ved hvilken jeg har overværet Tornskaders Transport af Hvirveldyr; ofte har jeg derimod set dem komme med Insekter, som de altid har baaret i Næbbet.

STOR TORNSKADE, *LANIUS EXCUBITOR*, har jeg kun set faa Gange og altid paa Foraarstræk. Den 24/4 1924 saa jeg en sidde i Toppen af en Tjørn i et Markhegn paa Ein-sidelsborg, og den 27. og den 28. samme Maaned saa jeg atter en, som havde valgt en Telefonledning over Inddæmningen til Standplads. I 1925 saa jeg den 6/4 en i et Markhegn. Naar den flyver, tager Finker og andre Smaafugle paa Vej paa samme Maade, som naar en Spurvehøg lader sig til Syne, et sikkert Bevis paa, at den Store Tornskade er velkendt af Smaafuglene som en stor Røver.

PIROL, *ORIOLOUS GALBULA*. Ved Pirolen har vi et af disse mærkelige Eksempler paa, hvorledes en Fugleart pludselig kan forsvinde som Ynglefugl fra en Egn, hvor den de fore-gaaende Aar har været ret almindelig. I de første fire Aar af de fem, jeg har opholdt mig her, var Pirolen i noget varierende Antal en sikker Ynglefugl hvert Aar. Den kommer sent

i Maj; i 1922 hørtes de første den $^{26}/_5$ og i 1923, 1924 og 1925 fløjtede den første den $^{20}/_5$. Det er kun i Skovene ved Einsidelsborg, at den findes. Fra den første Dag, den er kommet, lader den sin smukke, melodiske Fløjten lyde, og længe varer det ikke, inden hvert Par har udvalgt sig sit Revir, inden for hvis Grænser de ikke taaler nogen af deres Art. I 1922 ynglede mindst 3—4 Par i Haveskoven, Fruerlunden og Storskoven. I 1923 opgjorde jeg Antallet til c. 10 Par, og Forøgelsen faldt navnlig paa Storskoven, hvor der det foregaaende Aar kun havde været et enkelt Par. I 1924 dalede Antallet til 2—3 Par, og disse fandtes alle i Storskoven. Hele Foraaret og Sommeren igennem hørtes ikke en eneste i Haveskoven og Fruerlunden. Med bange Anelser gik jeg Foraaret 1925 i Møde, og desværre viste det sig, at min Frygt var begrundet, idet Pirolen det Aar overhovedet ikke har ynglet i Godsets Skove. En ♂ blev hørt fløjte i Haveskoven den $^{20}/_5$; men den forsvandt straks igen. Dernæst blev den 1. og 7. Juli en enlig ♂ hørt i Storskoven; men de forsvandt atter lige saa hurtigt, som de var kommet, og har aabenbart været Strejferé andre Steder fra. Hvorfor Pirolen svigtede Godset i 1925, er mig en Gaade, saa meget mere som, i 1926, atter 1 à 2 Par ynglede i Storskoven.

En Pirolrede er det aldrig lykkedes mig at finde her paa Godset, men jeg er en Gang, nemlig den $^{31}/_5$ 1923, blevet Vidne til Fuglens Parring, der foregik i Toppen af en høj Bøg, og under Henviisning hertil antager jeg, at Reden maa være færdigbygget og Æglægningen paabegyndt i Begyndelsen af Juni. Pirolen er en nysgerrig Fugl, og baade Han og Hun kan man lokke til sig ved Efterligning af dens Fløjten. Dersom Pirolen ikke røbede sig ved sin Fløjten og Snerren, kunde det blive meget vanskeligt at konstatere dens meget skjulte Tilværelse i de høje Bøges tætte Kroner. Af samme Grund er det næsten umuligt at afgøre, hvornaar de forsvinder om Efteraaret, da de, efter at Ungerne er udrugede, forholder sig tavse. Den seneste Dato, jeg har set dem, er den $^6/_8$; men dette maa absolut ikke tages som noget Bevis for, at de ikke kan træffes senere. Dog vil jeg formode, at de fleste forsvinder inden August Maanedes Udgang.

SILKEHALE, AMPELIS GARRULA. Den $^{15}/_{11}$ 1924 saa jeg 2 i Storskoven, hvilket er den eneste Gang, jeg har bemærket Arten her.

DIGESVALE, *HIRUNDO RIPARIA*. I Begyndelsen af Maj, i 1922 og 1923 henholdsvis den 6. og den 4., viser de første Digesvaler sig. De Steder, hvor man er sikrest paa at træffe dem, er Inddæmningen og Kysten af den inderste Del af Næraa Strand; over de dyrkede Marker og i Nærheden af Bygninger ses de saa godt som aldrig. Om Foraaret ses ikke særlig mange paa Godssets Grund, da her ikke findes nogen Grus- eller Sandgrav af den Slags, som er særlig yndet til Anlæg af Ynglepladser. Dog findes nogle Par ynglende her, dels i tilfældige Udgravninger i en Bakke eller Skrænt, dels i den Klint, hvori en af Einsidelsborgs Marker falder af ud imod Kattegat; men ingen af disse Steder er Antallet saa stort, at man kan tale om en Koloni. I Hullerne ud mod Kysten er Rederne udforede med solbleget Tang. I Omegnen findes adskillige, rigtige Grusgrave, som huser store Kolonier af Digesvaler, og naar Ungerne herfra er flyvefærdige, søger Svalerne i stort Tal til Inddæmningen, hvor man i August og langt hen i September kan se dem i hundredevis jagende efter Føde. I Slutningen af September forsvinder de.

BYSVALE, *HIRUNDO URBICA*, ankommer ligeledes i Begyndelsen af Maj; i 1923 blev saaledes den $\frac{6}{5}$ flere set ved Einsidelsborg; i 1924 var der den $\frac{10}{5}$ allerede mange, som muligvis var kommet den 8. eller den 9.; i 1925 blev den $\frac{5}{5}$ den første set, og den $\frac{11}{5}$ var Arten almindelig.

Paa Einsidelsborgs og Kørups Avlsbygninger findes meget store Kolonier af denne Svale. Paa de lange Staldbygninger sidder, skærmede af de solide Skifertage, Rede ved Rede i hundredevis, og i Sommertiden sværmer Svalerne som Bier omkring disse Bygninger. En stor Plage for Bysvalerne er Spurvene, som i stor Udstrækning bemægtiger sig Rederne til Brug for sig selv. De fleste Bysvaler yngler sikkert to Gange om Aaret, da man kan finde Æg i Rederne fra c. 1 Juni til ind i August. Inden September Maanedes Udgang har de fleste Bysvaler forladt Egnet.

FORSTUESVALE, *HIRUNDO RUSTICA*. Her, som vel de fleste Steder paa Landet, er denne Svale den talrigst forekommende, hvilket vel for en stor Del hænger sammen med, at den er saa lidt kræsen i Valget af sin Redeplads. Allerede midt i April kan enkelte Aar de første Forstuesvaler ses; men før c. 1 Maj er Arten ikke almindelig. Følgende Ankomsttider har jeg noteret:

I 1922 saa jeg den $^{15}/_4$ flere paa Vejen ud til Storskoven, men først den $^{2}/_5$ saas atter en enkelt; i 1923 blev den $^{21}/_4$ og den $^{23}/_4$ en enkelt set, og den $^{29}/_4$ var en Del kommet; i 1924 var den $^{27}/_4$ adskillige kommet; i 1925 saa jeg den $^{25}/_4$ to over Storskoven og den $^{29}/_4$ nogle paa forskellige Steder, og den $^{5}/_5$ var den almindelig. I Begyndelsen af Maj begynder Redebygningen og, som ovenfor nævnt, kan Rederne findes alle mulige Steder, saavel uden paa Husene som indendørs, dog helst det sidste. I Slutningen af Juli og Begyndelsen af August har de fleste Æg for anden Gang. 5 à 6 Æg er det normale; dog har jeg en enkelt Gang set 7 Æg i en Rede. I Slutningen af September forsvinder de fleste, men dog kan som Regel et Faatal træffes til langt hen i Oktober. I November har jeg aldrig set den her.

SPÆTMEJSE, *SITTA EUROPÆA*. I Haveskoven, hvor der findes et mindre Parti gammel Bøgeskov, træffes et à to ynglende Par. Reden har jeg aldrig fundet, men jeg har set Fuglene hele Aaret rundt og om Foraaret glædet mig over Hannernes friske, livsglade Parringsfløjt.

HEDELÆRKEN, *ALAUDA ARBOREA*. At jeg ikke har bemærket Hedelærken før 1924 maa skrives paa Ukendskabens Konto. Naar den har vist sig saa talrig paa Foraarsstræk i 1924 og 1925, som Tilfældet er, vil det være urimeligt at antage, at Trækket ikke i de foregaaende Aar skulde være gaaet over Godssets Grund i samme Udstrækning som i de to sidste. Desuden er jeg senere blevet klar over, at jeg ganske sikkert har fundet dens Rede med Æg i 1923.

Hedelærker paa Træk og Hedelærker paa Yngleplads er to vidt forskellige Ting. Naar de er paa Træk, fører de en meget ubemærket Tilværelse og lader kun en lille svag Kvidren høre, naar de færdes paa Jorden, og naar de flyver over, forraader de sig heller ikke ved nogen højlydt Sang, men udstøder kun et kort Kvidder, som nogenlunde kan gengives ved Stavelserne: »geli-de, gelid«. Træffer man derimod Hedelærker paa Yngleplads, toner en i Møde den skønneste, klokkerene Sang, som er saa jublende glad som faa af de Fuglerøster, jeg kender, og har man blot hørt den en Gang, glemmer man den aldrig. Første Gang, jeg bevidst traf Hedelærker her, var den $^{14}/_3$ 1924. En lille Flok paa 6—7 Stykker færdedes paa en Stubmark ved Ein-

sidelsborg. Jeg blev opmærksom paa Flokken ved, at jeg hørte deres Kvidren, som var mig ubekendt. Da jeg nærmede mig for at betragte dem, fløj de op og forsvandt, saa at jeg den Dag ikke blev helt klar over, hvilken Fugleart jeg havde for mig. Næste Gang, jeg mødte Arten, var den $17/3$, og den Dag fik jeg Arten bestemt. Om dette Møde melder Dagbogen følgende: »Da jeg passerede et Stykke Stubjord Syd for Agernæs By, hørte jeg fra nogle lærkeagtige Fugle, som løb paa Jorden, den samme Kvidren, som jeg hørte den $14/3$. Da jeg nærmede mig, fløj de op og slog sig atter ned paa en Græsmark i Nærheden. Her stod jeg længe og betragtede dem i Kikkert paa nært Hold og blev efterhaanden sikker paa, at det var Hedelærker. Der var 10—15 Stykker i Flokken, og de var meget tillidsfulde, saa jeg kunde nærme mig dem paa 15—20 Skridts Afstand. Deres Kvidren er meget karakteristisk; om egentlig Sang kan man ikke tale. De smaakvidrede, baade naar de løb omkring paa Jorden, og naar de fløj.« Efter saaledes at være blevet opmærksom paa Arten, hørte og saa jeg dem jævnlig i den følgende Tid; saaledes hørte jeg den $18/3$ en flyve kvidrende over; den $20/3$ saa jeg 11 paa en Vintersædsmark ved Agernæs By; den $25/3$ var der atter en ret stor Flok paa en anden Vintersædsmark, og den $16/4$ hørte jeg den sidste paa Træk flyve kvidrende over Storskoven paa Vej mod Nord. Saaledes forløb Foraarstrækket i 1924; men der ynglede ogsaa Hedelærker paa Godset i dette Aar, nemlig i Bederslev Dale.

Den $23/4$ var jeg taget derhen, og da jeg kom ud paa en stor aaben Plads i den østlige Del af Skoven, hvor der for et Par Aar siden var plantet Skovfyr, hørte jeg straks en Hedelærke, som svævede syngende over nævnte, aabne Plads. Den blev ved at holde sig over samme Sted, snart højt oppe, snart lavt nede, og satte sig ogsaa undertiden paa Jorden. Saa længe den var i Luften, lød dens herlige Sang. Den $27/4$ var jeg igen i Skoven og hørte den atter flyve syngende over samme Sted. En enkelt Gang satte den sig syngende i Toppen af en høj Gran. At Hedelærken i 1924 ynglede i Dalene, anser jeg for hævet over enhver Tvivl, selv om jeg ikke fandt Reden, og at den ogsaa har ynglet der i 1923, mener jeg sikkert. Den $20/7$ 1923 fandt jeg, ved at en lille, brungraa Fugl fløj op for Foden af mig, idet jeg passerede den samme aabne Plads, hvor Hedelærken sang i 1924, en Rede med Æg. Da jeg havde andet for den Dag, gav

jeg mig ikke Tid til at undersøge Reden nærmere; men ved at kaste et Blik paa Æggene opgjorde jeg med mig selv, at det var en Sanglærkerede, jeg havde for mig. Da jeg i 1924 konstaterede, at Hedelærken ganske sikkert ynglede paa nævnte Lokalitet, slog det mig, at denne Rede med de 4 Æg sikkert har tilhørt en Hedelærke. Ved nærmere Eftertanke blev jeg ogsaa klar over, at en Sanglærke sikkert ikke finder paa at ruge midt inde i en Skov.

I 1925 tror jeg ikke, den ynglede i Dalene. Jeg hørte i hvert Fald ingen synge; men den var meget almindelig paa Træk om Foraaret, hvorom følgende Data bærer Vidnesbyrd. Den $10/3$ saa jeg de to første Syd for Storskoven; den $11/3$, da det var 4 Graders Frost med Snebyger, løb en i Alléen op til Einsidelsborg og hakkede i Hestegødning; den $12/3$ var der stadig en i Alléen, og den $17/3$ fløj en fra Alléen op paa en Telefontraad, hvor den sad og smaakvidrede. Den $21/3$ hørte jeg en flyve kvidrende over Storskoven, og den $22/3$ fløj flere over sammesteds. Den $23/3$ løb 8—9 omkring paa en Stubmark og den $25/3$ var den almindelig overalt; jeg hørte nogle flyve baade over Dalene, Vestermosen og Storskoven. Den $29/3$ var Fuglen stadig almindelig; 3 fløj over Storskoven og i Skolekrogen — en Mark — sad en Flok paa c. 50. Den $30/3$ saas stadig mange overalt og ligeledes den $5/4$. Den $10/4$ saa jeg 6—7 paa Vintersæden i Dammarken, men den $11/4$ og den $12/4$ var der kun en sammesteds; endelig den $20/4$ hørte jeg en enkelt flyve kvidrende over Storskoven.

Om Efteraaret maa Hedelærkerne vælge en anden Rejserute. Selv har jeg ikke bemærket nogen her paa denne Aarstid, og Skovfoged Nielsen, som fra Foraarstrækket er fuldt fortrolig med deres Kvidren, har i 1925 kun hørt en ganske enkelt paa Agernæs Fælle den 20. Oktober.

LÆRKE, *ALAUDA ARVENSIS*. Aarets første svage Foraars-tegn er Lærkens Sang. Allerede i Slutningen af Januar eller i Begyndelsen af Februar kan man høre den, og selv om Vejret er nok saa surt og raat, synes man dog, at alt faar et mildere og venligere Anstrøg, saasnaart man hører Aarets første, glade Lærketrille. Lærken sang i 1923 første Gang den $27/1$, i 1924 den $1/2$ og i 1925 den $2/2$.

Inden for Godsets Grænser er Lærken en umaadelig talrig Fugl, ja maaske, naar alt kommer til alt, den talrigste af alle

Ynglefuglene. Den træffes ynglende overalt, paa Markerne, paa Inddæmningen og i særlig stort Tal paa Agernæs Fæled. Men foruden af Ynglefuglene gæstes Godset hvert Aar i Februar—Marts og i September—Oktober af utallige Lærker, som er paa Rejse til og fra de nordlige Ynglepladser. Reder med Æg findes hele Sommeren igennem, fra Begyndelsen af Maj til Slutningen af Juli; den yngler derfor sikkert to, om ikke tre Gange om Aaret. Det normale Antal Æg er 3; i den Mængde Reder, jeg har fundet her paa Godset, har jeg kun to Gange set 4 Æg i Reden.

Største Parten af Lærkerne forlader Egnen i November; men en Del forbliver her hele Vinteren og færdes i Flokke rundt om paa Stubmarkerne.

TOPLÆRKEN, *ALAUDA CRISTATA*, er en af de faa i denne Beretning omtalte Fugle, som jeg skal uden for Godsets Grænser for at træffe. I saa godt som alle Landsbyer og Stationsbyer her paa Nordfyn er den en meget almindelig Fugl, og jeg har det absolute Indtryk, at den i de fem Aar, jeg har kendt Egnen, har bredt sig meget, saaledes at det sikkert kun er et Tidsspørgsmaal, naar den vil holde sit Indtog i Agernæs By, hvor den kan finde samme gode Livsbetingelser som i alle Egnens øvrige Landsbyer. Den er en udpræget Standfugl, som man ser færdes paa Vejene gennem Byerne hele Aaret rundt.

STÆR, *STURNUS VULGARIS*. Ogsaa Stæretækkets Blænkere hører til de første Foraarsbedudere, som man kan vente at se omkring 1. Februar; men fra det Tidspunkt, da de første, som ofte fører en kummerlig Tilværelse, har vist sig, og indtil Hovedmængden er kommet, gaar der over en Maaned; først hen i Marts er, regner jeg, alle Godsets Ynglefugle ankommet. Følgende Data fra Foraarsstrækket har jeg noteret:

I 1923 blev den $\frac{6}{2}$ flere set paa Inddæmningen; derefter fulgte en Frostperiode, og først, da det den $\frac{27}{2}$ var blevet Tø, blev atter en Del set paa Inddæmningen; den $\frac{2}{3}$ var mange kommet. I 1924 var det efter Nytaar stræng Frost med et Par enkelte Dages Tøvejr; de første 6 Stære set blev den $\frac{21}{1}$ ved Krogsbølle Mejeri. Den $\frac{1}{2}$ blev en enkelt set paa Inddæmningen, men fra den $\frac{2}{2}$ var det atter stræng Vinter, og først den $\frac{20}{2}$ blev det Tø, og 2 blev set paa Inddæmningen. Den $\frac{3}{3}$ sang en ved Einsidelsborg og den $\frac{5}{3}$ tre sammesteds. Den $\frac{20}{3}$, da

det endnu stadig var Vintervejr, blev en ret stor Flok truffet ved Fælledgaarden. I 1925 blev 10—15 set paa Inddæmningen den $\frac{5}{2}$; den $\frac{13}{2}$ hørtes dens Sang ved Einsidelsborg, og den $\frac{15}{3}$ traf jeg en Del paa Inddæmningen.

I den første Tid om Foraaret færdes de i samlede Flokke, navnlig paa Inddæmningen; men efterhaanden, som det bliver til Alvor med Foraaret, fordeler Flokkene sig rundt om ved Ynglepladserne, og i Slutningen af April er de fuldt optagne af at bygge Rede. Stærereder kan findes alle Vegne, i Skovens hule Træer, baade højt oppe og lavt nede, under Husenes Tag-skæg, i Murhuller og i alle de Stærkasser, man vil slaa op. I første Uge af Maj er der Æg i saa godt som samtlige Reder. Jeg kender ingen anden Fugleart end Stæren, hvor samtlige ynglende Par har Æg paa saa nøjagtig samme Tid. Det meget almindelige Forhold, at man i Begyndelsen af Maj i Havegange eller Græsplæner finder »tabte« Stæreeg, er allerede berørt under Gravanden. Omtrent samme Dag, i Begyndelsen af Juni, forlader samtlige Stæreunger Rederne, og saa snart hvert Kuld er blevet lidt fortroligt med Vingernes Brug, slaar Familierne sig sammen til store Flokke, som søger hen, hvor der er noget at redde. Navnlig gaar det ud over Havens Bærfugter; men ogsaa til Storskoven, hvor Egebevoksningerne i Forsommeren ofte er afløvede af Vikler- og Maalerlarver, søger de hen og gør her udmærket Tjeneste ved at kaste sig over de Myriader af Larver, som findes i en saadan afløvet Bevoksning. I sidste Halvdel af Juli forsvinder en stor Del af Egnens Stære og viser sig ikke igen før i Slutningen af August. Resten af den Tid, de endnu opholder sig her, færdes de om Dagen i store Flokke omkring paa Markerne og paa Inddæmningen, ofte i Selskab med Viber og Brokfugle, sammen med hvilke Arter de kan danne tusindtallige Skarer. Inden Oktober Maanedes Udgang er de fleste forsvundet, medens forsinkede Flokke kan holde sig her til langt ind i November. Overvintrende Stære ses meget sjældent. Kun i den usædvanligt milde Vinter 1924—25 iagttog jeg fra den 26. til 29. December en lille Flok paa 3—4 Stykker, som opholdt sig paa Inddæmningen.

GÆRDESMUTTE, TROGLODYTES PARVULUS. Denne for-
nøjelige, lille Fugl er meget talrig i Skovene omkring Einsidels-
borg, medens den kun ses sparsomt i Dalene og Vestermosen.

Den forbliver her trofast hele Aaret rundt, byder tappert den strængeste Vinter Trods og er aldrig mere forknytt, end at den, naar blot Solen skinner, kan lade sin kvikke Sang høre, selv midt i Vinterens Hjerte. Jeg har det Indtryk, at en Del i April passerer Godsets Grund paa Træk mod andre Ynglesteder. Gærdesmuttens Rede findes meget almindeligt fra Midten af Maj til langt hen i Sommeren. Sikkert yngler de fleste to Gange om Aaret. Reden kan findes de mest forskellige Steder, selv om Grøftkanter og Rodkagen af omblæste Træer er de Steder, hvor den med Forkærlighed anbringes. De aller fleste Reder er byggede af Mos eller vissent Bregneløv, udforet med Fjer og Dun; men undertiden kan findes Reder af en anden Type. Tang er saaledes et ikke helt ukendt Redemateriale, og den ¹⁷/₆ 1925 fandt jeg mellem Vanrisene paa en Bøg en Rede, som var bygget udelukkende af friske Blade af Flitteraks, *Melica uniflora*, en Græsart, af hvilken hele Skovbunden omkring Redetræet var dækket. Gærdesmutton havde aabenbart selv plukket alle Græsstraaene, og Reden havde udvendig et meget forpjusket og langhaaret Udseende. Ogsaa paa anden Maade afveg denne Rede fra det almindelige, idet den slet ikke var udforet med Dun eller Fjer, og at dette heller ikke har været Hensigten fremgaar tydeligt af, at den indeholdt 2 Æg, da jeg fandt den. At Gærdesmutton foruden Ynglereden bygger Opholdsreder hele Aaret rundt, er jo en velkendt Sag; men angaaende disse Reder har jeg bemærket den Ejendommelighed, at der op i Bunden af dem ofte rager en Grenknast eller lignende fra Underlaget; denne lille Forhøjning benytter Fuglen, antager jeg, som Siddeplads om Natten.

TRÆLØBER, *CERTHIA FAMILIARIS*, var indtil Aaret 1925 en ret almindelig Fugl i Storskoven, hvor den navnlig var at træffe paa de gamle, forkrøblede Ege i Læbæltebevoksningen ud mod Kattegat. Dens karakteristiske Rede, bag løstsiddende Barkflager, har jeg fundet adskillige Gange, snart meget højt til Vejrs, snart helt nede ved Jorden. Selv om Træløberen er en stilfærdig Fugl, som gør sig meget lidt bemærket, kunde jeg i Foraaet 1925 dog ikke undgaa at lægge Mærke til, at den var helt forsvundet, og trods ihærdig Spejden hele Sommeren og Efteraaet igennem lykkedes det mig ikke at faa en eneste at se; den var og blev borte. Dette er den anden Fugleart, som

i 1925 helt har svigtet Godsets Grund, og lige saa lidt som for Pirolen kan jeg for denne Art give nogen plausibel Grund til Forklaring af Fænomenet.

Træløberen er Standfugl og yngler to Gange om Aaret. Allerede i Slutningen af April begynder den at bygge Rede, og morsomt er det at se et Par samle Redemateriale sammen; ofte kommer de slæbende med trøskede Træstumper, som er meget længere end dem selv.

JERNSPURV, *ACCENTOR MODULARIS*. Da denne Art jo saa øjensynlig foretrækker Naaleskov, er det intet Under, at den her paa Godset er talrigst i Dalene, selv om den ingenlunde hører til Sjældenhederne i de andre Skove. Største Delen af Aaret fører den en meget ubemærket Tilværelse, og man lægger egentlig kun rigtig Mærke til den i det tidlige Foraar, i Marts—April, i hvilken Periode Hannen flittigt lader sin lille, spinkle Sang høre fra Toppen af en ung Gran eller et andet op-højet Stade. Senere hen paa Aaret, i Yngletiden, hører man meget lidt til den. Foruden Ynglefuglene, hvoraf adskillige forbliver her hele Aaret, gæstes Godsets Skove ved Midten af April af mange gennemrejsende Jernspurve.

Reden, som kan findes baade i Maj, Juni og Juli, er med Forkærlighed anbragt i smaa, tætte Graner, men kan ogsaa findes i Tjørnehække, paa Træer med mange Vanris og lignende Steder. Æggenes Antal er 5 à 6; dog har jeg en enkelt Gang set 7 Æg i samme Rede. Et karakteristisk Forhold hos Jernspurven er, at den, saa længe Æggenes Antal ikke er fuldtalligt, ligesom Mejsjerne tildækker disse med Redemateriale — altid Mos —, saa at man ved at se ned i en Jernspurverede ofte kan være i Tvivl om, hvorvidt der er Æg i den eller ej.

MUSVIT, *PARUS MAJOR*, er i Skovene ved Einsidelsborg en meget talrig Fugl; derimod findes den kun sparsomt i Dalene og slet ikke i Vestermosen, hvilket ogsaa er Tilfældet med de andre Mejsarter.

I Nutidens Skove hersker der altid Bolignød for de i Huller byggende Fugle, hvorfor jeg Foraaret 1923 slog ialt 20 Mejskasser op i Storskoven og i Haveskoven. Disse Kasser blev om-gaaende taget i Brug, dels af denne Art, dels af de tre følgende; den $\frac{8}{6}$ 1923 var saaledes 7 beboede af Musvit, 8 af Blaamejse,

3 af Graamejse og 2 af Sortmejse, og senere hen paa Sommeren blev adskillige benyttet til Udrugning af et andet Kuld. Ved disse Kasser har jeg gjort forskellige Iagttagelser angaaende de ynglende Mejsesarter. I Slutningen af April begynder en Del Musvitter, Blaamejser og Sumpmejser at bygge Rede. Disse første Begyndere giver sig god Tid med Redebygningen, og indtræffer der, inden de har faaet Reden færdig, koldt og barskt Vejr, standses Virksomheden, som ikke fortsættes, førend Vejret atter bliver mildt. I Modsætning hertil har de Mejser, som først hen i Maj begynder at tænke paa at fæste Bo, anderledes travlt. Flere Gange har jeg hos Musvit og Blaamejse, men derimod ikke hos Graa- og Sortmejse, bemærket, hvorledes der den ene Dag kan ligge en enkelt, lille Klat Mos i en Kasse, men allerede en eller to Dage senere i samme Rede kan træffes Æg, som ligger direkte paa Kassens Bund, kun omgivne af en lav Vold af Redemateriale. Disse forsinkede Mejser, som aabenbart er blevet overrumplede af Æglægningen, bygger imidlertid videre paa Reden under hele Æglægningen, saaledes at de, naar Rugningen skal paabegyndes, har en Rede, der er lige saa solid og god som de andres. At Musvitten tildækker sine Æg med Redemateriale, saa længe Kuldet ikke er fuldtalligt, er en gammelkendt Historie; derimod har jeg ingen Steder set det anført for Blaamejsen og Graamejsen, hvor det dog efter min Erfaring er Tilfældet i lige saa stor Udstrækning. Adskillige Musvitter yngler to Gange om Aaret og har først Ungerne af andet Kuld flyvefærdige i Slutningen af Juli.

Musvitten er her lige talrig hele Aaret rundt, og nogen Forøgelse paa Grund af Træk om Efteraaret har jeg ikke bemærket.

BLAAMEJSE, *PARUS COERULEUS*, er ligeledes en meget almindelig Fugl i Storskoven og Haveskoven og kommer i Antal stærkt op imod Musvitten. I Dalene findes den ligesom foregaaende Art kun sparsomt.

Den bygger meget gerne i de ophængte Redekasser, og hvad jeg har skrevet om Musvittens Redebygning og Æglægning gælder ogsaa for Blaamejsen. De første begynder at bygge Rede i Slutningen af April, og adskillige Par ruger to Gange om Aaret. Æggenes Antal er altid noget større end hos Musvitten; 13—15 Æg i en Rede er ingen Sjældenhed. I den Tid, Hunnen ruger, benytter Hannen ogsaa Redekassen til Sovekammer. Ofte har

jeg efter Solnedgang taget Laaget af en Kasse og set, hvorledes Hunnen har ligget paa Æggene og Hannen siddet ved Siden af paa Kanten af Reden — et usædvanligt tiltalende Syn!

Blaamejsen er Standfugl og træffes i samme Antal hele Aaret rundt.

SORTMEJSEN, *PARUS ATER*. Medens Bederslev Dale er noget stedmoderligt behandlet med Hensyn til de andre Mejsers Forekomst, er denne Skov til Gengæld meget rigeligt forsynet med Sortmejsler, hvad jo forøvrigt er saare rimeligt, da denne Art i udpræget Grad som Yngleplads foretrækker Naaletræsbevoksninger. Ogsaa i Storskoven træffes enkelte Par, men kun i den nordvestlige Del, hvor der findes Naaletræer. I Dalene bygger den sin Rede i de mange raadne Granstød. I Storskoven har jeg kun fundet dens Rede i ophængte Kasser, som trolig bliver benyttede hvert Aar. Jeg har Indtryk af, at den er lidt senere paa Færde med sin Ynglen end de andre Mejsearter; før lidt hen i Maj har jeg ikke set dens Æg, hvis Antal aldrig overstiger 9, og mest almindelig er 8. Dens Rede afviger ogsaa noget fra den almindelige Mejsetype; den er nemlig altid bygget udelukkende af Mos, uden Indblanding af Dyrehaar, Uld og lignende, som baade Musvit, Blaa- og Sumpmejsse meget ynder at bruge. Reden er meget fast og dyb, og Sortmejsen dækker aldrig sine Æg med Redemateriale, selv om Kuldet ikke er fuldtalligt. Paa Reden ligger den lige saa fast som de andre Mejsler.

GRAAMEJSE, *PARUS PALUSTRIS*, er ogsaa almindelig nok baade i Skovene ved Einsidelsborg og delvis ogsaa i Dalene, hvor den benytter de samme Redepladser som Sortmejsen. Den gaar meget villigt i de ophængte Kasser. Ifølge min Erfaring er det den Mejsart, som begynder tidligst paa Redebygningen; allerede i første Halvdel af April er det ingen Sjældenhed at se den slæbe med Redemateriale. Jeg har aldrig set den lægge Æg, før Reden er fuldt færdig, hvorimod den tildækker sine Æg ligesom Musvit og Blaamejsse. Æggenes Antal er i Regelen 8 à 9, en sjælden Gang 10. Den er som de øvrige Mejsler lige talrig hele Aaret rundt.

TOPMEJSE, *PARUS CRISTATUS*. En Dag i Slutningen af April 1926 meddelte Skovfoged A. Nielsen mig, at han i Stor-

skoven mente at have fundet Reden af Topmejse. I en mindre Bøg, c. 1 $\frac{1}{2}$ m oppe, havde han i en raadden Grenknast fundet et øjensynligt nyhugget Redehul, i hvilket der var bygget en Mejserede, og ved Hjælp af A. Koefoeds Bog om Danmarks Ynglefugle var han kommet til det Resultat, at det maatte være en Topmejse, som havde udhugget Hullet. Han viste mig Reden, og der var ingen Tvivl om, at Hullet var nyhugget. Paa Jorden under Træet laa mange smaa Huggesplinter. Hullet gik lodret ned i en Dybde af c. 15 cm og videde sig i Bunden ud til et Redekammer af c. 8 cms Diameter, i hvilket fandtes en Rede af den sædvanlige Mejsetype, bygget af Uld og Dyrehaar. Hverken da Skovfogeden fandt Reden, eller da jeg saa den første Gang, var der nogen Fugl at opdage i Nærheden. Den 11. Maj passerede jeg, i Nærheden af ovennævnte Rede, et Parti bevokset med Lærk og Fyr, og her hørte jeg straks en Fuglerøst, som jeg ikke kendte. Der var øjensynlig to Fugle, som meget ivrigt brugte Mund. Ved Brug af Kikkert lykkedes det mig snart at faa Øje paa de paagældende Fugle, som straks afslørede sig som et Par Topmejser. De hoppede fra Gren til Gren, stadig udstødende deres Angstlyd, som svagt minder om Svenskens Stemme. Aarsagen til deres Vrede var en Natugle, som efter nogen Tids Forløb fløj ud fra en Fyr. Jeg var nu ikke længere i Tvivl om, at den omtalte Rede tilhørte dette Par Topmejser. Efter at have iagttaget Mejseparret i nogen Tid gik jeg hen til Redetræet, og ved at se ned i Hullet kunde jeg se, at Reden nu indeholdt 4 Æg. Næste Dag var jeg atter ved Reden, og nu laa den ene Topmejse paa Reden. Den laa meget rolig, uden at hvæse, som de andre Mejsarter plejer at gøre. Den anden Fugl var ikke at se i Nærheden. Desværre indtraadte Natten mellem den 16. og 17. Maj en Katastrofe, som ødelagde Reden. Nævnte Nat faldt der en meget stærk Regn, og da Redehullets Aabning vendte opad, er Regnvandet, som løb ned ad Stammen, trængt ned i Reden, og om Morgenens stod der c. 10 cm Vand over Æggene, og Reden var selvfølgelig forladt af Fuglene. Da Rugningen paa de 4 Æg først lige var paabegyndt, nærer jeg det Haab, at de smukke og ejendommelige, smaa Fugle maa have fundet sig et andet og mere beskyttet Redehul, hvor de har faaet Held til at yngle igen. Mig bekendt er dette første Gang, Topmejsen er truffet ynglende uden for Jylland, hvor Arten jo i de senere Aar har bredt sig stærkt.

HALEMEJSE, *ACREDULA CAUDATA*, er i Vinterhalvaaret ingen sjælden Fugl i Skovene. Den færdes da altid i Flokke paa 8—10—12 Individer, og det er en Fryd at iagttage disse smaa Akrobater; aldrig er de i Ro et Øjeblik, og ustandseligt lader de deres »knitrende« Stemme høre. Jeg har ladet mig fortælle, at der om Efteraaret skal gaa et betydeligt Træk af Halemejsler hen over Fyn, antagelig i østlig Retning. Mine Iagttagelser herfra kunde godt tyde paa noget saadant, idet Halemejsen som nævnt er almindelig her i Vinterhalvaaret, medens den som Ynglefugl kun forefindes meget sparsomt og maaske ikke engang hvert Aar. Med Sikkerhed har jeg kun konstateret den som ynglende her i 1924, da jeg fandt dens Rede to Gange; men baade i 1922 og 1923 har jeg set den en enkelt Gang i Yngletiden, medens jeg i 1925 slet ingen saa om Foraaret og Sommeren. I 1922 saa jeg 1 i Storskoven den $20/5$ og i 1923 et Par samme Sted den $28/4$.

Den $9/4$ 1924 iagttog jeg for første Gang i Storskoven et Par, som var ved at bygge Rede i en Grenkløft paa en Eg, c. 5 m oppe. Foruden at være det første Par Halemejsler, som jeg overhovedet har set bygge paa Reden, var dette Par ogsaa interessant derved, at den ene af Fuglene paa Kinderne havde tydeligt markerede, mørke Striber, som løb sammen i Nakken; den tilhørte derfor rimeligvis Racen *europæa*. Det var et meget tillokkende Syn at se de to smaa, flittige Fugle arbejde paa Reden; min Nærværelse paavirkede dem ikke i mindste Maade, saaledes at jeg kunde sidde lige ved Redetræet og iagttage dem. Den $9/4$ har jeg i Dagbogen noteret følgende: »Begge Fuglene arbejdede paa Reden; men tilsyneladende var det den »hvidhovedede«, som var den mest aktive. Fra Jorden saa Reden ud som en stor Bogfinkerede; der er altsaa langt igen, inden de er færdige. Saavidt jeg gennem Kikkert kunde se, bestod Reden af Lav, Mos og Spind, og jeg iagttog, hvorledes de med Næbbet flyttede om paa Redematerialet, idet det omtalte Spind blev trukket ud i lange Traade, saa at den klæbrige Substans, hvoraf et saadant Spind bestaar, kan klistre Lav- og Mosstykkerne sammen«. Den $13/4$ har jeg yderligere skrevet: »Reden er vokset betydelig i Højde, og begge Fuglene arbejdede flittigt paa den. Som Regel kommer de samtidig tilbage med Redemateriale, og medens den ene er nede i Reden, sidder den anden paa en Kvist i Nærheden, øjensynlig meget utaalmodig efter at komme

til. Den lader uafbrudt Stemmen høre. Varer det den for længe, flyver den helt ned til Redekanten og klamrer sig til Træets Side for øjeblikkelig at smutte ind i Reden, saasomt den første forsvinder. Naar de rigtig »baller« sig tilrette i Reden, ryster denne helt. Den $24/4$ var Reden færdig udvendig, og Parret var ved at udføre den med Fjer og Dun. Den $16/5$ indeholdt Reden 12 Æg, paa hvilke den »sorthovedede« rugede, ivrigt madet af den »hvidhovedede«. Hvert 8.—10. Minut kom den madende Fugl med Næbbet fuldt og fløj ned til Reden lige ved Indgangshullet, hvorpaa den rugende Mage stak hele Hovedet ud af Indgangshullet og tog imod Føden. Den 12. April iagttog jeg et andet Par typiske Halemejser, som byggede paa en Rede i Have-skoven. Reden var anbragt i en Ask og ligeledes c. 5 m. oppe. Dette Par havde Reden færdig den $28/4$. Indholdet undersøgte jeg ikke nærmere.

Efter at være bleven opmærksom paa, at Racen *europæa* fandtes her paa Egnen, iagttog jeg selvfølgelig nøje enhver Halemejsje, jeg kom i Nærheden af, og min Spejden blev belønnet den $26/1$ 1925. I Dalene saa jeg da en Flok paa 6—8 Stk., og alle de Fugle, jeg fik i Kikkerten, havde en tydelig, mørk Stribe paa Siden af Hovedet.

TORNSANGER, SYLVIA CINEREA. Denne Sanger er umaadelig almindelig paa Godset, og den forstaar at finde sig til Rette paa de mest forskelligartede Lokaliteter. Dens muntre Kvidren, som den saa ofte lader høre under Flugten, toner en i Møde fra Markernes Hegn, fra Lysninger i Skoven og fra Krattet i Skovudkanterne, for ikke at tale om Vestermosen, hvor den har et af sine kæreste Tilholdssteder.

Den kommer ret sent om Foraaret, ikke før noget hen i Maj; den første blev saaledes hørt: i 1923 den $6/5$, i 1924 den $18/5$ og i 1925 den $9/5$. De første Reder med Æg findes i Begyndelsen af Juni og er altid særdeles godt skjulte, mest almindeligt mellem Nælder, Hindbær eller i højt Græs og ofte nær ved Jorden; heller ikke sjældent ses de i lave Buske, saasom Tjørn, vild Rose og Slaaen eller i tæt Bøgekultur. Den yngler to Gange om Aaret; saaledes at man endnu langt hen i Juli kan finde Reder med friske Æg.

Enten er det almindeligt, at Tornsangeren bygger flere Reder, end den benytter, eller ogsaa er den meget følsom over for For-

styrrelse ved Reden. Kun ved en af disse Antagelser kan jeg nemlig forklare det Fænomen, at jeg Masser af Gange har fundet færdigbyggede Tornsangerreder, som aldrig er blevet belagt med Æg. Efter at jeg er blevet opmærksom herpaa; har jeg flere Gange, naar jeg har fundet en Rede, overhovedet ikke rørt ved denne eller bragt Forstyrrelse i dens Omgivelser; trods al Forsigtighed er dog mange af disse Reder ikke blevet belagt med Æg, medens det har været Tilfældet med andre af dem; jeg hælder derfor efterhaanden nærmest til den Anskuelse, at Tornsangeren virkelig bygger en eller flere Reder færdige foruden den, som benyttes til Yngleplads. Et noget lignende, men dog ikke saa udpræget Forhold findes baade hos Munk og Havesanger, som saa hyppigt bygger en eller flere saakaldte »Narre-reder«, der bestaar af en lille Samling Redemateriale, anbragt i Nærheden af det Sted, hvor den virkelige Rede findes.

GÆRDESANGER, *SYLVIA CURRUCA*, er langt fra saa talrig som foregaaende og holder sig mest til Haverne, selv om den ogsaa kan træffes ynglende i Skovene. Baade i Dalene og Storskoven har jeg fundet dens Rede, førstnævnte Sted i en tæt, ung Granbevoksning, sidstnævnte Sted i en Lærk ret højt oppe. En anden Gang har jeg i en lille Lund nær ved min Bolig fundet dens Rede i Toppen af en Gran 6—7 Alen fra Jorden; men det hører til Undtagelserne, at den bygger saa højt til Vejrs. Et af dens kæreste Ynglesteder er de klippede Tjørnehække omkring Haverne.

Den kommer i første Uge af Maj, og dens Sang hørtes for første Gang i 1923 den $\frac{5}{5}$, i 1924 den $\frac{5}{5}$ og i 1925 den $\frac{3}{5}$. Faa Dage efter at den første er hørt, er den almindelig overalt paa de sædvanlige Ynglesteder, og i sidste Halvdel af Maj har den for første Gang Æg, i Reglen 6. I Slutningen af Juni yngler den for anden Gang, og i August forlader den os. Den $\frac{19}{8}$ er seneste Dato, paa hvilken jeg har bemærket den.

MUNK, *SYLVIA ATRICAPILLA*, er uden Sammenligning den mindst hyppigt forekommende Sanger paa Godset. Den foretrækker saa absolut Løyskoven og navnlig de lidt lavtliggende, fugtige Partier af denne. Vil man derfor træffe de forholdsvis faa Par, som yngler her, skal man søge dem i Haveskovens

nordlige Del og i Storskoven langs Kanten af den store Mose. Ogsaa i Vestermosen findes enkelte ynglende.

De Ankomsttider, jeg har noteret for Munken, synes mig forbavsende sene; men muligvis hænger det sammen med, at de først ankommende Eksemplarer af en saa forholdsvis sparsomt forekommende Fugl let unddrager sig Opmærksomheden. 1923 blev den første, en Han, set den $5/5$, den $16/5$ blev en set i min Have og den $17/5$ optraadte den stadig sparsomt. I 1924 blev den første, en Hun, set i min Have den $13/5$, endelig i 1925 hørte jeg den første synge den $9/5$, og den $13/5$ var Arten fuldtalligt tilstede. Reden har jeg kun fundet faa Gange, tidligst den $23/5$ med 1 Æg, senest den $23/6$ med smaa Unger.

HAVESANGER, *SYLVIA HORTENSIS*, maa i Talrighed side-stilles med Tornsangeren; i alle Godsets Skove og Haver er den særdeles almindelig, og fra omkring Midten af Maj høres dens smukke Sang overalt, naar man færdes i Skovene. Den første kom, i 1923, den $6/5$; i 1924 hørtes den første Gang i Dalene den $18/5$, og i 1925, den $9/5$, sang den om Morgenens i Alléen. Reder med Æg findes sjældent før i Begyndelsen af Juni; den $31/5$ er saaledes den tidligste Dato, paa hvilken jeg har set Æg i en Rede. Derefter kan man hele Juni igennem finde Masser af dens Reder, hvorimod det hører til Sjældenhederne at se dens Æg i Juli.

GULBUG, *HYPOLAIS ICTERINUS*. Denne Sanger, som mange Steder regnes til de mere sparsomt forekommende, er her i Egnen usædvanligt talrig; i 1924 ynglede saaledes 6 Par i min Have. Selv om den mest holder til i Haverne, findes den dog ogsaa ret almindeligt i Skovene, navnlig hvor der findes Under-vækst af Hassel og Hyld.

Den kommer sent. Først c. 20. Maj melder den sin Ankomst ved sin herlige Sang, og kort efter gaar den i Gang med at bygge sin smukke, kunstfærdige Rede, som den i Regelen har færdig omkring den 1. Juni. I 1922 fandtes saaledes den $28/5$ en færdigbygget Rede i min Have, i 1923, den $2/6$, den første Rede med 2 Æg og den $7/6$ en færdigbygget Rede. Den bygger med Forkærlighed i Hyld og Hassel; men jeg har ogsaa set Reden anbragt i en Syrenbusk, paa en Sidegren af en større Bøg og i Spidsen af en nedhængende Gren paa et Pæretræ.

Æggenes Antal er saa godt som altid 5; kun en Gang har jeg set 6 i en Rede.

Den yngler kun en Gang om Aaret og forlader Landet i Slutningen af Juli eller Begyndelsen af August. I 1925 saa jeg den sidste Gang den 15. August.

KÆRSANGER, *ACROCEPHALUS PALUSTRIS*. I den skovbevoksede Del af Vestermosen er Kærsangeren Karakterfugl frem for nogen anden. Paa dette Sted, det eneste inden for mit Iagttagelsesomraade, yngler en Mængde Par, og fra c. 1. Juni høres dens vidunderlige Sang overalt fra de tætte Krat- og Rørtkninger. Foruden i Vestermosen kan man dog i Træktiden om Foraaret træffe enkelte syngende en Dag eller to paa andre Steder af Godset; i 1924, den $\frac{4}{6}$, hørtes saaledes nogle i Haveskoven, og den $\frac{12}{6}$ atter nogle i et Markhegn paa Einsidelsborg, endvidere i 1925, den $\frac{29}{5}$, en enkelt i Alléen op til Einsidelsborg. Denne Art er en fremragende Sanger, efter min Mening en af de bedste, vi har; men den er en stor Imitator. Med forbavsende Færdighed forstaar den at efterligne andre Fugles Sang og i flydende Foredrag indflette disse Lyde i sin egen Sang. En og samme Fugl har jeg i Løbet af kort Tid hørt efterligne Svalens, Musvittens, Bogfinkens og Stillitsens Stemme.

Den yngler to Gange, i første Halvdel af Juni og i Begyndelsen af Juli. Reden er som Regel ophængt mellem tørre Hindbær- eller Nældestængler, men kan ogsaa findes andetsteds, saaledes mellem lodret voksende Grene af en Pilebusk. Æggenes Antal er 5. Den tidligste Rede med Æg er fundet $\frac{12}{6}$ og den seneste $\frac{16}{7}$.

RØRSANGEREN, *ACROCEPHALUS ARUNDINACEUS*. Overalt, hvor der findes Bevoksninger af Tagrør, i Mergelgrave, langs Kysten af den inderste Del af Næraa Strand, i Mosen i Storskoven og i Vestermosen, er Rørsangeren en almindeligt ynglende Fugl. Den kommer midt i Maj, men først henved en Maaned senere begynder den at bygge Rede, da Tagrørbevoksningerne før den Tid ikke er høje nok til at afgive tilstrækkeligt Skjul for Reden. Selv om det er Hovedregelen, at Reden findes anbragt mellem Rørstænglerne ude over det aabne Vand, er det dog ingen Sjældenhed at finde Reder byggede i Vidiebuske og lignende Steder, endog ret langt fra Vandet. Almindeligt indeholder Reden 4 Æg, men 5 kan ogsaa forekomme.

SIVSANGER, *ACROCEPHALUS PHRAGMITIS*, overgaar i Individantal langt de to foregaaende Arter. I den Del af Vester-mosen, som ikke er skovbevokset, findes den talrigst; men ogsaa i Mosen i Dalene, i Mosen i Storskoven og paa visse Dele af Inddæmningen, hvor der findes store Græstuer, er den meget almindelig. Den kommer lidt tidligere end Rørsangeren, og da den ikke behøver at vente paa, at Vegetationen skal naa en vis Højde, gaar den ret hurtigt i Gang med at bygge sin Rede, som altid findes ganske fortrinligt skjult. De fleste yngler sikkert to Gange om Aaret, og den forbliver her længere end nogen af de andre Kærsangerarter. I 1925 saa jeg endnu nogle den 28. August.

LØVSANGER, *PHYLLOPSEUSTES TROCHILUS*. Ingen Sanger er inden for mit Iagttagelsesomraade saa talrig som Løvsangeren; fra c. 1. Maj høres overalt dens spinkle, men dog saa hyggelige og sommerglade Sang. Den finder sig lige saa godt tilpas blandt Mosens Vidiebuske og Løvskovenes Lystræbevoksninger og unge Kulturer som i Naaleskovens gamle, lysstillede Granbevoksninger og unge endnu ikke sluttede Kulturer.

De første kommer allerede i April, men først et Par Dage ind i Maj er den rigtig talrig, og Skoven kan paa den Tid være myldrende fuld af Løvsangere, hvoraf en stor Del er paa Vej længere mod Nord. Følgende Ankomsttider har jeg noteret. I 1922, den $^{30}/_4$, sang den almindelig i Skovene; i 1923, den $^{28}/_4$, hørtes dens Sang første Gang, og den $^{3}/_5$ var der kommet mange; i 1924 blev den $^{2}/_5$ en enkelt set, og den $^{3}/_5$ var mange kommet; i 1925, den $^{18}/_4$, i herligt mildt Foraarsvejr sang en enkelt livligt i Storskoven; men derpaa hørtes ingen før den $^{27}/_4$, da den var almindelig ligesom den $^{6}/_5$, da Skoven var fuld af Løvsangere. En Uges Tid hen i Maj er de trækkende Skarer forsvundet, og Ynglefuglene begynder at se sig om efter en Redeplads. I sidste Halvdel af Maj og i Begyndelsen af Juni kan man finde Reder med Æg, hvis Antal i Reglen er 6, men ikke sjældent 7. Reden er næsten altid anbragt paa Jorden og særdeles godt skjult. Den vilde være meget vanskelig at finde, dersom de gamle ikke forraadte den ved at udstøde deres Angstlyd »hy—id, hy—id«, naar man kommer i Nærheden. Den rugende Fugl er meget villig til at gaa paa Reden, selv om man opholder sig i dennes umiddelbare Nærhed.

Ved Gennemlæsning af det foregaaende vil man have be-

mærket, at jeg for de hidtil omtalte Sangere slet ikke har omtalt disses Efteraarstræk og heller ikke for de flestes Vedkommende har talt om gennemtrækkende Fugle om Foraaret. Grunden hertil maa simpelt hen søges i, at her af de fleste Sangfugle og dermed nærbeslægtede Arter saa godt som ikke findes andet Træk end af de paa Godset rugende Fugle. Navnlig om Efteraaret er det forbavsende faa Sangfugle, som fra Nord lægger Trækket hen over Godsets Grund; Trækruten maa aabenbart falde Øst eller Vest herfor. En af de faa Sangfugle, som om Efteraaret kan træffes nogenlunde hyppigt paa Træk, er Løvsangeren. Fra sidst i Juli og hele August igennem kan man ikke alene i Skovene, men ogsaa i Markhegn og i Vejtræernes Kroner se mange smutte omkring, syngende deres lille Efteraarssang, som er endnu svagere end Foraarsangen. Endnu et Stykke ind i September kan enkelte træffes.

GRANSANGER, *PHYLLOPSEUSTES RUFUS*, har jeg kun en Gang truffet inden for mit Jagttagelsesomraade, nemlig den ¹³/₄ 1926. Det var herligt, mildt Foraarsvejr, og i nogle unge Ege i Storskoven sad en enlig Fugl og sang.

GRØN LØVSANGER, *PHYLLOPSEUSTES SIBILATRIX*. Fra de første 3 Aar, jeg har opholdt mig her paa Godset, har jeg kun en Notits om denne Fugl, nemlig for 22. Maj 1922, da jeg hørte en enkelt synge i Storskoven. I det Tidsrum er det ganske sikkert, at ingen har ynglet inden for mit Jagttagelsesomraade; dens Sang er saa iørefaldende og karakteristisk, og Fuglen lader den høre saa flittigt, at man ikke kan undgaa at bemærke den. 1924 bragte Forandring i dette Forhold; den ²⁷/₅ hørte jeg den synge livligt baade i Dalene og Storskoven, i den følgende Tid kunde jeg daglig træffe 3 syngende Hanner i Storskoven, og den ²⁷/₆ fandt jeg det ene Pars Rede med spæde Unger. I 1925 optraadte Arten almindelig baade paa Træk og som ynglende. Første Gang hørte jeg den synge den ⁴/₅ i Storskoven; den ⁷/₅ var der mange, og den ⁹/₅ hørte jeg den ogsaa i Dalene. Dette Aar var der i Storskoven og Haveskoven mindst en halv Snes ynglende Par og desuden nogle ynglende Par i Dalene. En nybygget Rede, endnu uden Æg, blev fundet den ²⁸/₅ og en anden med spæde Unger den ¹²/₆.

I Modsætning til den Almindelige Løvsanger opslaar den Grønne Løvsanger helst sine Pauluner i den sluttede Bøgeskov;

selv om jeg ogsaa har set den holde til i Egebevoksninger og i Blandingsskov af Birk og Ask, hvor Bunden er dækket af højt Græs og forskellige Buske. Den er i Yngletiden forbavsende stationær; Dag efter Dag kan man træffe den syngende Han bogstavelig talt i det samme Træ i Redens umiddelbare Nærhed, og dens Aktionsradius i den Periode, den synger for sin rugende Mage, overstiger næppe 30 m. Reden, som findes paa Jorden, er gerne bygget ind i en Tot vissent Græs og er vanskelig at opdage; den forraades dog ligesom hos foregaaende Art af de gamle Fugles Angstraab, og Fuglene gaar villigt til Reden, selv om Iagttageren staar ganske aabenlyst i Nærheden.

FUGLEKONGE, *REGULUS CRISTATUS*, er i Bederslev Dale en almindelig Fugl hele Aaret rundt, men endnu er det ikke lykkedes mig at finde dens Rede. I Storskoven, navnlig i Naaletræspartierne, er den almindelig om Vinteren. Den kommer i Oktober og forsvinder i April, paa hvilket Tidspunkt et betydeligt Træk passerer over Godset.

ENGPIBER, *ANTHUS PRATENSIS*. Inddæmningen og Ager-næs Fæled er ret et Terræn efter Engpiberens Smag, og her findes den ogsaa ynglende i stor Mængde. Allerede i Marts begynder Foraarstrækket, som varer til langt hen i April, ja undertiden kan endnu i de første Dage af Maj ses trækkende Skarer. I 1923 blev den $\frac{4}{3}$ de første 3 set paa Ager-næs Fæled, og den $\frac{14}{4}$ var der kommet et stort Træk; Fælleden vrимlede den Dag af denne Fugl. I 1924 var der den $\frac{30}{3}$ kommet nogle; den $\frac{19}{4}$ blev der paa Fælleden set en Del, og Natten til den $\frac{5}{5}$ maatte der være kommet et vældigt Træk. Paa en Pløjemark ved Ager-næsgaarden opholdt sig en mægtig Flok og paa Fælleden en lignende. I 1925 blev den $\frac{1}{3}$ enkelte set paa Inddæmningen; den $\frac{8}{3}$ var der kommet en Del, og den $\frac{9}{4}$ saas stadig en Del paa Træk. Fra Begyndelsen af Maj til hen i Juli kan man finde dens Rede.

I September—Oktober viser Arten sig atter meget talrig paa Tilbagetræk, og paa de fugtigste Partier af Inddæmningen kan der i denne Periode være en utrolig Mængde. I Slutningen af Oktober forsvinder de fleste; men selv i den strengeste Vinter forbliver enkelte Individier her.

SKÆRPIBER, *ANTHUS AQUATICUS*. Om Foraaret gaar et meget betydeligt Træk hen over Godsets Grund, medens Trækket

om Efteraaret kun er sparsomt. Foraarstrækket begynder midt i Marts og varer c. en Maaned; dog kan enkelte Aar trækkende Skærpibere endnu ses saa sent som 1. Maj. I 1924 formede Foraarstrækket sig paa følgende Maade. Den $11/3$, da Vejret stadig var meget vinterligt med indtil 5° Frost om Natten, og hele Landskabet var hvidt af Sne, opholdt nogle faa Skærpibere sig i den opskyllede Tang ved Flyvesandet. Den $5/4$, den første rigtige Foraarsdag uden Nattefrost, var der paa de fugtigste Steder af Inddæmningen og Fælleden en Mængde, medens der i den sidste Tid kun havde været enkelte. Den $6/4$ gik en mindre Flok paa en Pløjemark ved Einsidelsborg og søgte Føde sammen med nogle Hvide Vipstjerter. Den $17/4$ var der stadig en Del saavel paa Inddæmningen som omkring paa Markerne, hvor der var fugtigt. Den $27/4$ var her stadig temmelig mange. Den $1/5$ iagttog jeg om Eftermiddagen en Flok paa 25—30, som opholdt sig ved Vejen over »Enghaven« og ofte satte sig i Vejtræerne.

Skærpiberen kan jo i Udseende have en Del Lighed med Engpiberen, men den er slankere i Bygning og fører sig i det Hele paa en Maade, som minder mere om Vipstjerten end om Engpiberen.

Om Efteraaret kan i September—Oktober nogle træffes paa Inddæmningen, men langt fra saa mange som om Foraaret. Enkelte Individuer overvintrer undertiden og opholder sig ved Stranden, hvor de søger Næring i den opskyllede Tang.

SKOVPIBER, *ANTHUS ARBOREUS*. Baade i Storskoven og i Dalene yngler den ret almindeligt paa aabne Pladser og i lys-huggede Bevoksninger. Den kom i 1923 den $3/5$ og i 1925 den $28/4$. Foruden Ynglefuglene træffes i første Halvdel af Maj paa Træk nogle, som gerne holder sammen i Smaaflukke paa indtil en halv Snes Stykker. Dens Rede har jeg kun fundet en enkelt Gang, den $2/6$ 1922, men jeg kender heller ikke mange Fuglearter, som forstaar at skjule Reden saa godt som Skovpiberen. Noget Efteraarstræk har jeg ikke bemærket.

GUL VIPSTJERT, *MOTACILLA FLAVA*. Naar man ser Inddæmningens vidtstrakte Engflader, skulde man antage, at den Gule Vipstjert var en meget almindelig Ynglefugl her paa Godset. Det er imidlertid slet ikke Tilfældet, ihvorvel der ganske vist

yngher en Del Par her. De første viser sin omkring den 1. Maj; i 1922, den $\frac{8}{5}$, optraadte saaledes den første paa Agernæsgaardens Mark; i 1923, den $\frac{23}{4}$, blev de første 2 Hanner set paa Inddæmningen; i 1924, den $\frac{4}{5}$, var de første kommet, og i 1925, den $\frac{28}{4}$, blev den første set paa Fælledgaarden. Paa Inddæmningen yngler de fleste; men ogsaa paa Agerjordens Græs- og Kornmarker kan enkelte Par findes. I August foregaar Tilbage-trækket, og enkelte Dage kan ses adskillige, dels paa Engene, dels paa Markerne. Den $\frac{22}{8}$ 1925 overraskede jeg om Aftenen en Flok, som havde valgt sit Nattekvarter i Rørbræmmen omkring en Mergelgrav.

Det er umaadelig sjældent, man hører en Gul Vipstjert synge. Jeg har kun oplevet det en Gang, nemlig den $\frac{12}{7}$ 1924, da jeg længe stod og iagttog en syngende Han. Sangen, som bestod af tre korte, enslydende Strofer, efterfulgte af en lang »sit, sit, sit, sīe« mindede meget om Engpiberens, og den blev foredraget paa samme Maade som hos denne, dels fra Toppen af en Hegns-pæl, dels under Flugten, idet Fuglen med opløftede Vinger og Hale dalede syngende ned til sit udvalgte Stade.

Racen *Motacilla flava borealis* har jeg kun truffet en Gang, nemlig $\frac{1}{5}$ 1924, da to Hanner fulgte en Plovmand paa en af Einsidelsborgs Marker. De var meget tillidsfulde og lod sig komme ganske nær. Den ene havde fuldstændig sort Hoved, medens den anden havde mørkegraa Isse og sorte Kinder. Ingen af Fuglene havde Antydning af Øjestrife.

HVID VIPSTJERT, *MOTACILLA ALBA*. Enhver Jæger spejder om Foraaret efter den første Vipstjert. Naar den kommer, ved han, at Snepetrækket er paa sit højeste, og saa maa han afsted, selv om han har nok saa meget at gøre. Her til Godset kommer den gerne de første Dage i April. I 1922 blev, den $\frac{8}{4}$, de 2 første set over Storskoven; i 1923, den $\frac{22}{3}$, blev 1 set ved Agernæs Gadekær; i 1924, den $\frac{6}{4}$, var der en lille Flok i Langeløkken; i 1925, den $\frac{4}{4}$, viste den første sig ved Skovfogedstedet i Storskoven, den $\frac{5}{4}$ blev der set to Par, og den $\frac{7}{4}$ var den almindelig overalt.

Kort Tid efter at den er kommet, indfinder den sig ved Redeplasserne, mod hvilke den er meget trofast. De fleste yngler i Nærheden af menneskelige Boliger, hvor Reden kan anbringes i et Murhul, paa Rygningen af et Straatag eller mange andre

Steder; en Del yngler dog ogsaa i den Brink, i hvilken Storskoven falder af imod Kattegat. Her fandt jeg paa en Dag 6 Reder paa en Strækning af et Par Hundrede Meter.

Allerede i Slutningen af April begynder den at bygge Reden til det første Kuld, som den har flyvefærdigt i Juni, hvorpaa den straks gaar i Gang med at bygge en ny Rede til det andet Kuld, som er udruget omkring Midten af Juli.

Efter at Børnevævlet er overstaaet, forbliver den Hvide Vipstjert her endnu en rum Tid. Først i Slutningen af September forlader den Eggen, og endnu saa sent som den 18. Oktober kan enkelte Efternølere træffes.

VINDROSSEL, *TURDUS ILIACUS*. I milde Vintre kan nogle overvintre her; saaledes traf jeg den ²³/₁₂ 1924 nogle i Einsidelsborg Park, men normalt ses den først paa Foraarsstræk i Marts—April og kan da enkelte Dage optræde særdeles talrigt. For de enkelte Aar har jeg optegnet følgende om Foraarsstrækket. 1923, ²³/₃: I Nat er der kommet et betydeligt Træk; en stor Flok opholdt sig i Morges i Alléen op til Einsidelsborg; ¹⁰/₄: I Dag mange, dels i Storskoven, dels i Alléen op til Einsidelsborg; 1924, ⁶/₄: I Dag saas nogle faa i Storskoven; ¹⁷/₄ var der i Lunden ved min Bolig en Del, og ¹⁹/₄ sammesteds en stor Mængde Vindrosler og Kvækere; ²⁷/₄: I disse Dage ses mægtige Flokke af Drosler, baade Vindrosler og Sangdrosler; 1925, ³⁰/₃: I Nat er det første Træk kommet; en Del opholdt sig i Morges i Alléen op til Einsidelsborg; ³¹/₃: Stadig ses en Del paa Træk.

Vindroslen er i Træktiden en meget selskabelig Fugl, som holder sammen i store Flokke. Det er en Fryd for Øret at høre paa en Flok, som en mild Foraarsdag hen under Aften har slaaet sig ned i Toppen af Skovens højeste Bøge og herfra giver deres mangestemmige Koncert til Bedste.

Om Efteraaret ses Vindroslen kun sparsomt paa Træk i Oktober—November.

SANGDROSSEL, *TURDUS MUSICUS*, er som Ynglefugl almindelig, navnlig i Dalene, hvor de mange, unge Granbevoksninger særlig egner sig til Redeplads for den. I Slutningen af Marts, i 1923 den 20., i 1924 den 27., og i 1925 den 25., kommer de første og lader straks deres herlige Sang lyde. Foruden af Ynglefuglene gæstes Godset om Foraaret af en stor Mængde træk-

kende Skarer, som er paa Vej mod Nord; disse kan ses til helt hen i Maj, paa en Tid da Ynglefuglene, som sikkert er de først ankommende, er i fuld Gang med Redebygningen. De fleste Drosler yngler sikkert to Gange om Aaret. De første Reder findes allerede i Slutningen af April, men langt hen i Juni kan endnu ses Reder med Æg.

Om Efteraaret er Trækket meget sparsomt i Forhold til Foraarstrækket, selv om der enkelte Dage kan ses adskillige. Oktober er den Maaned, hvori Trækket foregaar, men endnu saa sent som den 8. November kan enkelte træffes.

MISTELDROSSEL, *TURDUS VISCIVORUS*, ses hvert Foraar paa Træk, men kun i ringe Antal i Forhold til de andre Drosselarter; mere end 5—6 i en Flok træffes aldrig. I første Halvdel af April kommer de første, i 1924 den 13. og i 1925 den 8., og derefter kan den træffes Maaneden ud. Den ⁵/₅ er den seneste Dato, paa hvilken jeg har set den om Foraaret. Vil man iagttage Misteldrosler paa Træk, skal man ikke søge dem inde i Skoven. De holder altid til i Skovbrynene ud mod Græs- og Vintersædsmarker, paa hvilke de færdes den meste Tid af Dagen for at søge Føde. Alle Drosselarter er jo ret sky Fugle; men Misteldroslen bærer ubetinget Prisen som den mest forsigtige; at komme en Flok nærmere end 100 m. er næsten umuligt. Medens de andre Drosselarter saa godt som altid lader Stemmen høre, naar de skræmmes op, og naar de flyver i Flok, forholder Misteldroslen sig altid fuldstændig tavs. Jeg har overhovedet aldrig hørt den give Lyd fra sig. Om Efteraaret ses den meget sjældent; kun en Gang er den bemærket med Sikkerhed, nemlig den ²⁹/₉ 1925; 2 blev den Dag set i Storskoven.

SJAGGER, *TURDUS PILARIS*. Af de trækkende Drosselarter er denne den eneste, som ogsaa ses nogenlunde talrigt paa Efteraarstrækket, og desuden er det ret almindeligt, at en Del overvintrer her, selv om det ikke sker hvert Aar. Hvad Overvintringen angaar, har jeg ikke Indtryk af, at Vejrliget har nogen Indflydelse. Selv i den strengeste Vinter med Sne og Is kan her ses Flokke, medens man til Gengæld i en mild Vinter slet ingen ser. Naar her overvintrer Flokke af Sjaggere, kan det være ret vanskeligt at fastslaa, naar Foraarstrækket begynder, men jeg har den Opfattelse, at det begynder ret sent, først et

godt Stykke hen i April; i hvert Fald er Sjaggeren den Drosselart, som kan træffes senest paa Træk om Foraaret, hvilket vil fremgaa af følgende Optegnelser om dem, der blev set sidst hvert Foraar. I 1922, den $\frac{3}{5}$, var der en Del paa en Græsmark Syd for min Bolig; i 1923 saa jeg, den $\frac{4}{5}$, mange i nogle Popler paa Inddæmningen, den $\frac{28}{5}$, 2 i Storskovens østlige Skovbryn og, den $\frac{4}{6}$, 1 i et Pilekrat paa Inddæmningen. I 1924 traf jeg, den $\frac{6}{5}$, 40—50 i Alléen op til Einsidelsborg og i 1925, den $\frac{8}{5}$, saa jeg 1 i Storskoven. Om Efteraaret finder Trækket Sted fra Begyndelsen af Oktober til langt ind i November.

For at give et Indtryk af Sjaggerens Optræden hidsætter jeg Optegnelserne fra Aar 1925: $\frac{8}{1}$ hørte jeg den i Fruerlundens; $\frac{28}{2}$ var der i Alléen 1 enkelt; $\frac{17}{3}$ opholdt 4 sig i Alleen; $\frac{12}{4}$ saas en Del i Storskoven; $\frac{14}{4}$ sad 2 i Dammarken; $\frac{18}{4}$ traf jeg 10 Stk.; $\frac{4}{5}$ saa jeg hen under Aften en stor Flok i Storskoven; $\frac{8}{5}$ saa jeg en enkelt i Storskoven; $\frac{18}{9}$ fløj en Flok paa 6—8 over min Bolig; $\frac{20}{10}$: i den sidste Tid er enkelte set paa Træk; i Dag var der mange i Storskoven; $\frac{30}{10}$: i denne Tid er der en stor Mængde paa Træk; $\frac{12}{11}$: i bageste »Kirkemark« var der en Flok paa 30—40 Stk.; $\frac{12}{12}$: i Storskovens østlige Udkant opholdt sig en Flok paa ca. 25 Stk. I Træktiden ses Sjaggeren lige saa ofte paa Markerne og Inddæmningen som i Skovene.

RINGDROSSEL, *TURDUS TORQVATUS*, efter min Mening den smukkeste af alle Drosselarterne, besøger Godset meget regelmæssigt hvert Foraar. Nogle Dage efter Midten af April ses de første, spredte Forløbere for Trækket, og faa Dage senere har vi Hovedstyrken, som normalt forbliver her til lidt hen i Maj for saa en Dag pludselig at forsvinde. For de enkelte Aar har jeg noteret følgende Data for Trækket: 1922, den $\frac{25}{4}$, saa jeg den første i Horsehaven; den $\frac{30}{4}$ var der i Tørvegyden 10—15; den $\frac{3}{5}$, $\frac{7}{5}$ og $\frac{15}{5}$ saas den stadig i Tørvegyden. I 1923, den $\frac{19}{4}$, iagttoges 1 i Vestermosen, den $\frac{28}{4}$ 2 paa Vejen til Fælleddaarden og den $\frac{3}{5}$ en Del i Tørvegyden. I 1924, den $\frac{19}{4}$, blev 1 set i Storskoven; den $\frac{24}{4}$ var der nogle i Tørvegyden og den $\frac{26}{4}$ mange sammesteds; den $\frac{3}{5}$ var der kun faa, men den $\frac{5}{5}$ atter mange og den $\frac{7}{5}$ ca. 50 Stk. i Tørvegyden. I 1925 blev $\frac{15}{4}$ 2 set paa Vejen til Fælleddaarden og den $\frac{25}{4}$ 6 sammesteds; den $\frac{28}{4}$ begyndte Fuglen at blive almindelig; den $\frac{1}{5}$ var der adskillige, den $\frac{3}{5}$ nogle i Tørvegyden og den $\frac{4}{5}$ mange sammesteds.

»Tørvegyden«, som stadig nævnes i disse Notitser, er Navnet paa den Vej, som fører fra Einsidelsborg til Storskoven, og under de klippede Tjørnehække, som hegner begge Sider af denne Vej, søger man aldrig Ringdroslen forgæves i Træktiden. Paa gode Trækdage kan man, ved at passere denne Vej, jage over 50 Ringdrosler ud fra Tjørnehækkenes skærmende Skjul. Som de fleste andre Drosselarter lader den ogsaa sit Varselskrig høre, naar den skræmmes op.

Om Efteraaret har jeg aldrig bemærket nogen Ringdrossel her paa Godset.

SOLSORT, *TURDUS MERULA*. Sommer og Vinter, Efteraar og Foraar er Solsorten lige almindelig og umaadelig talrig inden for Godsets Grænser, saavel i Skovene som i Haverne. Allerede ved den første Antydning af Foraar, tidligst den $^{12}/_2$, begynder den at øve sig paa sin herlige Sang, som først efter længere Tids Forløb har naaet den rette Dybde og Fylde. Solsortens Rede med Æg kan findes lige fra Begyndelsen af April til Slutningen af Juli, saa det er ikke usandsynligt, at i hvert Fald nogle Par yngler 3 Gange om Aaret. Rederne findes paa mange forskellige Steder, i Buske og Træer og baade Løv- og Naaetræer, paa Bjælker og i Huller paa Husene, i hule Træer eller umiddelbart paa Jorden. Æggenes Antal er som Regel 5, undtagelsesvis 6.

Det kan ikke skjules, at Solsorten i Bærtiden gør megen Skade i Haverne; ved sit muntre Væsen og sin herlige Sang er den dog en Fugl, som man nødig vil undvære i sin Have.

STENPIKKER, DIGESMUTTE, *SAXICOLA OENANTHE*. I tidligere Tid var adskillige af Markerne paa Kørup omgivne af Stengærder, hvori Digesmutterne holdt til; disse Gærder er nu nedbrudte, og Digesmutten er derfor forsvundet som Ynglefugl inden for Godsets Grænser. Sidste Gang, den ynglede her, var i 1922. Den sidste Rest af et Stengærde var stablet op i et Hjørne af Kørups Mark, og i denne Bunke fandt jeg den $^{5}/_6$ en Rede med Unger. I umiddelbar Nærhed af Reden stod hver Dag flere Folk og slog Skærver; men det hindrede ikke i mindste Maade Digesmutteparret i at made deres Unger. I samme Stenbunke havde et Par Hvide Vipstjerter ogsaa Rede, og saa snart Vipstjerterne kom inden for Digesmutternes Omraade, blev de hidsigt forfulgt, medens det modsatte aldrig skete. Uden for

Godsets Grændser, i den nærmeste Omegn, yngler hvert Aar i Stenbunker og Stengærder enkelte Par, men nogen særlig almindelig Ynglefugl er den ikke i Egnen.

Ikke desto mindre gæstes Godset hvert Aar, baade Foraar og Efteraar, af en Del Digesmutter; men det er trækkende Fugle, som slaar sig ned nogle Dage paa deres Vej til og fra Ynglepladserne længere mod Nord. Fra de forskellige Aars Foraarstræk har jeg noteret følgende Data: I 1922, den $^{18}/_4$, blev den første set ved Dalene; i 1923 traf jeg den $^{11}/_4$ en Del paa en sandet Mark paa Fælleddaarden; den $^6/_5$ var der stadig en Del paa Træk, og Natten til den $^{17}/_5$ kom der et nyt Træk; mange blev set paa Fælleddaardens Marker. I 1924 blev den første set den $^{19}/_4$; den $^{27}/_4$ saas en Del ved Fælleddaarden; den $^7/_5$ var der et enkelt Par paa Vejen til Einsidelsborg, og den $^{13}/_5$ saas endnu nogle paa Træk. Naar de raster om Foraaret, slaar de sig gerne ned paa de mest sandede Marker eller mellem Strandkantens Sten.

Efteraarstrækket er ikke nær saa talrigt som Foraarstrækket; men en Del ses dog rundt om paa Markerne fra Begyndelsen af August til hen i September. Efter $^{11}/_9$ har jeg ikke bemærket den.

BYNKEFUGL, *PRATICOLA RUBETRA*, er paa Inddæmningen og i den ubevoksede Del af Vestermosen en ret almindelig Ynglefugl; her kan man Sommeren igennem træffe den og høre Hanuens lidt ensformige Sang fra Toppen af en enligt staaende Tidsel, fra en Hegnstraad eller fra Vejenes Telefontraade. De første Bynkefugle viser sig omkring den $^1/_5$, og i Løbet af en Uges Tid kan her være en stor Mængde, hvoraf de fleste skal videre mod Nord. I 1922 var der i Dagene omkring den $^{15}/_5$ en Masse paa Træk; 1923 var der i Natten til den $^5/_5$ kommet en Mængde, og den $^6/_5$ blev en kolossal Masse set; i 1924 blev de første set paa Vejen til Einsidelsborg den $^{29}/_4$, og endnu den $^7/_5$ blev nogle set; i 1925 blev den $^1/_5$ de første set; den $^6/_5$ var der adskillige, og den $^8/_5$ og den $^9/_5$ var den almindelig overalt. Noget Efteraarstræk har jeg ikke bemærket for denne Arts Vedkommende.

RØDSTJERT, *RUTICILLA PHOENICURA*, maa i vore nordlige Nabolande være en umaadelig talrig Ynglefugl, at dømme efter de kolossale Skarer, som hvert Foraar drager hen over

Danmark. Her, som saa mange andre Steder i Landet, er Rødstjerten en af de Sangfuglearter, som ses talrigst paa Foraars-trækket. Omkring den $1/5$ træffes de første, der som Regel er Hanner, og faa Dage efter har vi hele Hovedstyrken over os; Skovudkanter, Markhegn, Vejtræer og Haver kan da nogle Dage vrimle af Rødstjertes; men forholdsvis hurtigt forsvinder største Parten, medens Efternølere kan holde sig her til omkring Midten af Maj. I 1922 saa jeg den $30/4$ den første Han i Skovridergaardens Have; den $15/5$ var Arten tilstede overalt i stor Mængde; et mægtigt Træk var kommet under min Fraværelse i de tre sidste Dage. I 1923 saa jeg den $3/5$ den første i Hørshaven; den følgende Dag var der mange, mest Hanner, og den $6/5$ blev en kolossal Mængde set; den $13/5$ saa jeg en enlig Hun i Einsidelsborg Have, og endnu den $21/5$ blev enkelte set. I 1924, den $2/5$, traf jeg i min Have den første, en Han; den $7/5$ var der mange, flest Hanner, og den $21/5$ saa jeg en enlig Hun. I 1925, den $28/4$, viste den første Han sig i Storskoven, den $29/4$ var der et Par i Tørvegyden, og den $1/5$ blev nogle set. Den $2/5$ begyndte de at blive almindelige, den $4/5$ var de almindelige overalt og den $6/5$ meget talrige; den $18/5$ saas endnu enkelte og ligeledes den $15/5$. Paa Efteraars-træk ses den i Forhold til Foraars-trækket meget sparsomt, nærmest kun i enkelte Eksemplarer. De første begynder at vise sig i August, i September ses nogle, og endnu saa sent som den $30/10$ 1923 har jeg set en enlig Han. Den sad og krøb sammen paa Balustraden af Verandaen paa Einsidelsborgs Hovedbygning.

RØDHALS, *ERITHACUS RUBECULA*. Saa godt som hver Vinter træffes enkelte overvintrende, og disse søger, naar Vejret bliver alt for barskt, gerne hen til de menneskelige Boliger. I de sidste Dage af Marts eller i Begyndelsen af April begynder Foraars-trækket, som varer 8—10 Dage, og i den Periode kan Skoven være myldrende fuld af Rødhalse. I 1923 foregik Trækket fra den $29/3$ til den $11/4$, i 1924 fra den $14/4$ til den $24/4$ og i 1925 fra den $5/4$ til den $15/4$. Naar Trækkets store Hær har forladt Egnen, bliver nogle tilbage for at yngle her; men en talrig Ynglefugl i Godsets Skove er Rødhalsen ikke. Noget Efteraars-træk foregaar ikke over Godsets Grund. Paa milde Vinterdage kan man undertiden høre Rødhalsen synge en Sang, som minder meget om Foraaarsangen, men blot ikke er saa kraftig. Jeg har hørt den f. Eks. den $7/11$ 1925.

NATTERGAL, *LUSCINIA PHILOMELA*, er mærkeligt nok, til Trods for de mange, gode Lokalteter, som findes her, kun en meget sparsom Ynglefugl. I Vestermosen træffes hvert Aar 1 à 2 Par, og i Kørups Have, en rigtig gammel Herregaardshave med Voldgrave, yngler undertiden 1 à 2. Par. Baade i 1924 og 1925 hørte jeg den synge første Gang i Vestermosen den $12/5$.

BROGET FLUESNAPPER, *MUSCICAPA ATRICAPILLA*. De store Skarer af trækkende Smaafugle, som hvert Aar drager hen over Landet, bliver kun bemærket af et Faatal af Mennesker. Dog findes der i denne trækkende Hær to Arter, som paa Grund af deres paafaldende Ydre ofte vækker Opmærksomhed selv hos de paa Fugleomraadet ukyndigste. Disse to Arter er Rødstjerten og navnlig den Brogede Fluesnapper; Hannens sort- og hvidplettede Dragt er jo ogsaa ualmindelig iøjnefaldende.

I de sidste Dage af April ses som Regel de første, som næsten altid er Hanner, men i Løbet af faa Dage tiltager Antallet, og lidt hen i Maj kan her være en Masse. Dog er der fra Aar til Aar stor Forskel i Antallet af de trækkende Skarer; i 1922 var f. Eks. Trækket saa mægtigt, som jeg aldrig har set det hverken før eller senere, medens 1925 kun bragte et Faatal af Fugle. De enkelte Aar er de første bemærkede paa følgende Tidspunkter: I 1922 blev den $6/5$ de første set; i 1923 traf jeg den $21/4$ i Storskovens Udkant en Han og en Hun; i 1924 var der i Natten til den $26/4$ kommet flere, og i 1925, den $29/4$, iagttog jeg flere. Midt i Maj er Trækket i det væsentligste forbi, og senere end $21/5$ har jeg ikke truffet nogen trækkende Fugl. Den Brogede Fluesnapper yngler ikke her paa Godset, og kun en Gang er den set her om Sommeren. Den $10/7$ 1925 fangede Skovfoged Nielsen i Storskoven en gammel Han, som havde brækket en Vinge; men jeg tror, det har været en trækkende Fugl, da jeg ikke kunde have undgaaet at bemærke en saa iøjnefaldende Fugl, dersom den havde opholdt sig her hele Sommeren. Om Efteraaret ses den kun meget sjældent og langt fra hvert Aar; den $26/8$ og den $11/9$ 1925 saa jeg en enkelt.

GRAA FLUESNAPPER, *MUSCICAPA GRISOLA*, er i Mod-sætning til den foregaaende en ret almindelig Ynglefugl i Godsets større Haver. I Skovene hører det til Sjældenhederne at træffe den; dog saa jeg i Sommeren 1925 et Par med udfløjne

Unger i Storskoven. Den kommer sent, som Regel først efter Midten af Maj, saaledes i 1924 den $17/5$ og i 1925 den $21/5$. Her til Godset kommer kun de Fugle, som yngler her. Hverken Foraar eller Efteraar har jeg bemærket noget Træk af gennemrejsende Fugle. Kort Tid efter, at den er kommet, begynder Redebygningen. Allerede i de sidste Dage af Maj kan man finde de første færdigbyggede Reder, og Æglægningen paabegyndes ca. $1/6$. Jeg har Indtrykket af, at de fleste yngler to Gange om Aaret; endnu den $19/7$ har jeg fundet en Rede med Æg. Den Graa Fluesnapper er en meget tavs Fugl; man hører den kun udstøde en fin Piben. I sidste Halvdel af August forlader den Egnen, og senere end $26/8$ har jeg ikke bemærket den.

HUSSPURV, GRAASPURV, *PASSER DOMESTICUS*, er her som overalt i Landet en meget talrig Fugl. Den yngler i Massevis under Tage, i Luftventiler, i By- og Forstuesvalereder, i Stærkasser og lignende Steder, men helt sjældent er det heller ikke at se dens store, uordentlige, kugleformede Rede anbragt i Træer og Buske. Den yngler mindst tre Gange om Aaret, og allerede i Februar kan man se den flyve med Redemateriale. Æggenes Antal er normalt 5 à 6; en enkelt Gang har jeg set 7 Æg i samme Rede.

SKOVSPURV, *PASSER MONTANUS*, er ogsaa talrig, om ikke i den Grad som foregaaende. Den opholder sig ligesom Graaspurven omkring ved Bygningerne, hvor den anbringer sin Rede under Tagene, i Huller og i Redekasser, hvorimod jeg aldrig har set den bygge frit i Træer og Buske. Om Efteraaret træffes den i store Flokke paa Markerne sammen med andre Smaafugle som Graaspurv, Bogfinke og Gulspurv.

BOGFİNKE, *FRINGILLA COELEBS*. En af de faa Fugle, som trofast holder til i Bøgehøjskoven, er Bogfinken; men uden træffes den ogsaa almindeligt i de øvrige Partier af Skovene — selv Naaleskov foragter den ikke —, og den findes i enhver Have, blot der staar enkelte større Træer. Allerede i Februar kan man høre den synge, og det bliver den ved med til langt hen paa Sommeren. I April begynder den at bygge sin smukke, kunstfærdige Rede, som snart findes højt oppe, snart lavt nede. Adskillige yngler sikkert to Gange, da man endnu langt hen i

Juni kan finde Reder med Æg. Æggenes Farve kan henføres til to Grundtyper, en graabrun med udflydende, brune Punkter og Streger og en lyst blaalig med skarpt afgrænsede, sorte og mørkviolette Punkter og Streger. Den førstnævnte Type er langt den almindeligste.

I Oktober Maaned gæstes Godset af store Skarer af gennemrejsende Bogfinker, som træffes i vældige Flokke rundt omkring paa Stubmarkerne. En Del forbliver her om Vinteren, men største Parten forsvinder igen for atter i April at lægge Vejen over Godsets Grund paa deres Rejse mod Nord.

KVÆKER, *FRINGILLA MONTIFRINGILLA*, træffes hvert Aar i Vinterhalvaaret, men aldrig i særlig stort Antal. Grunden hertil er sikkert, at her ikke findes udstrakte Bevoksninger af gammel Bøg, som kan give rigelig Frugt, Kvækerens kæreste Vinterføde. De første viser sig i Oktober, og Vinteren igennem kan nogle træffes; men flest ses paa Træk i April. Endnu i de første Dage af Maj kan enkelte ses, saaledes den $5/5$ 1925. Den $19/4$ 1924 var en lille Bøgelund i Nærheden af min Bolig fuld af Kvækere, blandt hvilke adskillige Hanner straaledede i deres smukke Sommerdragt. I Skovene færdes Kvækerne mest paa Skovbunden under de gamle Bøge; men de træffes ogsaa hyppigt paa Markerne, som oftest i Selskab med Bogfinker og andre Smaaafugle. I disse Flokke er det altid let selv i Flugten at skelne Kvækerfinkerne paa den hvide Overgump.

SISKEN, *CHRYSOMITRIS SPINUS*, hører til de sjældnere Vintergæster; kun 3 Gange i Løbet af 5 Aar har jeg truffet den. I 1922, den $30/4$, saa jeg en Flok paa 10—15, lige mange Hanner og Hunner, i en Fyrrebevoksning i Storskoven; i 1923, den $2/3$, opholdt 30—40 sig i nogle Birke i Dalene, og i 1925, den $7/11$, iagttog jeg 4 i Storskovens østlige Udkant.

STILLITS, *CARDUELIS ELEGANS*. Normalt er denne Art ikke særlig talrig som ynglende her; men et enkelt Aar, nemlig 1925, var her usædvanlig mange. I Yngletiden er den en Havernes og Vejenes Fugl; i Skovene ser man den saa godt som ikke. Reden, som er et lille Kunstværk, bygges som oftest højt til Vejrs paa tynde Sidegrene langt fra Stammen. Vejenes Ælmetræer og Havernes Frugttræer er de mest almindelig benyttede

Ynglesteder; men ogsaa langt ude paa en vandret Grangren har jeg set Reden anbragt. I 1925 ynglede et Par i min Have; den $\frac{4}{5}$ var det i Gang med at bygge Rede første Gang. Kun Hunnen bragte Redemateriale og arbejdede paa Reden; men Hannen fulgte trolig med frem og tilbage, og saalænge Hunnen arbejdede paa Reden, sad den i Nærheden og foredrog sin lille Sang. I det hele taget er der et sjældent Sammenhold mellem et Stillitspar. Altid ser man dem færdes to og to. Den $\frac{23}{6}$ var ovennævnte Par i Færd med at bygge Rede for anden Gang et halvt Hundrede Meter fra det første Redetræ. Gentagne Gange saa jeg Hunnen hente Redemateriale fra den gamle Rede til Brug i den nye, et Forhold som er sjældent hos Fuglene.

I August og September træffes Stillitsfamilierne rundt om paa Markerne, hvor det navnlig er Tidselplanterne, som hjemses, og et sjældent smukt Syn er det at se 6—8 af disse Fugle hænge som brogede Frugter paa en stor Tidselplante. Efteraar og Vinter er her mange Stillitser paa Godset; overalt, paa Markerne, i Markhegn og i Skoven, træffes de i Smaaflokke paa 8—10—12 Stykker. Om Vinteren er det navnlig Burreplanterne, som afsøges, og de gør deres Arbejde saa grundigt, at det hen paa Foraaret er vanskeligt at finde en Burreplante, som ikke er fuldstændig renpillet for Frø. I April forsvinder disse Vintergæster, og samtidig har jeg Indtrykket af, at en Del trækkende Stillitser passerer Godsets Grund.

GRØNIRISK, *LIGURINUS CHLORIS*, er paa alle Aarets Tider en meget almindelig Fugl. I Vinterhalvaaret er her flest, sikkert for en stor Del paa Træk fra Nord; de træffes da gerne i Selskab med andre frøedende Smaafugle. Disse ofte meget store Fløkke af Smaafugle færdes rundt om paa Stubmarkerne; men kommer der Sne og streng Kulde, søger de hen til Gaardene, hvor der altid er noget at finde paa Møddingen, i Avnebunker og lignende Steder. Ogsaa paa Fasanfoderpladserne i Storskoven og Haveskoven er Fuglen en trofast Gæst, og ligesom Stillitsen er den en stor Ynder af Burrefrø. Hen i Marts—April, naar Vejret begynder at blive mildt, samles Grønirisker, Irisker og Gulspurven hen under Aften i Toppen af Skovens højeste, fritstaaende Træer og priser herfra Vaarens Komme i en mangestemmet Koncert.

I Yngletiden træffes den overalt i Dalene, i Storskoven og i Haveskoven, i alle større og mindre Haver og i Vejtræerne.

Reden træffes snart højt oppe, snart lavt nede, baade i Løvtræer og Naaletræer. Fuglen yngler to Gange om Aaret; Reder med Æg har jeg fundet fra de første Dage i Maj til Slutningen af Juli.

IRISK, *CANNABINA LINOTA*. Af de mindre Fugle er Irirken en af dem, der yngler talrigst inden for Godsets Grænser. Den hører til de tidligste Foraarsbebudere; allerede i Februar kan den enkelte Aar vise sig, men som Regel kommer den først i Begyndelsen af Marts. I 1923 blev de første hørt den $\frac{3}{3}$; i 1924 fløj den $\frac{17}{3}$ et Par Stykker kvidrende over Storskoven; i 1925, den $\frac{6}{2}$, hørtes dens Kvidren paa Inddæmningen. I Begyndelsen viser den sig kun faatallig, men snart kommer der flere, og ca. $\frac{1}{4}$ er hele Hærskaren ankommet. I den første Foraarstid holder de sig sammen i store Flokke, ofte i Selskab med Grønirisk og Gulspurv, men lidt hen i April fordeler de sig rundt om ved Redepladserne. Disse kan træffes alle mulige Steder, i Skovenes Foryngelser af baade Løvtræ og Naaletræ, i Markhegn og i Haver; ja blot en enligstaaende, lille Tjørnebusk er tilstrækkelig til at tilfredsstille et Iriskpars Krav. Klippede Tjørnehække er i særlig Grad yndede; i min Have findes en saadan, og her yngler Sommeren igennem mindst 10 Par Irisker. Arten yngler to om ikke tre Gange om Aaret, og fra Begyndelsen af April til hen i August kan man finde dens Rede med Æg. Om Efteraaret træffes Irisker i store Skarer omkring paa Markerne, indtil de hen i Oktober trækker bort.

Det er en kendt Sag, at Iriskerne i det tidlige Foraar hen under Aften samles i store Skarer i Toppen af høje, fritstaaende Træer og herfra lader deres livlige Kvidren høre, inden de gaar til Ro; men ogsaa senere hen paa Aaret, i Yngletiden, kan det samme ses, selv om Flokkene nu ikke er saa talrige. I det ene Hjørne af min Have findes nogle høje Ahorntræer, og her har jeg i hele Maj Maaned, endnu saa sent som $\frac{31}{5}$, ved Aftentid set Iriskflokke paa 20—30 Stykker sidde kvidrende Aften efter Aften.

GRAASISKEN, *CANNABINA LINARIA*. Denne Vintergæst har jeg kun truffet faa Gange og altid i ringe Antal; den $\frac{9}{3}$ 1923 saa jeg saaledes 3 i en Bævreasp i Storskoven; den $\frac{30}{3}$ 1924 gik 2 paa en Stubmark Syd for Agernæs By, og den $\frac{20}{1}$ 1925 saa jeg 2 i Storskoven.

DOMPAP, *PYRRHULA VULGARIS*, træffes ligeledes kun sparsomt og sjældent. Fra de 5 Aar har jeg kun to Notitser om dens Forekomst; den $\frac{9}{3}$ 1923 saa jeg i Storskoven 1 Han og 4 Hunner, og den $\frac{16}{11}$ 1925 hørte jeg nogle fløjte i Storskoven.

RØRSPURV, *EMBERIZA SCHOENICLUS*, kan træffes i alle Aarets Maaneder, men fra Oktober til April kun i ringe Tal og i de egentlige Vintermaaneder kun i enkelte Individder. Fra Begyndelsen af April til Begyndelsen af Maj falder det egentlige Foraarsstræk, og i denne Periode kan den, foruden paa Ynglestederne, træffes rundt om i Træer og Buske i Skovudkanter, i Haver og Markhegn. Som Ynglefugl er den særdeles almindelig her; Vestermosen er det Sted, hvor der findes flest, men ogsaa paa Inddæmningen, i Mosen i Storskoven og i Dalene findes adskillige.

Hos de fleste Fuglearter udføres Redebygningen vist som Regel af Hunnen alene, medens Hannen indskrænker sig til at være en meget interesseret Tilskuer, ofte opmuntrende Hunnen med sin Sang, medens denne arbejder paa Reden. Dette Forhold er ogsaa Hovedregelen hos Rørspurven; men dog har jeg, f. Eks. den $\frac{25}{5}$ 1925, i Vestermosen iagttaget et Par, som byggede Rede, og her tog Hannen selv aktiv Del i Redebygningen, selv om den ikke var nær saa flittig som Hunnen til at samle Redemateriale. Det, den bragte hjem, lagde den selv i Reden. Rørspurven yngler vist som Regel to Gange om Aaret. Jeg har set et Par made deres Unger den $\frac{26}{5}$ og fundet en Rede med 3 Æg den $\frac{3}{8}$.

I Oktober forlader de fleste Egnen, men som nævnt kan hvert Aar enkelte træffes overvintrende.

GULSPURV, *EMBERIZA CITRINELLA*. Overalt paa Godset, i Skov og paa Mark, i Have og paa Inddæmningen er den en meget almindelig Ynglefugl. Ogsaa den hører til de tidlige Foraarssangere. Allerede i Februar—Marts begynder den at synge og fortsætter dermed til langt hen i August, hvilket hænger sammen med, at man lige indtil Slutningen af denne Maaned kan finde dens Rede med Æg. Den $\frac{22}{8}$ 1923 fandt jeg en Rede, hvorpaa Fuglen rugede; det er den seneste Dato, paa hvilken jeg har fundet dens Æg. De første Reder findes allerede i April, hvilket vil sige, at man i omtrent den halve Del af Aaret kan

TAVLEFORKLARING

Einsidelsborg og Omgivelser. Lidt formindsket Gengivelse af Generalstabens Kort i 1:40,000. De 3 adskilte Arealer, af hvilke Godset bestaar, er fremhævede ved en tyk, mørk Grænselinie.

finde den ynglende, noget som ikke mange andre, danske Fugle kan gøre den efter. Reden anbringes lige saa ofte paa Jorden som i Træer og Buske. Efteraar og Vinter færdes den i Flok med andre frøedende Smaafugle paa Markerne og i Nærheden af Gaardene.

BOMLÆRKE, *EMBERIZA MILIARIA*. Overalt langs Vejene over den aabne Mark er den almindelig nok. Det er en underlig, dvask Fugl; i Timevis kan den blive siddende paa sin Telefontraad, foredragende sin monotone, trillende Sang, — hvis det da ikke er for fordringsfuldt at kalde den Lyd, den udstøder, for Sang.

Jeg gad vide, paa hvilken Tid af Døgnet Bomlærken bygger Rede. Saa godt som alle andre Smaafugle kan man Tid efter anden træffe flyvende med Redemateriale i Næbbet, men saadan er det ikke med Bomlærken. Det er endnu aldrig lykkedes mig at overraske en Bomlærke ved Redebygningen, ej heller har jeg nogensinde faaet den til at gaa paa sin Rede i mit Paasyn, medmindre Reden har indeholdt Unger.

Efteraar og Vinter træffes den i Flokke rundt om paa Markerne, som Regel holdende sig for sig selv, men undertiden i Selskab med Gulspurven.

SNESPURV, *EMBERIZA NIVALIS*. Indtil 1925 havde jeg kun set denne Art faa Gange og altid enkeltvis, enten paa Inddæmningen eller paa Agernæs Fællede; sidstnævnte Sted iagttog jeg saaledes 1 den ¹⁴/₁₂ og atter 1 den ²⁸/₁₂ 1924. Den ¹⁵/₁₂ 1925 traf jeg paa den vestlige Del af Inddæmningen en Flok paa et halvt Hundrede, som løb omkring paa de tilfrosne Fladvandspytter. I den følgende Tid saa jeg den flere Gange.

